

CONSTRUÏNT L'APRENENTATGE COOPERATIU DES DE LES AULES I ELS CENTRES

RECORREGUT DEL GRUP DE TREBALL D'APRENENTATGE COOPERATIU
DEL MEM. (MOVIMENT EDUCATIU DEL MARESME) - 2012-2022

Mercè Juan Millera
José Ramon Lago Martínez
Anna Oliveras Rovira
coords.

Construint l'Aprenentatge Cooperatiu des de les aules i els centres

Recorregut del Grup de Treball
d'Aprenentatge Cooperatiu
del MEM (Moviment Educatiu del Maresme)

2012-2022

Mercè Juan Millera
José Ramón Lago Martínez
Anna Oliveras Rovira
coords.

Títol: Construint l'Aprenentatge Cooperatiu des de les aules i els centres

Autors:

Mercè Juan Millera

José Ramón Lago Martínez

Anna Oliveras Rovira

Il·lustradora de la portada: Montserrat Pons Pallarès

ISBN: 978-84-18256-88-2

Agraïments

Aquest llibre és el resultat d'una aventura de més de deu anys, generada amb la il·lusió i el desig de compartir la pràctica reflexiva de totes les persones que hi han participat en algun moment o de manera continuada, fent avançar el llegat de l'aprenentatge cooperatiu impulsat per Pere Pujolàs.

Volem agrair la implicació i compromís de totes elles.¹

Escola Angeleta Ferrer (Mataró) Judit Biel, Claudia Llopart, Patricia Santander.

Escola Camí del Mig (Mataró) Cristina Alsina, Erica Arias, Sílvia Bosch, Àngels Cabezudo, Anna Cachinero, Natalia Calduch, Marian Delgado, Helena Gil, Alberto Garcia, Jesus Gonzalez, Estel Graupera, Mercè Juan, Ester Liarte, Silvia Muñoz, Isa Lanaspá, Noe Ocete, Anna Oliveras, Patricia Pi, Laura Recio, Núria Salvador, Marta Torres i Beatriz Trincado.

Escola Germans Corbella (Cardedeu) Clara Canaleta, Imane El Idrissi, Sonia Estrada, Cristina Reina, Jennifer Santano i Jessica Vilreales.

Escola Joan Maragall (Arenys de Mar) Barbara Aguiló, Lluïsa Aymerich, Anna González i Ana Ma.Valverde.

Escola La Llàntia (Mataró) Cèlia Almansa, Núria Ballesta, Dolors Coromina, Alba Garcia, Ràquel González, Jaume Jordà i Sònia Manent.

Escola Marta Mata (Mataró) Anna Alcalde, Montse Fortí, Montse Obach i Paula Ramon.

Institut Miquel Biada (Mataró) Gisela Carmona, Isaura Fité, Fàtima Prat, Meritxell Roig i Marta Zabala.

Escola Pia (Granollers) Miquel Àngel Marcé.

Escola Pia (Mataró) Gemma Alvarez, Montserrat Borrell, Lali Guanyabens, Emma Jodar i Pere Vilaseca.

Escola Sant Jordi (Sant Vicenç de Montalt) Núria Blasco, Pilar Garcia, Anna Gelonch, Roser Matavacas, Carles Mauri i Jordi Munich.

¹ Esperem no descuidar-nos a ningú. Si algú hi ha participat i no es troba a la llista, li demanem disculpes, ja que és un error no intencionat. Si es posa en contacte amb nosaltres, a les properes edicions, l'afegirem.

Escola Sant Pau (Sant Pol) Jenny Delgado, Marian Muñoz i Susanna Romero.

Persones que hi han participat a nivell individual: Helena Cruzate, Joan Córdoba, Eulàlia Estrada, Dolors Gil, Iván Jiménez, Susana Jiménez, Alicia Martínez i Iolanda Zamora.

Gràcies al MEM que ens aixopluga i ens ajuda a gestionar la part tècnica del Grup de Treball, al CRP de Mataró per recolzar el programa CA/AC a la ciutat i finalment a l'Ajuntament que des de l'inici del projecte d'escriptura ha volgut col·laborar per fer-ho possible.

Podríem ben dir que tots plegats hem cooperat per aprendre i hem après a cooperar per poder-ho transferir a les nostres aules i als nostres centres.

Un cop més... Gràcies a totes i a tots per fer-ho possible.

Coordinadors del Grup de Treball d'Aprenentatge Cooperatiu del Moviment Educatiu del Maresme

Mercè Juan, José Ramón Lago, Anna Oliveras

Contenido

Introducció.....	11
1. El Grup d'Aprenentatge Cooperatiu del Moviment Educatiu del Maresme. Mercè Juan, José Ramón Lago, Anna Oliveras.....	15
1.1. Origen i identitat	15
1.2. Referents teòrics compartits en el grup	17
1.3. Organització i treball en equip en el GAC-MEM.....	18
2. Cooperar per Aprendre / Aprendre a Cooperar. José Ramón Lago ..	21
2.1. Justificació i Principis.....	21
2.2. Definició i components de l'Aprenentatge Cooperatiu	21
2.3. Els equips d'Aprenentatge Cooperatiu.....	22
2.4. Programa CA/AC: Àmbits de l'Aprenentatge Cooperatiu	22
2.5. Ajudar a ensenyar a cooperar	23
3. Dinàmiques de cohesió per a l'Aprenentatge Cooperatiu. Sonia Estrada, José Ramón Lago, Meritxell Roig, Jennifer Santano, Jessica Vilreales.....	25
3.1. Les dinàmiques de cohesió de grup	25
3.2. Les dinàmiques de cohesió en el GAC-MEM.....	25
3.3. Dinàmiques de cohesió entre els membres del GAC-MEM	27
3.4. Les dinàmiques a Educació Infantil : Anàlisi del desenvolupament de dinàmiques aplicades a l'aula	32
3.5. Dinàmiques en línia a l'aula i des de casa.....	41
3.6. Qüestions obertes sobre el desenvolupament de les dinàmiques.....	44
4. Estructures cooperatives: el treball en equip com a recurs. Cristina Alsina, Núria Blasco, Judit Biel, Imane El Idrissi, Helena Gil, Roser Matavacas, Anna Oliveras, Laura Recio	47
4.1. Les estructures cooperatives d'aprenentatge.....	47
4.2. Les estructures cooperatives en el GAC-MEM.....	48
4.3. Les estructures cooperatives per aprendre el professorat	50
4.4. Les estructures cooperatives a educació infantil	65
4.5. Les estructures cooperatives simples a primària i secundària.....	72
4.6. Les estructures cooperatives complexes.....	79

4.7. Les estructures cooperatives en línia.....	94
4.8. L'avaluació de les àrees curriculars en l'aprenentatge cooperatiu	105
4.9. Qüestions obertes sobre el desenvolupament de les estructures	108

5. Aprendre a cooperar en equip. Erica Arias, Jennifer Delgado, Estel Graupera, Miquel Àngel Marcé, Anna Oliveras 109

5.1. Aprendre a cooperar: una competència a aprendre	109
5.2. La millora dels plans de l'equip en el GAC-MEM	110
5.3. Quadern d'equip: organització dels equips en cada etapa.....	111
5.2. Plans d'Equip: Objectius d'equip, Càrrecs i Compromisos personals	115
5.3. Diaris de sessions: funcions , models i criteris de desplegament.....	120
5.4. Autoavaluació i coavaluació per a l'autoregulació i corregulació.....	128
5.5. Qüestions obertes, reptes i propostes per continuar aprofundint en l'Àmbit C.....	138

6. Aprenentatge cooperatiu en equips amb alumnat que troba barreres per la participació i l'aprenentatge. Anna Alcalde, Núria Ballesta, Mercè Juan139

6.1. Estratègies DE suport als equips cooperatius.....	139
6.2 La millora del suport al equips amb alumnes que troben barreres en el GAC-MEM.....	140
6.3. El suport a la inclusió dins l'aula amb equips d'aprenentatge cooperatiu.....	141
6.4. L'avaluació del Pla d'equip de l'alumnat que troba barreres per la participació i l'aprenentatge.....	156
6.5. Suport a l'alumnat per regular els trastorns de conducta.....	156
6.6. Qüestions obertes sobre el suport als equips on hi ha alumnat que troba més barreres.	161

7. Generalització i Consolidació. Dolors Coromina, Pilar García, José Ramón Lago, Fàtima Prat.....163

7.1. Les etapes de construcció del Programa CA/AC: Sensibilització, Introducció, Generalització i Consolidació	163
7.2. La millora dels Plans de Generalització i Consolidació en en el GAC-MEM.....	164
7.3. Estratègies per a la generalització i consolidació de l'Aprenentatge Cooperatiu ...	165
7.4. Primera aproximació a la situació del Pla de Generalització d'algunes escoles del grup de treball	167
7.5. Pla de Generalització. Cronologia d'un centre. Escola La Llàntia	171
7.6. Anàlisi de la situació del Pla de Generalització en els centres participants	172
7.7. Reptes i propostes per continuar aprofundir en la Generalització i la consolidació	180

8. La participació en el grup de treball. Recorregut i impacte en els centres.....	181
Escola Camí del Mig (Mataró)	182
Escola Germans Corbella (Cardedeu).....	184
Escola Joan Maragall (Arenys de Mar).....	186
Escola La Llàntia (Mataró)	188
Escola Marta Mata (Mataró)	189
Institut Miquel Biada (Mataró)	190
Escola Pia (Granollers).....	192
Escola Pia Santa Anna (Mataró).....	193
Escola Sant Jordi (St. Vicenç de Montalt).....	194
Escola Sant Pau (St Pol)	196
Experiència personal d'Helena Gil	198
Experiència de Judit Biel	200
Experiència personal de Joan Córdoba	202
 Bibliografia	 203

Introducció

El curs 2011-12 arran de la necessitat d'un grup de professors/es que s'inicien en la implementació de l'aprenentatge cooperatiu, compartint experiències i neguits, es comencen a reunir de manera periòdica de manera que al cap d'un temps es constitueix un equip de treball estable de reflexió i formació permanent.

Aquest llibre és el relat del procés del Grup de Treball d'Aprenentatge Cooperatiu del Moviment Educatiu del Maresme (a partir d'ara GAC-MEM), un treball conjunt que tracta de mostrar com la innovació i la millora de les pràctiques educatives passa per un procés de col·laboració entre professionals, reflexionant sobre la pràctica que fan i la que volen fer i que acaba generant la transferència a l'aula del coneixement que s'ha anat construint entre tots. Aquest procés es pot explicar, es pot debatre, es pot estudiar, però només es pot comprendre en profunditat quan s'hi ha participat, s'ha viscut, s'ha patit i s'ha gaudit.

En realitat podem dir que el GAC-MEM és l'experiència d'una xarxa de centres que es recolzen per avançar en la millora i en la innovació de l'aprenentatge cooperatiu, orientats per l'estratègia del programa Cooperar per Aprendre / Aprendre a Cooperar (a partir d'ara CA/AC) de la UVIC-UCC.

És un llibre que pretén transmetre els valors, significats, conceptes i criteris del que és l'Aprenentatge Cooperatiu. Tenim el profund convenciment que serà útil per transformar les pràctiques si es vol generar un procés similar de reflexió acció tant en els claustres, com entre equips docents de diferents centres. Tenint en compte aquests dos punts de partida descrits anteriorment, podríem dir que el llibre té diferents motius i intencions, que són les idees compartides amb les persones participants.

El primer objectiu del llibre té a veure amb nosaltres mateixos, amb el reconeixement del camí que hem recorregut, adonant-nos de l'evolució realitzada, de com hem superat alguns obstacles i també aquells reptes oberts i que estem intentant resoldre.

Molt connectat amb això, ha estat poder constatar i poder contemplar i compartir les idees, els criteris i els instruments que hem construït en portar el programa CA/AC a les aules.

Encara que en un principi no fos explícit, una altra de les intencions del llibre és donar continuïtat a l'estratègia de formació vinculada a la construcció del projecte CA/AC, compartint les bases del programa, la seva implementació i la reflexió posterior a partir de la pràctica continuada de moltes i molts docents, cosa que els permet reconèixer-s'hi.

Segurament, un segon objectiu és el de prendre un temps de repòs per poder anar agafant forces per avançar en nous reptes, mitjançant la reflexió que requereix la redacció de tot aquest material.

Finalment, encara que mai ens ho hem dit clarament, el tercer objectiu, és que aquest escrit serveix per reflectir el relleu entre una generació que està marxant i la nova generació que ja hi és, amb la gran satisfacció d'haver recorregut junts aquest camí de cooperació.

El llibre s'organitza en vuit capítols de diferents naturaleses.

El primer capítol i sense el qual no es pot entendre la resta, és la descripció de com ha estat l'origen, el creixement i els processos de treball del GAC-MEM.

El segon capítol dona algunes idees generals sobre l'estratègia "Cooperar per Aprendre, Aprendre a Cooperar", la seva justificació, els principis, i els àmbits, que ajuden a introduir i entendre la resta de capítols.

Els capítols 3, 4 i 5, constitueixen un bloc en el qual es revisen com ha estat la reflexió i la implementació a l'aula dels continguts de millora que al llarg dels anys hem anat desenvolupant dels 3 àmbits de l'aprenentatge cooperatiu des de la estratègia que proposa el programa CA/AC.

En el primer d'aquest bloc, el tercer capítol del llibre, es dedica a les dinàmiques de cohesió, presentant com s'han utilitzat entre nosaltres, sobretot a l'inici de curs, per augmentar el coneixement entre els membres del GAC-MEM que continuen del curs passat i els nous que s'incorporen, de manera que també se sentin membres de ple dret en el grup. A partir d'aquí dediquem un llarg apartat a reflexionar sobre l'ús de les dinàmiques a educació infantil sobretot a partir de vivenciar-les i implementar-les a les aules i en la darrera part es dedica una part a les dinàmiques adaptades a desenvolupar en línia durant la pandèmia.

Els capítols quart i cinquè, tenen una estructura de contingut similar i es dediquen, respectivament a les estructures per aprendre i al pla de l'equip per aprendre a cooperar.

El sisè capítol aborda un dels aspectes que més preocupa als i les docents que és com donar resposta i suport, des de l'aprenentatge cooperatiu, als equips amb alumnat que troba barreres per a l'aprenentatge i la participació. Revisem com el fan els centres del GAC-MEM i acordem quins són els punts claus per avançar.

En el setè capítol presentem els Plans de Generalització i els Plans de Millora de la fase consolidació de l'aprenentatge cooperatiu, en els diferents centres que participen en el GAC-MEM. Ens hem dedicat especialment en el procés seguit, la realitat de les escoles i en les propostes que l'anàlisi ens han permès construir.

L'últim capítol del llibre, el vuitè, es dedica a presentar quins canvis genera en l'Aprenentatge Cooperatiu al centre i en els membres que hi participen individualment. A partir d'aquesta reflexió, es mostra com ha impactat el que hem anat reflexionant en GAC-MEM en els seus centres al llarg d'aquests anys. La diversitat de recorreguts, tenint en compte que un dels objectius fonamentals és la millora de la pràctica educativa dels seus components i en la mesura que aquest és singular en cadascun dels centres i dels membres, per nosaltres té un significat molt especial i potser és el que dona més sentit a tot el llibre.

1. El Grup d'Aprenentatge Cooperatiu del Moviment Educatiu del Maresme

Mercè Juan, José Ramón Lago, Anna Oliveras

1.1. ORIGEN I IDENTITAT

El Grup de Treball d'Aprenentatge Cooperatiu del Moviment Educatiu del Maresme comença al curs 2011-12. Sorgeix arran de la necessitat del professorat dels centres del Maresme i Vallès Oriental que han fet la formació del programa "Cooperar per Aprendre / Aprendre a Cooperar" de la UVic, per continuar aprofundint, reflexionant i consolidant l'aplicació del programa a les aules i als centres.

El grup de treball ja té un recorregut de més de deu anys. S'inicia amb la participació de 4 centres i un total de 9 persones i actualment compta amb la participació de 12 centres i 27 docents.

El professorat participa de forma individual al Grup d'Aprenentatge Cooperatiu tot i que la tasca es realitza amb la referència del desenvolupament de l'Aprenentatge Cooperatiu a les aules i al mateix temps té com destinatari final cadascun dels centres. Això és possible perquè un nombre important de membres del GAC-MEM formen part de les Comissions d'Aprenentatge Cooperatiu del centre i també perquè algunes de les components del grup són formadores en el Programa CA/AC i en els processos de formació conviden als membres dels centres a participar-hi.

Al GAC-MEM també hi assisteixen mestres i professors que han participat en formacions del programa CA/AC en un alguna escola i que, en fer un canvi de centre, incorporen l'Aprenentatge Cooperatiu a la seva aula, sense que sigui el model compartit a l'escola. També forma part del GAC-MEM un membre del Grup de Recerca en Aprenentatge Cooperatiu de la UVIC-UCC des de la que s'ha creat el programa, en qualitat de membre del MEM i formador del programa CA/AC.

Tenint en compte que un dels objectius fonamentals del GAC-MEM és la millora de la pràctica educativa dels seus components en la mesura que aquest és singular en cadascun dels centres i dels membres, es dedica un últim capítol del llibre a presentar el recorregut i l'impacte en els centres que han participat en el GAC-MEM vinculat a l'aprenentatge cooperatiu tant de les escoles i instituts com dels membres que hi participen a nivell individual, mostrant la diversitat de situacions i trajectòries que hi conflueixen.

Formant part del mateix GAC-MEM, el curs 2018-19 s'inicia un subgrup adreçat específicament al professorat d'Educació Infantil de les escoles que implementen el programa. L'especificitat de la introducció i el desenvolupament dels 3 àmbits de l'Aprenentatge Cooperatiu des del CA/AC va aconsellar crear un espai on compartir experiències i neguits específics d'aquesta etapa.

El grup d'E. Infantil està constituït per 13 mestres de centres on s'està aplicant l'aprenentatge cooperatiu:

Escola Camí del Mig de Mataró, Escola Pia de Mataró, Escola Germans Corbella de Cardedeu, Escola Joan Maragall d'Arenys de Mar, Escola Sant Jordi de Sant Vicenç de Montalt i l'Escola Sant Pau de Sant Pol de Mar.

En el grup de primària i secundària hi acostumen a participar unes 20 persones. S'han anat produint altes i baixes en funció del nombre d'escoles que s'hi han incorporat i també del professorat que ha canviat de centre. Les escoles i Instituts que ha participat d'una manera més continuada han estat:

Escola Camí del Mig de Mataró, Escola La Llàntia de Mataró, Escola Marta Mata de Mataró, Escola Pia de Granollers, IES Miquel Biada de Mataró, Escola Pia Santa Anna de Mataró, Escola Germans Corbella de Cardedeu, Escola Joan Maragall d'Arenys de Mar, Escola Sant Jordi de Sant Vicenç de Montalt, Escola Sant Pau de Sant Pol. La darrera incorporació és la de l'escola Angeleta Ferrer de Mataró.

En el pla de treball de cada curs es decideix quines sessions es dediquen específicament a l'etapa d'E.I. i quines es fan conjuntes amb el grup de Primària i Secundària.

El GAC-MEM com a membre de la Xarxa Khelidôn d'Aprenentatge Cooperatiu

Alguns centres que formen part del GAC-MEM són membres de la Xarxa Khelidôn d'Aprenentatge Cooperatiu, però a causa del seu recorregut i implementació, hi ha centres o professorat que encara no formen part de la Xarxa. Donat que els membres del GAC-MEM participen activament en els Simpòsiums i Jornades que la Xarxa Khelidôn realitza anualment, així com en els Grups de Treball, al curs 2018-19 a la Junta del Moviment Educatiu del Maresme sol·licita formar part de la Xarxa Khelidôn i s'accepta la seva petició.

La Xarxa Khelidôn per l'aprenentatge cooperatiu <http://khelidon.org/ca> de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya és una xarxa formada per més de 50 escoles i institucions de l'Estat Espanyol que tenen un pla de treball i millora de l'aprenentatge cooperatiu per a dos anys. La Xarxa s'organitza al voltant de set Grups Khelidôn que aprofundeixen en diversos temes: el suport als equips cooperatius amb alumnes que troben barreres, la globalització i les unitats integrades i l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge cooperatiu en educació

infantil, la cohesió de grup i l'aprenentatge cooperatiu, els plans d'equip i l'avaluació de l'aprenentatge cooperatiu i les TIC i la institucionalització de l'aprenentatge cooperatiu.

Els membres del Grup de Treball participen en els diferents Grups Khelidôn i també en les comissions de coordinació de Catalunya i de l'Estat Espanyol.

1.2. REFERENTS TEÒRICS COMPARTITS EN EL GRUP

Encara que el marcs teòrics conceptuals de l'aprenentatge cooperatiu que han desenvolupat diferents autors mantenen algunes diferències entre si, el GAC-MEM ha adoptat com a referent el Programa CA/AC, això suposa que totes les tasques, reflexions i desenvolupament tenen un marc comú. L'organització del GAC-MEM té en compte que hi ha professorat en el grup amb formació i recorreguts diferents, però amb referents compartits, ja que han rebut l'acompanyament i suport en el seu centre de companys/es que han estat formats en el programa CA/AC. Des d'aquest punt de partida es consideren que els models teòrics són els que es recullen en les fonts bibliogràfiques que es referencien en el capítol 9 i que es poden concretar en aquests 8 eixos de conceptes i principis.

Respecte al currículum. Entendre que l'aprenentatge cooperatiu va orientat a un desenvolupament dels aprenentatges de tipus competencial: que s'orienta l'aprenentatge de les competències per aprendre a cooperar, les competències d'aprendre a aprendre, les comunicatives, socials i l'ús competencial dels coneixements de les diferents àrees a partir sobretot del desenvolupament de les estructures complexes; tot i que podem dir que cadascuna les estructures cooperatives bàsiques està adreçada a l'aprenentatge per competències des de totes les àrees.

Respecte a la inclusió. La inclusió és l'objectiu prioritari del programa CA/AC i es concreta en tots els àmbits. Des de les dinàmiques orientades a promoure la inclusió de tots i especialment de l'alumnat que troba més barreres per participar i aprendre, es promouen finalitats vinculades a la inclusió: La configuració d'equips amb els criteris d'heterogeneïtat amb alumnat més capaç i més disposat a donar ajut i alumnat amb més necessitat d'ajut en cada equip. El desenvolupament d'activitats d'aprenentatge cooperatiu amb estructures cooperatives que assegurin els principis de participació equitativa, interacció simultània i ajuda mútua en el desenvolupament de l'activitat. I els processos d'autoavaluació i coavaluació en els plans d'equip per incrementar l'aprenentatge de la cooperació.

Respecte al treball en equip del professorat. El principi que “per ensenyar a cooperar cal aprendre cooperant” és present en el plantejament del GAC-MEM, tant en el moment de preparació com en el desenvolupament i l'avaluació dels diferents temes treballats. Abans de desenvolupar determinades actuacions a les aules, és convenient haver-les aplicat entre el professorat.

Respecte a l'organització del centre. La comissió de Coordinació de l'Aprenentatge Cooperatiu com estructura vinculada a la Comissió d'Atenció a la Inclusió Escolar, a partir del suport dins l'aula i la docència compartida orientada als suports als equips base, és un eix clau per entendre el desenvolupament i la generalització de l'Aprenentatge Cooperatiu al centre.

Respecte a la comunitat educativa. Entendre que aprendre a cooperar està estretament vinculat als aprenentatges que desenvolupa l'alumnat en qualsevol context social i molt especialment el familiar, requereix que les famílies i en general tota la comunitat escolar, cal que comparteixin la construcció de la cooperació com un projecte comú, de manera continuada, que es desprèn dels principis d'una societat democràtica en la qual se sustenta l'escola.

1.3. ORGANITZACIÓ I TREBALL EN EQUIP EN EL GAC-MEM

Els recorreguts de desenvolupament de diferents continguts de millora i projectes del GAC-MEM ens han permès generar una estructura de treball en equip del professorat participant, sense la qual no es pot entendre l'avenç que es presenta en aquesta publicació. Al llarg d'aquests anys s'ha implementat una dinàmica de treball que promou la vivència i la reflexió com a membres d'un equip de mestres i professorat, amb els criteris i les competències d'aprenentatge cooperatiu que volem ensenyar a l'alumnat amb qui treballem cada dia. Es promou la participació i la interacció entre tots els membres, tant en la selecció dels temes a tractar, com en el desenvolupament que es fa en cadascun d'ells. Compartir la responsabilitat individual i l'execució dels rols de: coordinador/a, secretari/ària i ajudant/a, que al llarg d'aquests anys tothom ha fet en diverses ocasions, implica que l'ajuda mútua i la cohesió esdevinguin elements fonamentals. En aquests moments aquestes característiques formen part de la "cultura" del GAC-MEM, s'han convertit en l'estratègia que genera reflexió sobre la pràctica i que repercuteix, també, en els equips de centre. La preparació conjunta dels temes que es desenvolupen activa l'aprenentatge entre iguals i permet millorar i avançar en la pràctica educativa. Exposem a continuació els elements que ens semblen clau en tot aquest procés.

a. Inici de curs. Proposta, selecció i priorització dels projectes de millora

La primera sessió del curs és la que defineix els projectes de millora a desenvolupar al llarg de les diferents sessions. Cada inici de curs és el moment que es configuren els equips de treball de tot l'any i així implicar els companys/es que s'incorporen de nou al GAC-MEM.

Comencem amb alguna dinàmica de presentació i coneixement mutu (pàgines grogues, l'entrevista, la teranyina, el blanc i la diana ...) i a partir d'aquí configurem els equips de treball, cercant que siguin el màxim heterogenis possibles, seguint els següents criteris: de diferents centres, diverses etapes educatives, novelles i més expertes.

Un cop definits els equips, mitjançant una o varies estructures cooperatives (1-2-4 o foli giratori) o les dinàmiques de la Bola de neu o Grup nominal, es defineixen els continguts

de millora, els temes i subtemes per a tot el curs. Després de la posada en comú, es debat i s'acorda la prioritització i la previsió de les sessions per tractar-los.

Hi ha tres persones que coordinen el GAC-MEM i preparen les actes, convocatòries, proposta de calendari i gestió de les connexions de les sessions en línia. L'estructura de participació i les estructures cooperatives, així com els processos de coavaluació i autoavaluació de cada un dels temes els gestionen l'equip responsable de preparar el tema.

b. Desenvolupament i seguiment de cada projecte de millora

L'equip responsable de l'abordatge d'un tema prepara l'ordre del dia, el guió de debat, d'intercanvi i /o reflexió i planifica la seqüència de la sessió per desenvolupar el projecte de millora.

L'inici de cada projecte de millora es concreta en un conjunt d'estructures cooperatives per identificar i analitzar els coneixements, dubtes i preguntes prèvies que els diferents membres responen al llarg del projecte, així com el grau de desenvolupament i dubtes al voltant d'elles en els centres. Tot això ens permet identificar uns continguts de millora. L'abordatge es pot iniciar amb una sessió expositiva, un qüestionari, un guió de debat, el recull d'experiències o una lectura compartida. En alguna ocasió s'ha convidat a persones expertes en la matèria, externes al grup de treball, que responen a dubtes elaborats i compartits prèviament.

Després de les sessions de reflexió i de compartir coneixement, mitjançant algunes estructures cooperatives, s'elabora un conjunt de "propostes de millora" amb diferents graus de concreció, el procés per desenvolupar-les en els centres i uns instruments de recollida i debat posterior. Disposem d'una carpeta Drive en la que s'emmagatzemen els materials de treball: les propostes de guions de discussió, les graelles per recollir informació, les reflexions i aportacions dels equips en "padlets" o similars.

c. Les sessions de treball

Les sessions tenen una durada de 2 hores. Previ a la sessió l'equip de coordinació elabora un ordre del dia de la sessió on s'especifica la tasca a desenvolupar en cada part de la sessió i que en el correu o wsp del GAC-MEM es recorda prèviament. Les sessions tenen formats diferents en funció de la fase desenvolupament del contingut de millora en què ens trobem, malgrat això podem parlar d'una estructura bàsica:

L'esquema tipus és el següent:

- Presentació per part de l'equip coordinador o de l'equip que prepara la sessió, de l'ordre del dia i la distribució del temps que es dedica a cadascuna de les tasques a desenvolupar respecte a cada contingut específic.

- Treball en equips per posar en comú les pràctiques educatives respecte als continguts de millora plantejats per l'equip, per debatre quines propostes de millora respecte als continguts o per posar en comú les evidències de millores recollides que es porten de les escoles. Aquesta tasca es realitza mitjançant algunes de les estructures cooperatives bàsiques: un full giratori, un llapis al mig ...
- Posada en comú i debat de les aportacions de cada equip de treball. Amb l'estructura de participació acordada tots els participants van intervenint i aportant la seva reflexió. Sovint en aquestes reflexions s'obre nou contingut o propostes de millora per desenvolupar en una pròxima sessió o en el següent curs.
- Acords. En finalitzar la sessió es formulen els acords referits a contingut treballats i a les tasques a desenvolupar en sessions següents, així com la seva implementació a les aules i la recollida de dades o evidències.
- Cloenda de la sessió: L'equip de coordinació del grup de treball situa el moment de desenvolupament del pla anual i, si s'escau, proposa els reajustaments necessaris.

d. Darrera sessió de curs. Valoració i propostes de projectes de millora d'AC.

La darrera sessió de treball és el moment d'avaluar el funcionament del curs, tant pel que es refereix al desenvolupament dels projectes de millora com a procés de treball en equip desenvolupat entre sessions o dins de les sessions.

Aquesta avaluació es desenvolupa mitjançant estructures cooperatives o amb alguna dinàmica de cohesió per tal de promoure la participació de totes les persones, generar el debat necessari i analitzar els progressos o les dificultats que ens estem trobant.

Fruit d'aquesta avaluació sorgeix una primera proposta de treball respecte a àmbits del Projecte CA/AC a desenvolupar el curs vinent.

2. Cooperar per Aprendre / Aprendre a Cooperar

José Ramón Lago

L'origen del Programa CA/AC ha de situar-se en les investigacions desenvolupades per Pujolàs i els seus col·laboradors/es sobre l'aprenentatge cooperatiu i la inclusió (Pujolàs 2009; Riera, 2010; Pujolàs, Lago i Naranjo 2013).

2.1. JUSTIFICACIÓ I PRINCIPIS

El programa CA/AC entén la necessitat de desenvolupar innovacions educatives basades en l'Aprenentatge Cooperatiu, en el context del segle XXI. Atès el paper que juga l'educació en el context social i històric en què vivim, un projecte d'innovació educativa ha de promoure l'ensenyament personalitzat, un enfocament globalitzador del coneixement i l'estructuració cooperativa de l'aprenentatge, en el que l'alumnat s'ajuda mútuament a aprendre, de manera que contribueix a la cohesió, la inclusió i l'equitat. Aquí situats i justificada la necessitat de l'estructuració cooperativa de l'aprenentatge, definim els tres principis que n'orienten el desenvolupament.

- a. En primer lloc, considerem que, per fer possibles aules inclusives, en les quals puguin aprendre junts alumnes diferents, encara que siguin molt diferents, cal estructurar les aules de manera cooperativa.
- b. Perquè això sigui possible, és imprescindible que els i les alumnes aprenguin a cooperar. Aprendre a cooperar, és aprendre a desenvolupar la solidaritat amb els desfavorits, a incloure els diferents i a corresponsabilitzar-se en el fet col·lectiu des del que és individual.
- c. L'aprenentatge cooperatiu afecta tot el procés d'aprenentatge. Difícilment es poden practicar i, per tant, aprendre, les competències comunicatives, socials i les d'aprendre a aprendre i altres, si els alumnes no tenen l'oportunitat de treballar junts, en equip, dins de la classe, de manera planificada, continuada i sistemàtica.

2.2. DEFINICIÓ I COMPONENTS DE L'APRENTATGE COOPERATIU

A partir dels referents de l'aprenentatge cooperatiu, R. Johnson i D. Johnson (1999), R. Slavin i S. Kagan(1999), Pujolàs (2008) proposa que des del Programa CA/AC, l'Aprenentatge Cooperatiu consisteix a utilitzar amb una finalitat didàctica el treball en equips reduïts

d'alumnat de composició heterogènia, emprant una estructura de l'activitat de manera que s'asseguri al màxim la participació equitativa i s'aprofiti al màxim la interacció simultània entre aquests.

A parer nostre, si la nostra prioritat és que aquestes activitats estiguin al servei de la inclusió cal tenir cura especialment que les activitats d'aprenentatge cooperatiu compleixin tres condicions.

- Assegurar la participació equitativa, és a dir que tot l'alumnat tingui l'oportunitat i "l'obligació" de participar en l'activitat.
- Exigir la interacció simultània, és a dir que tots els membres d'un equip tinguin l'oportunitat i l'obligació d'expressar el seu punt de vista, debatre i dialogar amb la resta fins a arribar a un acord
- Garantir "l'ajuda mútua", és a dir que tothom tingui el dret de ser ajudat i el deure d'ajudar a qualsevol dels companys/es quan ho necessiti.

2.3. ELS EQUIPS D'APRENTATGE COOPERATIU

En un model d'Aprenentatge Cooperatiu com el que exposem i tal com acabem de destacar en la mateixa definició, la composició i la creació dels equips adquireix una posició fonamental.

Al Programa CA/AC, a partir de les propostes de Pujolàs (2003 i 2008), es considera que els equips d'Aprenentatge Cooperatiu són equips formats per 4 membres (o entre 3 i 5) amb competències cognitives, emocionals i socials heterogènies en què n'hi ha sempre un dels alumnes més capaços de donar ajuda i un dels que tenen més necessitat de rebre ajuda.

2.4. PROGRAMA CA/AC: ÀMBITS DE L'APRENTATGE COOPERATIU

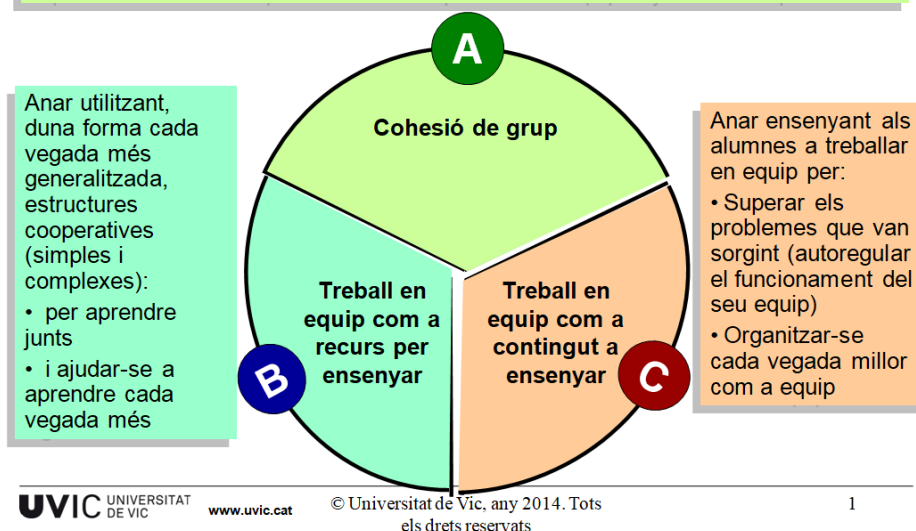
Com assenyallem més amunt, les obres de Pujolàs (2003 i 2008) han proporcionat la base del Programa definida a Pujolàs, Lago i Naranjo (2013) i àmpliament descrita a Pujolàs i Lago (2018).

El Programa CA/AC està format per un conjunt d'actuacions com a eines i recursos per canviar l'estructura de l'activitat de les classes, passant de l'estructura competitiva o individualista a cooperativa, ensenyant alhora l'alumnat a treballar en equip. S'estructura en tres àmbits d'intervenció complementaris (vegeu la imatge 1):

Àmbits d'intervenció del Programa CA/AC

El Programa CA/AC

Anar creant les condicions òptimes perquè el grup estigui cada vegada més disposat a treballar d'aquesta manera: Aprendre en equip i ajudar-se a aprendre

Imatge 2.4.1- Programa CA/AC: Àmbits de l'aprenentatge cooperatiu. Pujolàs, 2008.

A la introducció de cadascun dels capítols presentarem les característiques fonamentals de cadascun dels àmbits.

2.5. AJUDAR A ENSENYAR A COOPERAR

L'estratègia "Ajudar a ensenyar a cooperar" (AEC) s'elabora dins del projecte de recerca del Programa CA/AC que s'acaba de presentar.

Els processos de suport al desenvolupament de l'aprenentatge cooperatiu als centres (Lago, Pujolàs i Naranjo, 2013) i alguns resultats parcials de projectes de recerca (Lago, Naranjo et al., 2014) ens han permès elaborar una estratègia col·laborativa de suport a la millora de l'aprenentatge cooperatiu (Lago i Naranjo, 2015), en constant evolució.

Des de la nostra perspectiva i amb la nostra experiència, l'estratègia formativa per al desenvolupament de l'aprenentatge cooperatiu s'estructura en 4 etapes, que excepte la primera, es desenvolupa cadascuna normalment al llarg d'un curs escolar amb els objectius i els components següents :

- **Sensibilització:** Una primera etapa per connectar les necessitats d'introduir canvis i millores en els processos d'ensenyament-aprenentatge detectats pel professorat, amb l'aprenentatge cooperatiu i les propostes del Programa CA/AC.

- **Introducció:** La segona etapa per observar i validar com l'aprenentatge cooperatiu ajuda a superar algunes de les dificultats i necessitats indicades a la etapa anterior, presentar i aplicar els tres àmbits del programa.
- **Generalització:** Una tercera etapa per convertir l'aprenentatge cooperatiu en un instrument que estructura l'activitat a l'aula i un referent del projecte educatiu del centre.
- **Consolidació:** Una quarta etapa per crear un model de formació i millora permanent de l'aprenentatge cooperatiu permanent, al centre.

3. Dinàmiques de cohesió per a l'Aprenentatge Cooperatiu

Sonia Estrada, José Ramón Lago, Meritxell Roig, Jennifer Santano, Jessica Vilreales

3.1. LES DINÀMIQUES DE COHESIÓ DE GRUP

L'objectiu de l'Àmbit de Cohesió de grup és aconseguir una disposició positiva en l'alumnat per aprendre en equip, i generar un reconeixement de tots i totes com a membres del grup classe o d'un equip que els permeti convertir-se cada cop més en una petita comunitat d'aprenentatge. Aquesta cohesió es va construint de manera progressiva i va incidint constantment, per tant a mesura que canvien les necessitats de l'alumnat, dels equips i del grup-classe hem d'anar reajustant el tipus de dinàmiques que utilitzem. Entesa d'aquesta manera, la cohesió és una condició absolutament necessària, tot i que no és suficient, per a una estructuració de l'activitat cooperativa basada en l'aprenentatge en equip. Si la majoria dels infants no construeixen un vincle afectiu i de predisposició a l'ajuda mútua, difícilment acceptaran ajudar-se els uns als altres i aprendre en equip. Els espais de tutoria i qualsevol moment reservat per a la reflexió sobre com estem aprenent a aprendre i com és la convivència del grup són els més adequats per realitzar dinàmiques de cohesió. La necessitat d'intervenir en aquest sentit es basa en el model de Slavin (1995) on la cohesió es retroalimenta amb els objectius d'equip. Les dinàmiques són un conjunt d'activitats per a la cohesió, que responen a cinc dimensions diferents: a. La participació de l'alumnat i la presa de decisions consensuades. b. El coneixement mutu i les relacions positives i d'amistat entre l'alumnat. c. El coneixement mutu amb els alumnes en risc d'exclusió i la disposició per a la solidaritat, l'ajuda mútua. d. La disposició per al treball en equip i la consideració del treball en equip com a alguna cosa important en la societat actual i més eficaç que el treball individual. e. El respecte a les diferències, la convivència i la sensibilització per treballar de manera cooperativa.

3.2. LES DINÀMIQUES DE COHESIÓ EN EL GAC-MEM

El tractament de les dinàmiques de cohesió (Àmbit A del programa CA/AC) ha pres com a punt de partida la descripció de les dinàmiques que es fa en el llibre Pujolàs i Lago (coords.) 2011 pàg.33-76. En el desenvolupament d'aquest capítol, hem fet tres apartats:

Dinàmiques de cohesió entre els membres del GAC-MEM. Són dinàmiques que hem aplicat entre nosaltres amb dos grans propòsits: per cohesionar el grup de treball, des de la

convicció que la cohesió és molt important en el professorat que impulsa l'aprenentatge cooperatiu i perquè serveixin com a model per aplicar a les aules dels diferents cicles o etapes; a l'Educació Infantil, a Primària i a Secundària. Les recollim definint els objectius, com s'han desenvolupat algunes d'elles al llarg d'aquests anys i animant a aplicar-les en la comunitat educativa: Amb l'alumnat, amb el professorat (en reunions de cicles, etapes i/o claustre) i amb les famílies (aprofitant les reunions d'aula, jornades i les diferents oportunitats de participació en el centre).

Dinàmiques a l'Educació Infantil. Aquest apartat se centra en l'adaptació de les dinàmiques per aquesta etapa, el recull del desenvolupament i l'anàlisi després de la implementació a l'aula. L'esquema és el següent:

- Com s'ha presentat i treballat en la formació entre iguals per conèixer les dinàmiques.
- Com s'han desenvolupat a l'aula.
- Retorn i anàlisi de la dinàmica, compartint com s'ha fet la implementació en cadascuna de les aules.

Les dinàmiques en línia a l'aula i des de casa. A l'etapa de la pandèmia, a l'any 2020 sorgeix la necessitat de connectar amb l'alumnat, facilitar que es puguin veure i retrobar-se, compartir les vivències de la situació excepcional i així mantenir els vincles i la comunicació tant amb el grup-classe, com entre els equips base. En aquest bloc es descriu l'impuls de les dinàmiques en línia en les sessions de treball entre el professorat fetes durant la pandèmia i el recull de les experiències de cadascun dels centres participants.

Qüestions obertes sobre el desenvolupament de les dinàmiques. S'ha elaborat un instrument pensat per planificar les dinàmiques i poder valorar-les després de la seva implementació a l'aula, que veurem com es concreta en l'apartat 3.3. En aquesta fitxa es recullen els elements essencials a tenir en compte per tal d'assolir l'objectiu, fent palesa la importància de tenir present la finalitat que es persegueix, tenir cura de la consigna que es dona a l'alumnat, el tipus de modelatge que es fa per presentar-la i quines adaptacions o suports específics s'apliquen pensant en l'alumnat que troba amb més barreres per a la participació i l'aprenentatge. També volem explicitar que en algunes ocasions es planteja l'activitat amb petites modificacions per fer-la més propera o adaptar-la millor o als interessos de l'alumnat, respecte a la descripció de la dinàmica que es troba al llibre de referència.

Taula 3.2.1. Plantilla de planificació, descripció i valoració de les dinàmiques

CURS	NIVELL	ESCOLA
1. Nom de la dinàmica		
2. Data de realització		
3. Finalitat de la dinàmica		
4. DESCRIPCIÓ DE LA DINÀMICA		
<ul style="list-style-type: none"> • Consigna • Tipus de modelatge que has fet • Regulació o adaptació pensant en l'alumnat que hi pot trobar més barreres • Modificacions en relació amb el l Programa CAAC 		
5. AGRUPAMENTS DELS ALUMNES (marqueu amb una x)		
<ul style="list-style-type: none"> • Equips base • Equips aleatoris • Tota la classe • Altres (especifiqueu) 		
6. VALORACIONS		
<ul style="list-style-type: none"> • Heu aconseguit la finalitat que us havíeu proposat? • Tal com ha anat la sessió, creieu que ajudarà a millorar la cohesió del grup? • Aspectes a millorar en una propera aplicació 		

3.3. DINÀMIQUES DE COHESIÓ ENTRE ELS MEMBRES DEL GAC-MEM

Tal com hem comentat a la introducció, es desenvolupen les dinàmiques en el grup de treball amb dos objectius: Algunes es fan primer amb el professorat per poder aprendre en què consisteixen i d'aquesta manera animar-se a fer l'aplicació a la classe i d'altres es plantegen per afavorir el coneixement entre els membres del grup de treball i així millorar la cohesió i la predisposició envers la cooperació. En aplicar les dinàmiques ens podem fer a la idea de com es pot sentir l'alumnat i donar-nos de les possibles dificultats i plantejar com resoldre-les. Dos exemples d'aquestes dinàmiques van ser les Pàgines Grogues i el Llibre de Sant Jordi.

Gomets / trencaclosques / Caramels de colors per fer creació d'equip

A l'inici del curs 2018 es distribueixen, a l'atzar entre les persones participants, imatges amb frases sobre la inclusió. Cadascú ha de buscar a la resta de companys que tinguin les peces complementàries per compondre el trencaclosques de 4 peces, de manera que quedi la imatge amb frase completa.

A partir d'aquí les persones que coincideixen amb un mateix trencaclosques, seran membres d'un equip. Es pot fer el mateix, repartint gomets o caramels de colors, amb les consignes: "Agrupeu-vos els que teniu el mateix color" o al contrari "Feu equips amb persones que tenen colors diferents entre si".

Aquestes són tres possibilitats d'agrupacions quan es pretén fer equips a l'atzar. Si es vol fer equips de llarga durada o equips per desenvolupar alguna tasca específica, s'ha de pensar en la composició al màxim heterogenia de cada equip.

Les pàgines grogues

Aquesta és una dinàmica per fomentar el coneixement mutu, on cada membre explica què pot oferir als seus companys. S'ha realitzat en diferents ocasions, aprofitant la primera sessió de treball del curs (2018-19 i 2019-20). També es planteja perquè es pugui utilitzar a l'escola els primers dies de classe i fins i tot amb les reunions amb famílies. Es reparteix a cadascú una plantilla groga que havien preparat prèviament les coordinadores del GAC-MEM, on s'havia d'escriure i dibuixar les seves habilitats:

- Escriu el teu nom
- Quines habilitats tens?
- Explica una mica el perquè
- Dibuixa-ho o enganxa una foto

Triar el nom de l'equip

Es va desenvolupar el curs 2019-20. Els objectius d'aquesta primera activitat eren: cohesionar l'equip i crear el sentiment de pertinença dins l'equip per escollir el nom. En aquest cas, per tal que tots els membres participin en la proposta, s'utilitza l'estructura 1-2-4.

Desenvolupament de l'activitat:

- Es creen equips heterogenis dels i les mestres del grup de treball.
- La primera activitat és decidir el nom de l'equip utilitzant l'estructura de l'1-2-4 que consta de tres moments: el primer, en el qual cadascú individualment pensa un possible nom per a l'equip; el segon en què compartim la idea amb la parella i decidim quin

ens agrada més i, finalment, el tercer en el qual les dues parelles comparteixen les dues propostes i escullen la que més atractiva els resulta.

- Primer cadascú diu un possible nom per a l'equip; el segon moment compartim la idea amb la parella i decidim quin ens agrada més i, finalment, el tercer en el qual les dues parelles comparteixen les dues propostes i escullen la que més atractiva els resulta.

Compartim un llibre per Sant Jordi en línia

Totes les persones participants en el GAC-MEM estan inscrites en un equip base. El curs 2020 celebrem Sant Jordi en plena pandèmia i es fa una proposta de dinàmica per superar la sensació d'aïllament i parlar de nosaltres. Uns dies previs a la sessió, s'envien unes instruccions per preparar-la: Tothom escull un llibre o novel·la que hagi llegit i en fa una foto, juntament amb un objecte que faci referència al llibre i una frase que il·lustri la tria.

El dia de la sessió, cada equip es troba per videotrucada i cadascú comparteix la imatge seguint l'estructura de la conversa giratòria. A continuació es penjen cadascú les imatges en un Jamboard on cada equip té una pàgina. Durant la següent sessió, es comparteix el producte final amb tots els equips base.

3.3.2 . Llibre de sant jordi en línia

Es tracta d'una activitat engrescadora per dur a terme entre docents, que permet el coneixement mutu i fomenta la cohesió tot aprenent a treballar en equip en línia. Tenint en compte que es va dur a terme era durant el confinament, va resultar una activitat necessària per il·lusionar de nou el GAC-MEM.

Arran d'aquesta activitat, en posteriors sessions s'han dut a terme converses giratòries en equip per tractar diferents temes, com per exemple compartir estructures i altres dinàmiques aplicades durant el confinament.

L'inquilí

L'objectiu d'aquesta dinàmica que no forma part del programa CA/AC, és passar una estona divertida i crear un ambient de distensió. De manera espontània es demana que es creïn grups de tres. S'explica que són uns apartaments i que per això, una persona es col·loca enfront d'una altra agafant-li les mans, i la tercera es fica al mig, rodejada pels braços de les anteriors. La que és al mig és l'inquilí/na i les que estan als costats, són les parets esquerra i dreta, respectivament.

Si algú es queda "sense apartament" (si el grup és múltiple de 3, ho fa la persona organitzadora, si n'hi ha dues sense apartament, jugaran com una de sola) per buscar lloc, pot dir una d'aquestes coses: paret dreta, paret esquerra, inquilí o terratrèmol. En els tres primers casos, les persones que està fent el rol esmentat han de canviar d'apartament, moment que la persona que no té lloc fix, ha d'aprofitar per ocupar-ne un. En el cas que es digui terratrèmol, serà tothom que haurà de canviar de lloc i formar nous apartaments. Continua el joc la persona que no té lloc.¹

Després del joc es fa la reflexió que és un joc on tothom participa i es barreja amb tot el grup perquè els canvis són continus i es fan amb rapidesa.

1 Extret del llibre *L'alternativa del joc II* (jocs i dinàmiques d'educació per a la pau). 1994. Edita Associació Pro Drets Humans.

La teranyina

És una dinàmica per al coneixement mutu i en aquesta ocasió s'ha realitzat en acabar una de les sessions de grup, es fa la proposta d'anar passant el cabdell de llana explicant: *Què m'emporto de la sessió d'avui?*. Quan ja s'ha completat la teranyina, la deixem a terra i en fem una fotografia i a continuació l'anem desfent retornant el cabdell a la persona que ens l'ha donat.

3.3.3 La teranyina

La bola de neu

És una dinàmica per treballar la participació i la presa de decisions consensuades. Es proposa que cadascú elabori individualment una llista amb tres temes: Quins temes m'interessa tractar?, tenint en compte les característiques del GAC-MEM. En equips de 4 (secretari/ària pren nota de les aportacions, portaveu les explicarà, organitzador/a vetlla perquè es vagi rotant les intervencions i controlarà el temps, i to de veu vetllarà perquè parli fluixet) es va llegint - de manera rotatòria - la llista dels temes que s'han proposat, eliminant les aportacions repetides. Les aportacions coincidents es prioritzen i després es prioritzen les altres. Un cop recollides totes les aportacions, es fa una posada en comú en gran grup. A continuació s'agrupen i es prioritzen totes les propostes per tal d'elaborar el calendari i Pla de treball.

Ballem i... atents / Alegria

Aquesta dinàmica serveix per treballar la distensió i la relació entre les participants. No està inclosa en el programa CA/AC. Les persones es mouen al ritme de la música "Alegria" (Circ du Soleil). Quan pari la música direm un número. Segons el número que diem, fem:

- 1. una abraçada
- 2. 2 petons
- 3. xocar les mans
- 4. picar amb el cul
- 5. ajupir-se

Troblem la parella

Es una dinàmica que s'inspira en "El món de colors" del Programa CA/AC que va ser adaptada per una mestra del GAC-MEM per tal d'ajudar-se mútuament a trobar les parelles i passar una estona divertida.

L'adaptació va ser preparar parelles d'imatges enganxades a una goma que es col·loca frontalment. Tothom té una parella a qui buscar i en aquest cas ningú es queda sol. La dinamitzadora les va posar de manera aleatòria a les companyes. A un senyal s'ha de buscar quina pot ser la seva parella, ajudats pels companys.

A partir d'aquesta dinàmica una mestra va explicar que ella l'havia fet servir perquè els nens es trobin amb qui seran els seus companys del nou equip cooperatiu.

3.4. LES DINÀMIQUES A EDUCACIÓ INFANTIL : ANÀLISI DEL DESENVOLUPAMENT DE DINÀMIQUES APLICADES A L'AULA

En el marc del GAC-MEM d'Educació Infantil, s'han dedicat tres sessions a parlar de l'Àmbit A del Programa CA/AC. A la primera sessió es presenta una selecció prèvia de les dinàmiques del programa amb el criteri de les que es veuen més adequades per l'etapa d'E. Infantil. S'aplica la dinàmica de l'Entrevista als membres del Grup de Treball, per afavorir el coneixement i poder presentar-se els uns als altres. També s'introdueix la dinàmica "La bola de neu" amb l'objectiu de seleccionar i prioritzar els temes a treballar durant el curs.

Després de posar-la a la pràctica l'entrevista, es proposa la seva aplicació a les aules per tal que a la pròxima sessió es pugui compartir l'experiència. A la segona sessió s'analitza en equips el seu funcionament i es trien altres dinàmiques per implementar a les aules. La tercera sessió és una exposició de les dinàmiques aplicades i, després, en equips es valora el seu funcionament.

La selecció de dinàmiques es fa seguint el criteri que hi hagi com a mínim una dinàmica de cadascuna de les dimensions del Programa CA/AC. Per exemple:

- Dinàmiques de grup per fomentar la participació, el debat i el consens en la presa de decisions: La bola de neu.
- Dinàmiques de grup per afavorir la interrelació, el coneixement mutu i la distensió dins del grup: La pilota, Cadena de noms, Dibuixar la cara amb les lletres del nom, Trencaclosques amb imatges, endevinalles, frases o dites, La teranyina, La silueta, L'entrevista, La maleta, El blanc i la diana, Les pàgines grogues i La bústia.

- Dinàmiques per facilitar la participació dels alumnes corrents en el procés inclusió d'algun company i potenciar el coneixement mutu: Xarxa de suport entre companys i Comissió de suport.
- Dinàmiques per mostrar la importància de treballar en equip i demostrar-ne l'eficàcia: Treball en equip: si o no. A més d'aquesta dinàmica, es comenta que hi ha vídeos i contes (Ex. "Neda que neda", "Els bons amics") que poden servir per tractar aquest contingut.
- Dinàmiques per preparar i sensibilitzar l'alumnat per treballar de manera cooperativa: Món de colors.

Algunes d'aquestes dinàmiques s'han desenvolupat i analitzat en profunditat en algun dels centres.

L'entrevista

a. La formació entre iguals per conèixer la dinàmica.

Per crear les parelles, es reparteix una fotografia dividida per la meitat, que es dona a cada membre del grup i a continuació tothom es mou per l'espai seguint la música per buscar qui té la fotografia complementària.

Un cop les parelles es troben, es demana que s'expliquin entre elles la trajectòria professional: en quins cursos i quines escoles treballen i quina és la seva millor qualitat com a mestres.

Es dona un temps per entrevistar-se mútuament i anar prenent nota del que explica l'altra persona. Es fa la posada en comú i cadascú presenta a la parella, explicant allò que li ha dit.

Es valora com una bona dinàmica que, a més d'afavorir el coneixement mutu, es pot utilitzar com a estratègia per potenciar el llenguatge oral que ofereix la comunicació en parelles, sobretot assegurant l'heterogeneïtat de la competència lingüística per tal que l'alumnat amb més domini de la llengua oral faci de model en la construcció de frases i en l'ús del lèxic.

Donades les característiques de l'Etapa d'Educació infantil l'activitat s'adapta per fer-la totalment oral.

b. El desenvolupament a l'aula

S'acorda que durant el mes següent s'aplicarà aquesta dinàmica a les aules, recollint els aspectes més importants a la fitxa model. Es planifica la dinàmica pensant en la presentació a la classe, les parelles que es faran, el tipus de modelatge i les adaptacions que caldrà fer tenint en compte els alumnes que troben més barreres per participar i aprendre.

Us presentem tres aplicacions d'aquesta dinàmica, una per cada nivell d'Educació Infantil:

TAULA 3.4.1. L'entrevista. Germans Corbella

EDUCACIÓ INFANTIL	CURS: P3/P4/P5	ESCOLA GERMANS CORBELLA
1. NOM DE LA DINÀMICA: <i>L'entrevista</i>		
2. DATA DE REALITZACIÓ: <i>P3: Els dilluns (però no sempre).</i> <i>P4: Els dilluns i algun dia després del pati</i> <i>P5: S'ha fet de manera puntual</i>		
3. FINALITAT DE LA DINÀMICA (veure el document de pauta de cohesió) <i>Conèixer-nos més, establir més vincle i respectar-nos</i>		
4. DESCRIPCIÓ DE LA DINÀMICA: <ul style="list-style-type: none">• Consigna <i>Explicació de com s'havia de fer (amb quin objectiu) i de com organitzar-nos.</i> <i>La idea fer parelles compartint la informació i explicar-nos el què hem fet el cap de setmana.</i>• Tipus de modelatge que has fet <i>Si hi ha algun infant que li costa expressar-se, altre infant li ha de fer preguntes (has anat a la muntanya?, estaves amb els pares?, t'ho vas passar bé?....</i>• Regulació o adaptació pensant en l'alumnat que hi pot trobar més barreres <i>En principi les parelles eren fixes i on l'infant que té més expressió oral pot ajudar al que li costa més expressar-se.</i> <i>Al principi s'oblidaven del què el company li havia explicat. De manera espontània algú va demanar al company que li expliqués a cau d'orella</i>• Modificacions en relació al Programa CAAC <i>És un treball previ que a part de treballar l'expressió oral es fomenta la cohesió i el coneixement entre ells tots i totes.</i>		
5. AGRUPAMENTS DELS ALUMNES (marqueu amb una x) <ul style="list-style-type: none">• Equips base• Equips aleatoris• Tota la classe• Altres (especifiqueu) <i>S'ha realitzat amb tot el grup classe a l'hora. Hem fet primer parelles fixes i més endavant han estat parelles a l'atzar.</i>		

6. VALORACIONS

- Heu aconseguit la finalitat que us hàvieu proposat?

Sí, és una activitat enriquidora, que es pot fer en diferents moments i no només per parlar del cap de setmana.

Nosaltres hem creat un ventall de preguntes per fer als infants, però de moment només hem compartit el cap de setmana i alguna pregunta diferent de manera puntual.

A part de tenir més coneixement dels uns i els altres també es fa un bon treball d'expressió oral i de presentar al company. No soc jo que parlo de mi mateix sinó que el meu company/a m'ha escoltat i em presenta.

- Tal com ha anat la sessió, creieu que ajudarà a millorar la cohesió del grup?

Fer-ho de manera més regular i no només per compartir el cap de setmana.

També hem creat el ventall de preguntes i la idea és anar canviant la pregunta.

A la llarga poder fer algun treball amb suport paper per treballar l'escriptura (sobretot veiem amb els nens i nenes de P5) però com a treball d'expressió oral i coneixement entre uns i altres ho valorem molt positivament.

c. L'anàlisi conjunta de la dinàmica

A la sessió dedicada a fer la posada en comú, les persones participants s'agrupen en Equips Base (creats a la primera sessió) i es comparteix l'aplicació de la dinàmica a les seves aules.

Per compartir l'anàlisi de les dinàmiques es parteix de les preguntes:

- Com l'heu fet? Consigna? Com ha funcionat?

Per valorar com ha funcionat per equips es reflexiona sobre:

- Dues o tres coses que us han anat bé i que funcionen en l'aplicació de la dinàmica.
- Dues o tres dificultats en l'aplicació
- Posada en comú.

En síntesi les conclusions valorant el que funciona bé en l'aplicació de la dinàmica de l'entrevista són:

- Ser dues persones
- Fer bon modelatge
- Adaptar-se al nivell d'atenció del grup l'exposició.
- Cada parella ha de tenir el seu espai tot i que no sempre ha de ser el mateix.
- Utilitzar el temps necessari.
- Donar consignes clares.
- Les preguntes variaran en funció del curs on estiguin.
- Preguntes clares, properes i motivadores.
- Fer servir imatges per parlar i assenyalar la tria.
- Anticipar el que els demanarem en la propera sessió.

La silueta

a. La formació entre iguals per conèixer la dinàmica

S'explica una proposta d'adaptació de la dinàmica de la silueta a l'educació Infantil, fent la silueta d'una part del cos: mà, peu, braç,...

b. El desenvolupament a l'aula

Les mestres que han aplicat la silueta expliquen cadascuna la planificació, la seva aplicació a l'aula i la valoració que en fan.

A continuació us presentem un document de dues mestres que ho van aplicar a les aules.

EDUCACIÓ INFANTIL

CURS: P4

ESCOLA CAMÍ DEL MIG

NOM DE LA DINÀMICA: *La silueta*

DATA DE REALITZACIÓ: *desembre del 2018*

FINALITAT DE LA DINÀMICA

Afavorir el coneixement i la interrelació amb els altres.

DESCRIPCIÓ DE LA DINÀMICA:

- Consigna

Per parelles escollides per ells mateixos, van a seure junts amb un full i retoladors. La mestra els fa la silueta de la mà a cada un dels membres de la parella en el full. Quan les siluetes estan fetes, un de la parella li diu a l'altre alguna cosa bonica (per exemple: m'agrada jugar amb tu, vull ser el teu amic, vull fer-te abraçades...) i s'escriu el missatge a dins de la silueta del nen/a que rep el missatge. Després es fa la mateixa dinàmica amb l'altre membre de la parella. Cadascú s'emporta la seva silueta a casa amb el missatge.

- Tipus de modelatge que has fet

Com l'activitat s'ha fet amb un suport, les mestres fan la mateixa activitat. Prèviament, entre tots hem fet una pluja d'idees de frases boniques que podem dir als altres.

- Regulació o adaptació pensant en l'alumnat que hi pot trobar més barreres

Amb una alumna amb TEA, tots els infants li han dit alguna cosa bonica.

- Modificacions en relació amb el Programa CAAC

La silueta en el programa CAAC és de tot el cos, per adaptar-la a Infantil, hem decidit només fer la de la mà.

5. AGRUPAMENTS DELS ALUMNES (marqueu amb una x)

- Equips base
- Equips aleatoris
- Tota la classe
- Altres (especifiqueu): per parelles escollides per ells mateixos

6. VALORACIONS

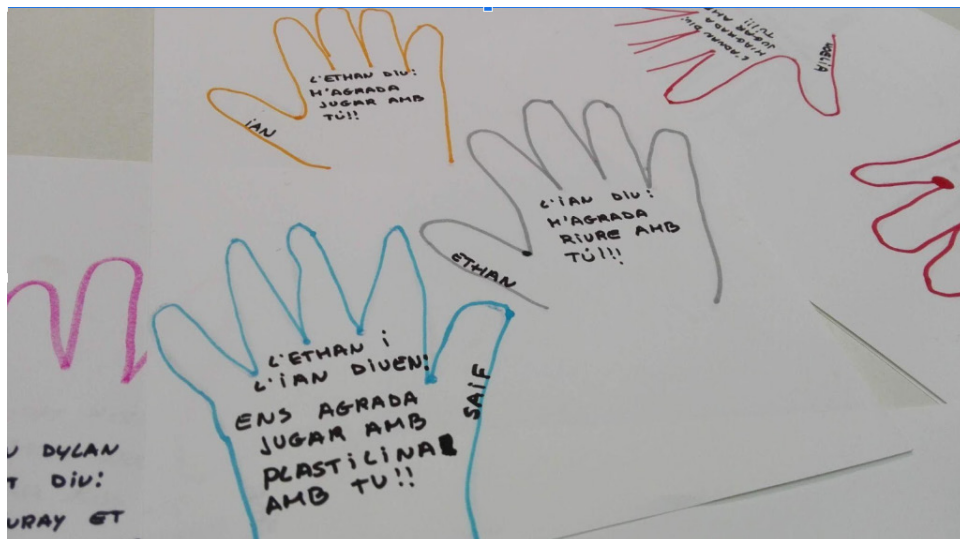
- Heu aconseguit la finalitat que us havíeu proposat? *Sí*
- Tal com ha anat la sessió, creieu que ajudarà a millorar la cohesió del grup?

Sí, però s'ha de treballar més sovint.

- Aspectes a millorar en una propera aplicació

En un principi, vam fer les parelles les mestres, però vam veure que dir alguna cosa bonica a algú que no havien escollit ells, era massa forçat. Per tant, vam deixar que les escollissin ells.

- Fer la mateixa activitat amb una altra parella.

La silueta. Escola Camí del Mig

c. L'anàlisi conjunta de la dinàmica.

Amb aquesta dinàmica es crea una interacció molt positiva.

Proposta de provar-ho en equips de 4.

Transcrivim altres opinions de les mestres que l'han aplicat a la seva aula:

“El o la mestra presenta la dinàmica fent de modelatge, ressegueix la mà d'un/a alumne/a i li diu alguna qualitat positiva de l'infant, una vegada realitzada la demostració, es fan les parelles i es repeteix la situació, ressegueixen les siluetes de les mans i es diuen un adjectiu positiu de cada parella.

“Mentre es fa l'activitat el tutor/a va realitzant fotos per penjar-les a la web/Moodle de l'escola.

“Resseguir la mà i es diuen una cosa bonica, en parella. Modelatge. Per repetir.”

“Positiva la interacció. Va ser molt maco.”

“Ho hem penjat a la classe per tenir-ho present.”

El blanc i la diana

a. La formació entre iguals per conèixer la dinàmica

Aprofitant els equip de professors ja establerts, es presenta la imatge del blanc i la diana i es demana que posin al primer cercle el seu nom, al segon cercle l'activitat que fan molt bé amb els seus alumnes, al tercer cercle la seva afició i en el quart cercle cada equip decideix la pregunta que es volen per conèixer-se millor.

b. El desenvolupament a l'aula

EDUCACIÓ INFANTIL

CURS: P4 A i B

ESCOLA GERMANS CORBELLA

NOM DE LA DINÀMICA: *El blanc i la diana*

DATA DE REALITZACIÓ: *Novembre 2018 (2 sessions)*

FINALITAT DE LA DINÀMICA (veure el document de pauta de cohesió)

Fomentar la cohesió i conèixer-nos més els uns als altres. Fixar-nos tant en les diferències com en les semblances.

DESCRIPCIÓ DE LA DINÀMICA:

Els infants ja estan dividits en equips de base. Aquesta dinàmica es pot realitzar en alguna de les primeres sessions de treball en equip, per explicar-los com són i que es coneguin millor. Se'ls hi dona una cartolina amb una sèrie de cercles concèntrics –el “blanc”.

Es fan tants 4: en un posen el nom, el seu color preferit, l'animal preferit, el nombre de germans/es que tenen.

Els cercles es divideixen en tantes parts com membres tingui l'equip de base, quatre o cinc. Al final, observen el que han escrit i parlen d'aquells aspectes que tenen en comú.

- Consigna

Farem servir la diana com a foli giratori. Objectiu: conèixer-nos millor.

- Tipus de modelatge que has fet

Explicació de tota l'activitat i fer-se entre ells les preguntes.

- Regulació o adaptació pensant en l'alumnat que hi pot trobar més barreres

Buscar imatges reals dels animals que més els agradava i enganxar-los.

Modificacions en relació al Programa CAAC

5. AGRUPAMENTS DELS ALUMNES (marqueu amb una x)

- Equips base
- Equips aleatoris
- Tota la classe
- Altres (especifiqueu): *mig grup*

6. VALORACIONS

- Heu aconseguit la finalitat que us havíeu proposat?

Sí i a més va anar molt bé. Fent-t'ho amb mig grup també es va poder acompanyar més als equips.

- Tal com ha anat la sessió, creieu que ajudarà a millorar la cohesió del grup?

Totalment, després no només ens vàrem fixar en el nostre equip sinó que vam parlar a nivell general de cada equip.

- Aspectes a millorar en una propera aplicació

c. L'anàlisi conjunta de la dinàmica

Recollim les aportacions que es van fer a l'anàlisi conjunta.

"Es pot aplicar a P/3, P/4 i P/5"

"En algun equip es va fer una mica llarga".

"A P/4 es va preparar abans explicant el Foli giratori per tal que hi hagués un ordre en la realització"

"Respecte a la pregunta del nombre de germans. A P/3 es podria preguntar quants anys tenen"

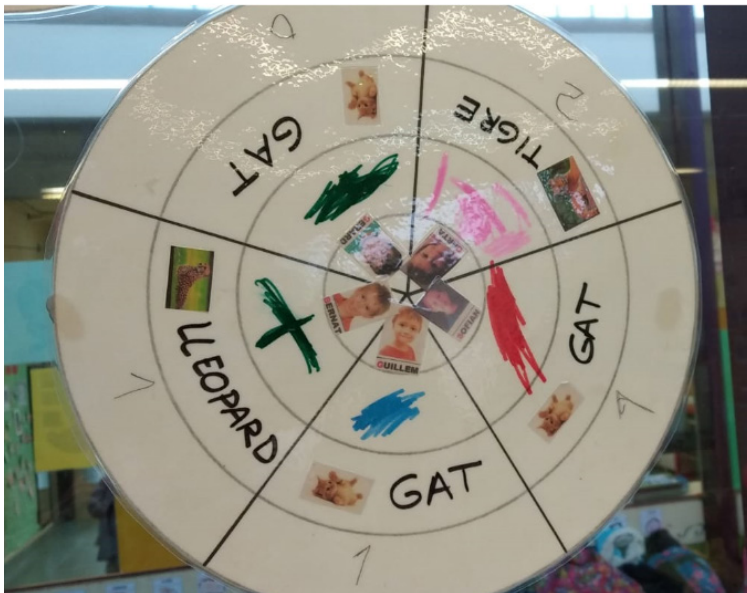
"És important fer el retorn després"

"Serveix per reflexionar"

"Es poden fer diferents tipologies de preguntes acompanyades d'una imatge per facilitar la comprensió"

"Va molt bé fer servir fotos d'ells"

"Cal preparar oralment el què han de posar a cada apartat".

3.4.4. Escola Germans Corbella. El blanc i la diana.

3.5 DINÀMIQUES EN LÍNIA A L'AULA I DES DE CASA

El 13 de març de 2020, apareix una situació nova quan es declara l'estat d'alarma a causa de l'emergència sanitària per la COVID. En el GAC-MEM es redefineix el Pla de treball i s'aborda com es pot treballar amb els/les nostres alumnes en format en línia, reforçant la metodologia CA/AC i fent l'acompanyament emocional que els infants i joves necessiten en una situació d'excepcionalitat i aïllament com el que es va produir.

- a) Prèvia a l'activitat. A causa de les característiques de la situació en línia, és necessari tenir en compte la preparació prèvia per facilitar i promoure la participació de tot l'alumnat.
- b) Desenvolupament. Aquí s'explica com es gestiona la sessió amb l'alumnat i les seves famílies, així com els instruments que es fan servir.
- c) Valoració. Es recull la impressió del professorat i la vivència de l'alumnat, analitzant els aspectes que han funcionat i suggeriments de millora. Aquest aspecte és important perquè ens trobem davant d'una situació nova, imprevista i que no en tenim experiència. Les propostes que sorgeixen poden ser de gran utilitat per donar-hi continuïtat i per si es poden replicar en el treball amb eines en línia, a l'aula.

Aquí us presentem les diferents dinàmiques que s'han utilitzat i compartit.

La pilota

a) Prèvia a l'activitat

Les/els mestres envien un correu electrònic a les famílies perquè cada infant prepari una pilota per compartir amb la resta de companys/es a la sessió en línia.

b) Desenvolupament

Les/els mestres inicien la sessió donant la benvinguda als infants i a les famílies. És la primera dinàmica realitzada en confinament i es dedica la sessió a parlar sobre el benestar emocional de tots i totes. Cada infant té la seva pilota. La mestra comença fent el modelatge; "Jo estic bé, però us he trobat a faltar, tinc ganes de veure-us en persona". Llavors la mestra deia: "passo la pilota a la Berta, i tu Berta com t'has sentit?"

Així successivament els infants es van passant la pilota virtualment i preguntant-se sobre el seu estat d'ànim.

c) Valoració

L'activitat ha funcionat molt bé ja que s'ha fet en dues sessions amb la meitat del grup (uns 12 alumnes). Una sessió molt emotiva ja que és la primera. Les famílies també n'han format part, han dit la seva i han ajudat als seus fills/es amb el modelatge.

El micro en línia

a) Prèvia a l'activitat

Les/els mestres envien un correu electrònic a les famílies perquè cada infant prepari un micròfon o algun objecte simbòlic semblant a un micro per a la següent sessió en línia.

b) Desenvolupament

Tothom té una cullera de fusta, un micròfon, un boli, etc. qualsevol objecte per fer servir de micròfon. S'inicia la sessió amb el modelatge de la mestra. La mestra fa alguna de les següents preguntes i la contesta.

- Què trobes a faltar de l'escola?
- A qui voldries abraçar si tornéssim a l'escola i què és el que t'agrada més d'estar a casa?
- Què t'agrada de casa teva?, i què no?
- Si poguessis tornar ara a l'escola amb qui t'agradaria jugar? Quin joc faríeu?

Seguidament, li passa el micròfon a un altre nen/a i així successivament; "li passo el micròfon a la Judit". I la Judit li deia al company/a "gràcies" i contesta a la pregunta.

c) Valoració

L'activitat funciona molt bé, ja que s'ha fet en dues sessions amb la meitat del grup (uns 12 alumnes). És una activitat aplicable a qualsevol grup d'infantil o de primària, cal tenir en compte l'adequació del grau de dificultat de la pregunta.

És una sessió profitosa, ja que comparteixen allò que els hi és emocional i significatiu.

Ofici / endevinalles

a) Prèvia a l'activitat

Les mestres envien un correu electrònic a les famílies perquè cada infant pensi un ofici per la següent sessió.

b) Desenvolupament

La mestra dona la benvinguda a l'alumnat i explica com anirà la sessió (d'uns 20 minuts aproximadament). Entre tots i totes cantem una cançó i quan s'acaba li toca a l'atzar a un infant. Seguidament, fem preguntes de manera ordenada (seguint les agulles del rellotge) sobre quin ofici potser.

Per exemple; Ajudes a les persones? Apagues focs? T'agrada cuinar?,... fins que entre tots i totes endevinen quin és l'ofici del company/a. D'aquesta manera successivament.

c) Valoració

L'activitat ha funcionat molt bé, ja que es realitza en dues sessions amb la meitat del grup (uns 12 alumnes). Els infants estan engrescats i tenen clar quin ofici han triat. És una activitat aplicable a EI4 i EI5 i primària.

Presentar el peluix/joguina:

a) Prèvia a l'activitat

Les/els mestres envien un correu electrònic a les famílies perquè cada infant porti un peluix o una joguina preferida per mostrar a la resta de companys/es a la sessió en línia.

b) Desenvolupament

Les/els mestres inicien la sessió donant la benvinguda als infants i a les famílies. Es parla del nostre benestar emocional i es comença l'activitat.

Cantant una cançó o bé endevinant el número d'un dau o bé un color que amaga la mestra, els infants comencen a explicar per què han escollit aquella joguina i què significa per a ells/es. I seguint les agulles del rellotge comparteixen la joguina o el peluix amb un altre company/a..

c) Valoració

És una activitat curta i amena que s'ha dut a terme a tots els cursos d'E. Infantil. El resultat final sempre és positiu, ja que tenen ganes de compartir i explicar-se.

Els infants més reservats i tímids es mostren més oberts i participatius i les famílies també estan implicades i contents/es de ser-hi presents en la sessió. També es pot realitzar a primària mostrant les joguines o jocs preferits.

3.6. QÜESTIONS OBERTES SOBRE EL DESENVOLUPAMENT DE LES DINÀMIQUES.

Treballar cooperativament amb les famílies

Una de les reflexions recurrents va ser com explicar a les famílies la importància de l'aprenentatge cooperatiu i el que aporta. A partir de l'experiència desenvolupant les dinàmiques per cohesionar el grup dels mestres en el GAC-MEM i d'alguna experiència en centres, es reflexiona sobre la necessitat de fer dinàmiques amb les famílies en les reunions d'inici de curs. La proposta també ha derivat en com es pot mostrar alguna estructura cooperativa i com s'ensenyen de manera cooperativa les competències que assenyalava el currículum.

La cohesió en els Plans d'equip

El desenvolupament continuat de l'aprenentatge cooperatiu ens ha mostrat que els moments d'autoavaluació i coavaluació en els Plans d'equip és un moment molt important per identificar quines dinàmiques de cohesió són més rellevants pel conjunt dels equips de la classe. Vinculat a aquesta reflexió es planteja com un moment idoni per portar a terme les dinàmiques el moment de finalitzar un pla d'equip, com una oportunitat d'impulsar processos de millora en la cohesió de grup classe.

Planificació de les dinàmiques al llarg del curs

Aquesta estratègia d'adaptació de les dinàmiques a l'evolució del treball en equip, s'ha de complementar amb la necessitat d'elaborar una certa seqüència de dinàmiques de cohesió a desenvolupar al llarg del curs, que s'adeqüi a les necessitats educatives de l'alumnat de cada edat. Quan ja tenim aquest enfocament als diferents nivells d'una escola, és el moment de plantejar com elaborar una proposta coherent, continuada i temporitzada de les dinàmiques de cohesió al llarg de tota l'escolaritat.

Les dinàmiques de cohesió i les barreres per participar d'alguns alumnes

El treball en equip suposa una dificultat per determinat alumnat que troba barreres a l'hora de portar a terme les dinàmiques. Hem observat en aquest temps dificultat per què suposa l'autoregulació de les emocions i de la conducta, per la comprensió i acceptació de les normes bàsiques; per ajustar els processos de presa de decisions i execució al temps de l'equip, sense precipitar-se en el moment d'iniciar la tasca; per acceptar les opinions dels altres i reconèixer i valorar la seva producció, actituds i qualitats.

La intervenció en els equips d'algun alumne, pot provocar barreres en altres. Per intentar superar-les al llarg del temps hem identificat com la preparació per a la participació, l'acompanyament a la participació, el modelatge en l'ajut i l'acompanyament en l'ajut que exposem en un capítol posterior, ens serveixen de gran ajuda per adaptar les dinàmiques en alguns equips.

4. Estructures cooperatives: el treball en equip com a recurs

Cristina Alsina, Núria Blasco, Judit Biel,
Imane El Idrissi, Helena Gil, Roser Matavacas,
Anna Oliveras, Laura Recio

4.1. LES ESTRUCTURES COOPERATIVES D'APRENTATGE

El Programa CA/AC identifica un segon àmbit d'intervenció (Àmbit B) que es centra en el treball en equip com a recurs per ensenyar els coneixements i les competències del currículum mitjançant la cooperació.

Aquest àmbit abraça un conjunt de propostes per organitzar les activitats utilitzant l'Aprenentatge Cooperatiu com a recurs central per ensenyar, basat en el principi del qual l'alumnat aprèn millor els continguts escolars quan, amb l'ajuda de l'adult, s'ajuda als altres. Perquè aquestes propostes d'estructura de l'activitat educativa realment permeten aprendre a tots els participants, han de complir tres condicions: la participació equitativa de tots els seus membres, la interacció simultània entre tots ells i l'ajuda mútua.

(Pujolàs i Lago, 2018).

El programa CA/AC proposa unes estructures cooperatives simples que es desenvolupen en una sessió de classe, i altres estructures complexes o tècniques cooperatives (Pujolàs, 2008) que suposen un procés d'aprenentatge en un període més ampli de temps en el que els grups classe i els equips, a partir d'un aprenentatge dins de cada equip i entre equips, realitzen una construcció personalitzada dels continguts i un aprenentatge que podran utilitzar en contextos socials complexos i funcionals.

El fet de transitar d'unes a altres està pensat com a itinerari que recórrer i aprendre per part de l'alumnat, i també per part del professorat, en la incorporació del aprenentatge cooperatiu en les aules i en el centre.

La realització esporàdica (de tant en tant) d'una activitat organitzada de forma cooperativa és una mesura interessant per introduir l'Aprenentatge Cooperatiu a l'aula i perquè el professorat vagi adquirint més seguretat en el canvi de model d'aprenentatge. No obstant això, per obtenir els beneficis que aporta aquesta forma d'organitzar l'activitat a l'aula en

l'aprenentatge de l'alumnat, és necessari estructurar la classe de manera cooperativa, de manera que les activitats cooperatives siguin l'eix de l'organització de les situacions d'ensenyament/aprenentatge o dels itineraris d'aprenentatge i de l'activitat de l'aula (Lago y Naranjo, 2016).

Els alumnes poden treballar en equip d'una forma desestructurada o més o menys estructurada. Si es treballa de forma desestructurada, generalment un membre de l'equip (el més competent) pren la iniciativa i els altres es limiten a "copiar" el que fa o diu. Si és així, no es dona cap de les dues condicions indispensables del treball en equip (Kagan, 1999): la participació equitativa i la interacció simultània. En canvi, si es treballa en equip de forma semiestructurada quan es reparteix la tasca a fer, però no es discuteix ni es revisa el que ha produït cadascú, donant-ho d'entrada per bo, s'ha donat una certa participació més o menys equitativa, però no s'ha generat interacció simultània.

Per tal que el treball en equip sigui estructurat és a dir, que hi hagi realment participació equitativa, interacció simultània i ajuda mútua; els membres d'un equip han de seguir uns determinats passos, aplicant una determinada estructura, de manera que s'asseguri al màxim aquestes condicions, indispensables per tal que hi hagi cooperació.

Per aconseguir aquestes condicions, el treball en equip s'organitza a partir de 6 estructures cooperatives bàsiques, que es poden utilitzar en totes les àrees i en els diferents moments de la seqüència didàctica, perquè l'alumnat pugui adquirir les competències transversals i específiques de les matèries vinculades a la comunicació oral i la formulació. Per exemple, per fer preguntes (Parada de 3 minuts), per desenvolupar la comprensió lectora (Lectura compartida), l'expressió escrita (Foli giratori), la resolució de problemes (Llapis al mig i l'1-2-4) i la capacitat de síntesi (Joc de paraules). A partir d'aquestes es proposa una sèrie d'estructures complexes que integren les bàsiques i que es basen en propostes com les de Slavin, 1995, Johnson i Johnson, 1989 i Sharan i Sharan, 1992. En aquest sentit, el treball en equip és un recurs que, emprant les estructures cooperatives, els equips es converteixen en un recurs per a l'aprenentatge en totes les àrees i contextos d'aprenentatge.

4.2 LES ESTRUCTURES COOPERATIVES EN EL GAC-MEM

En aquest capítol presentem les estructures dutes a terme en el GAC-MEM al llarg d'aquests anys. S'han seleccionat i desenvolupat seguint la descripció de les estructures que es fa en el llibre "El programa CA/AC per ensenyar a aprendre en equip" Pujolàs i Lago (coords) 2011.

En el desenvolupament d'aquest capítol, hem establert cinc blocs:

Estructures realitzades en el GAC-MEM entre el professorat, des de la convicció que la seva aplicació per debatre o intercanviar coneixement és molt important en els equip de professors que impulsen l'aprenentatge cooperatiu, tant per conèixer bé el desenvolupament de cadascuna de les estructures, com per assegurar la participació i la interacció entre totes

les persones que formen part del GAC-MEM. Les recollim definint els objectius, com s'han desenvolupat algunes d'elles al llarg d'aquests anys i valorant el seu funcionament per poder aplicar-les en altres situacions i amb tota la comunitat educativa: Amb l'alumnat, amb el professorat, en reunions de cicles, etapes i/o claustre i amb les famílies aprofitant les reunions d'aula, jornades i altres situacions de participació en el centre.

Estructures cooperatives a l'Educació Infantil (cursos 2018-2021). S'han dedicat dues sessions a presentar el marc teòric de l'Àmbit B del Programa CA/AC "Treball en equip com a recurs per ensenyar" amb l'objectiu de compartir un marc teòric i el llenguatge comú. A partir d'aquí, s'han seleccionat les estructures que, segons el nostre criteri, s'ajusten millor a les característiques i al grau de maduresa de l'alumnat d'aquesta etapa.

- **Estructures simples** que bàsicament estan vinculades a seqüències didàctiques.
- **Estructures complexes**, en aquest bloc hem detallat el desenvolupament de les sessions dedicades a aprendre, reflexionar i compartir el funcionament de les estructures complexes. Això ens ha permès tenir un bon recull d'aquestes tècniques cooperatives en diferents cicles, àrees i seqüències didàctiques.
- **Estructures cooperatives en línia**, recollint les sessions de treball fetes durant la pandèmia i compartint les experiències de cadascun dels centres participants que han generat ajuda mútua tant pel que fa a eines com a propostes diverses a desenvolupar.

En l'aplicació de les estructures, la presentació a les sessions del GAC-MEM, s'ha fet seguint aquesta seqüència:

En primer lloc, es fa la descripció de l'activitat que es desenvolupa amb l'estructura o estructures que s'implementen, l'adaptació si s'escau per algun equip o alumnat que troba més barreres per a la participació i l'aprenentatge, l'explicació de com s'ha implementat i la valoració del funcionament.

Per tal de preparar la implementació de les estructures a les aules, s'ha elaborat un instrument de planificació, una plantilla comuna per descriure de manera detallada cadascuna de les estructures, que també serveix per fer la valoració. S'hi recullen els elements essencials per aconseguir l'objectiu proposat, fent palès el desenvolupament de l'activitat i la finalitat que es persegueix.

Taula 4.2.1. Plantilla de planificació, descripció i valoració de les estructures

Nom de l'Estructura: Activitat: Nivell : Agrupament:	Aplicada per:
• Objectius:	
Desenvolupament de l'activitat	
• Organització i consignes	
• Seqüència	
• Regulació o adaptació pensant en l'alumnat que hi pot trobar més barreres	
• Modificacions en relació al Programa CAAC	
Observacions / Aspectes a tenir en compte	
• Heu aconseguit la finalitat que us havíeu proposat?	
• Aspectes a millorar en una propera aplicació	

De vegades es planteja l'activitat amb petits ajustos respecte a l'estructura que es troba al llibre de referència per tal de fer-la més propera o adaptar-la a l'edat o interessos de l'alumnat.

4.3. LES ESTRUCTURES COOPERATIVES PER APRENDRE EL PROFESSORAT

En el GAC-MEM l'organització cooperativa de l'activitat sempre hi és present: des de la distribució de la planificació del contingut i el desenvolupament de les sessions fins a l'aplicació de dinàmiques per conèixer-nos millor i predisposar-nos a cooperar, passant per l'ús d'estructures cooperatives a l'hora de debatre i aprofundir en cadascun dels temes que treballem.

L'aplicació de les estructures ens és de gran utilitat per donar veu a totes les persones participants, per intercanviar opinions enriquint l'anàlisi i, en algunes situacions, ens ha servit per experimentar i conèixer millor l'estructura en si i viure les dificultats que pot trobar l'alumnat en aplicar-les (Cas de les estructures complexes. Aplicant-les hem entès la complexitat que comporta).

A l'hora de fer equips de treball intentem que siguin de 4 persones, respectant els criteris d'heterogeneïtat: de diferents centres, etapes i/o nivells, antiguitat en el grup i expertesa en aprenentatge cooperatiu. Ens distribuïm els rols (adaptats a la situació de persones adultes) de manera que hi hagi una persona que organitza, una altra que fa de secretaria prenent nota, una fa d'ajudant i una altra que controla temps i fa de portaveu.

A partir del març de 2020 ens hem vist obligats a fer les sessions en línia. Les hem mantingut totes segons el calendari previst i hem fet adaptacions amb les eines digitals; documents compartits, jamboard, padlet, mentimeter....

A continuació trobareu, explicades, algunes de les estructures que hem emprat darrerament, amb els continguts que s'han desenvolupat.

Les estructures simples en la formació entre el professorat: Trobareu la descripció de quatre estructures diferents: Foli giratori per valorar el GAC-MEM, un Àlbum de cromos per presentar i analitzar el procés de Generalització d'un centre, un Foli giratori per confeccionar una base d'orientació i rúbriques per analitzar la situació dels Plans de Generalització a cada centre i uns Grups d'investigació i Foli giratori, en línia analitzant les pràctiques de codocència en l'aprenentatge cooperatiu.

A la darrera sessió de treball de cada curs s'avalua la feina feta i es fan noves propostes de temes a desenvolupar, així com idees per organitzar-nos durant el curs vinent. A continuació trobareu el detall del desenvolupament de l'estructura "Foli giratori" preparada pels coordinadors del Grup.

Taula 4.3.1. Foli giratori per valorar GAC-MEM

<p>Nom de l'Estructura: <i>Foli giratori</i> Activitat: <i>Valoració del GAC-MEM</i> Agrupament: <i>Equips de composició heterogènia</i></p>	<p>Preparada per l'Equip coordinador del GAC-MEM</p>
<p>• Objectius: <i>Avaluar el funcionament del GAC-MEM d'aquest curs.</i> <i>Proposar temes i millores en el funcionament del GAC-MEM</i></p>	
<p>Desenvolupament de l'activitat <i>S'organitzen 4 equips de treball de composició heterogènia</i> <i>Es presenta un qüestionari amb 4 punts per desenvolupar:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Què t'ha agradat del Grup de treball?</i>• <i>Què has trobat a faltar?</i>• <i>Aspectes a millorar</i>• <i>Temes pel proper curs</i> <p><i>Cada equip comença per un punt diferent. Quan acaba amb el primer punt que se'ls ha assignat, passa al segon punt assignat i així fins que s'acaba el temps.</i> <i>Cada membre fa la seva aportació, formulada amb una frase i després es llegeixen totes, es debaten, s'enriqueixen i es fa un redactat conjunt que la persona que fa de portaveu l'explicarà a la posada en comú.</i> <i>Es recullen les aportacions de cada equip en l'acta que serà el punt de partida del plantejament del curs següent.</i></p>	
<p>Observacions / Aspectes a tenir en compte <i>S'ha de destinar una bona estona per tal de que en els equips es puguin fer aportacions interessants i valuoses, que serveixin per millorar i definir les tasques a desenvolupar el proper curs i com es portaran a terme.</i> <i>Al establir que cada equip comenci per un punt diferent permet l'abordatge de tots els punts. Per altra banda, cada equip pot parlar, com a mínim, de dos aspectes diferents i en algun cas algun equip els pot tractar tots quatre. És una manera d'ajustar els aspectes a desenvolupar amb el temps de que es disposa. A cap equip li sobra temps.</i></p>	

Per presentar el procés de Generalització i consolidació de l'Aprenentatge Cooperatiu a l'Escola La Llàntia, les mestres responsables d'organitzar la sessió, van decidir fer-ho amb l'estructura "L'àlbum de cromos" per aconseguir la participació i la interacció amb totes les persones assistents. Com podreu veure, el resultat és exitós i molt ben valorat per part de tothom.

Taula 4.3. 2. Àlbum de cromos. La Llàntia

<p>Nom de l'Estructura: <i>Album de cromos</i> Activitat: <i>Projecte d'A C de centre i consolidació.</i> Agrupament: <i>Equips base</i></p>	<p>Preparada per <i>Escola La Llàntia (* veure contingut i conclusions a la pàgina... Apartat Generalització)</i></p>
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Presentació d'un Pla de Consolidació i Millora d'un centre</i> • <i>Debate sobre els Plans de Generalització i el procés de consolidació de l'AC en els centres. Aspectes essencials</i> 	
<p>Desenvolupament de l'activitat</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Es distribueixen les participants en equips heterogenis de 4 persones.</i> • <i>Cada equip rep un set d'11 pictogrames i se'ls demana que els vagin ordenant a mesura que les oradores van explicant com s'organitzen en el seu centre.</i> • <i>En acabar l'exposició, els equips comparteixen com han ordenat les imatges i expliquen perquè.</i> • <i>Les oradores mostren una presentació amb l'ordenació que elles han preparat.</i> • <i>Roda de preguntes que plantegen els equips.</i> • <i>Cada persona agafa una icona i entre tots els membres de l'equip fan un relat.</i> • <i>Per acabar, es fa la pregunta als equips: "Quina icona trobeu a faltar?"</i> 	
<p>Observacions / Aspectes a tenir en compte</p> <p><i>Ha estat una sessió molt motivadora per diversos motius:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>L'activitat estava molt ben preparada</i> • <i>L'àlbum de cromos és una estructura poc utilitzada a les sessions i ha resultat molt interessant conèixer-la a fons i experimentar-la.</i> • <i>S'ha profunditzat en l'experiència del centre que ho ha preparat i la reflexió sobre el seu procés ajuda a altres centres a implementar les estratègies de Generalització i Consolidació de l'AC.</i> 	

Es van dedicar dues sessions a preparar una base d'orientació i rúbriques per analitzar en quin punt es troba cada centre respecte a la Generalització de l'Aprenentatge Cooperatiu. A continuació hi ha la descripció de l'activitat aplicant l'estructura de foli giratori.

Taula 4.3.3. Foli giratori. Base d'orientació. Camí del Mig

<p>Nom de l'Estructura: <i>Foli giratori</i> Activitat: <i>Base d'orientació – Rúbriques per analitzar el pla de generalització dels centres.</i></p>	<p>Preparada per <i>l'Escola Camí del Mig (* veure contingut i conclusions a la pàgina... Apartat Generalització)</i></p>
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Definir què és el pla de generalització</i>• <i>Dissenyar una pauta d'anàlisi de la generalització en els nostres centres.</i>• <i>Elaborar el diagnòstic en el marc de la comissió d'A. Cooperatiu del centre</i>	
<p>Desenvolupament de l'activitat</p> <p>1a. Sessió: <i>Creació d'Equips heterogenis. Amb l'eina "Mentimeter" respondre individualment: Què saps del Pla de generalització?</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Presentació del que és un Pla de Generalització mitjançant una infografia.</i>• <i>Cada equip fa propostes d'anàlisi d'un dels apartats de la infografia per crear una base d'orientació. Partint de la base d'orientació s'elabora una rúbrica d'anàlisi.</i>• <i>Recollint les propostes dels equips, les persones que coordinen l'activitat plantegen l'esquelet inicial de la rúbrica i seguint l'estructura de la conversa giratòria, cada equip posa en comú el que es fa en els centres respectius, entorn als subapartats que li toca analitzar. A partir d'aquí es consensuen els nivells d'assoliment de cada criteri de la rúbrica. Cada equip comparteix les seves aportacions a la rúbrica. El resultat és una eina que serveix als centres per avaluar periòdicament la implantació del projecte d'aprenentatge cooperatiu.</i> <p>2a. Sessió: <i>Cada centre es compromet a analitzar la seva situació utilitzant la rúbrica i es fa la presentació i recollida de les diferents rúbriques permet extreure les següents conclusions.</i></p>	
<p>Observacions / Aspectes a tenir en compte</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Aquesta activitat es desenvolupa, com a mínim, en dues sessions.</i>• <i>Requereix que totes les persones es connectin amb un dispositiu per participar en el Mentimeter.</i>• <i>Molt interessant la reflexió en la realització de la rúbrica.</i>• <i>Entre la primera i la segona sessió s'ha de fer un treball en cada centre.</i>	

Un altre exemple d'aplicació d'estructures en línia amb el professorat del GAC-MEM el trobem en les dues sessions dedicades a tractar i analitzar els diferents models, usos i situacions de codocència vinculades a l'aprenentatge cooperatiu.

Taula 4.3.4. Foli giratori. Docència compartida. Estructura aplicada en línia

Nom de l'Estructura:

- Grups d'investigació
- Foli giratori

Activitat: Anàlisi de supòsits pràctics on es fa aprenentatge cooperatiu i codocència.

Agrupament: Equips base (Esporàdics)

Preparada per

l'Equip encarregat de desenvolupar aquest tema

Data: Curs 21-22

Estructura aplicada en línia

Objectius:

- *Analitzar un supòsit pràctic a partir de les dades proporcionades.*
- *Reflexionar sobre com aplicar la codocència i l'aprenentatge cooperatiu.*

Desenvolupament de l'activitat

Es proposa de reflexionar, a partir de diferents supòsits pràctics, sobre la codocència i l'aprenentatge cooperatiu. És a dir, com afavorim l'aprenentatge cooperatiu quan som dos docents a l'aula. Aquesta proposta dura dues sessions.

1a. sessió: treballem un material d'elaboració pròpia i en equips de 4 o 5 persones.

- *S'expliquen els tipus de codocència i cada equip analitza un dels diferents supòsits pràctics proporcionats a partir de tres preguntes. Donat que cada equip reflexiona sobre una situació, duem a terme l'estructura complexa dels grups d'investigació.*
- *Cada equip respon a les tres preguntes: Quin tipus de docència compartida ens recomanaríeu? Com hauríem de gestionar els dos docents els diferents equips? Com actuaríem per potenciar i garantir l'aplicació de l'estructura? seguint l'estructura del foli giratori oralment. Per això, és important que hi hagi un secretari que vagi anotant les aportacions de cadascú i un portaveu.*
- *En acabar, es retorna a la sala gran i cada equip comparteix amb la resta una breu descripció del cas i les idees clau de la reflexió.*

2a. sessió: es parteix del buidatge de l'anàlisi dels supòsits pràctics i, seguint l'estructura de la conversa giratòria, es reflexiona sobre l'enriquiment que genera la codocència vers l'A.C. El secretari o secretària de cada equip és l'encarregat d'anotar les idees al padlet. En acabar, cada portaveu ho comparteix amb la resta d'equips.

El producte final és una infografia feta a partir de les idees sorgides durant les dues sessions.

Observacions / Aspectes a tenir en compte

- *Es desenvolupa en dues sessions*
- *Durant la sessió sorgeixen idees molt interessants i que demanen de dedicar més temps a compartir i reflexionar plegats.*
- *Cal dedicar temps a explicar l'estructura de participació i la tasca en sí.*
- *És fonamental que tothom anoti al document compartit les aportacions del seu equip per tal que se'n pugui fer un buidatge i establir-ho com a punt de partida per a la següent sessió.*

Les estructures complexes. La formació entre iguals per conèixer-les.

Al llarg dels anys del GAC-MEM hi ha dos períodes dedicats a conèixer en profunditat què són les estructures complexes i pensar seqüències didàctiques per desenvolupar-les a les aules per, finalment, poder compartir la valoració del seu desenvolupament.

La primera vegada que s'aborda el tema és al curs 2014-15 amb l'objectiu de conèixer el funcionament de les estructures complexes per part del professorat participant. La sessió es prepara aplicant l'estructura complexa del trencaclosques i es desenvolupa l'activitat en la següent seqüència:

- a) Agrupats per equips base, cada equip fa la lectura compartida d'una de les estructures complexes: Equips paral·lels, Opinions enfrontades, TGT (teams-game-tournaments), Coop-coop, Trencaclosques, Grups d'investigació, Equips d'ajuda mútua (tècnica tai) i Tutoria entre iguals.
- b) En acabar la lectura, s'omple un document on hi ha el guió per fer la síntesi de l'estructura, com s'aplicaran i en quin tipus d'activitats o matèries i es fan propostes de com aplicar l'estructura a l'aula o comentaris valoratius. Es posa en comú.
- c) Cada equip respon a les següents preguntes, vinculades sobretot a les estructures que han treballat:
 - *Característiques de les estructures complexes*
 - *Com organitzem els equips de treball?*
 - *Com avaluem el treball fet amb equips que no són els Base? Com assegurem la participació equitativa i la interacció simultània?*
 - *Com avaluem la UD?*

Aquí us mostrem el material preparat per les persones que han liderat la sessió amb les respostes i les conclusions a les quals cada equip arriba després de fer la lectura compartida sobre l'estructura analitzada. També hi ha una fotografia amb les targetes amb les preguntes del moment 4 de la sessió, on es fan els "equips d'experts".

ESTRUCTURES COMPLEXES

Equips Paral·lels

Facilita la participació i l'elecció per consens. Hi ha dues pràctiques o feines a fer (A i B). En equips de 4 alumnes.

Els equips parells (2,4 i 6) fan la feina A. Els equips senars (1,3,5) fan la feina B. Després es subdivideixen les parelles de cadascun dels equips i es creen nous equips: dues persones de l'equip 1 + dues persones de l'equip 2 i així es va fent amb tots els equips. L'objectiu és compartir el que saben.

Aplicació

La parella que ha fet la pràctica A amb una altra parella que ha fet la pràctica B i s'expliquen el que han fet i han après.

Després tornen al seu equip base.

Expliquen el que han après i si hi ha alguna cosa nova.

Comentaris

- Servei per compartir coneixement.
- Aplicable a matemàtiques, medi i llengua (text instructiu / entrevista / descripció...)
- Es pot fer avaluació individual i grupal.

Opinions enfrontades

Establir un tema. Es divideix la classe en 3 grups. A - defensa, B - en contra, C - modera i elabora les conclusions

Representants de cada equip en cadascun d'aquests tres grups.

Aplicació

Temes socials, assemblea de classe, filosofia

Comentaris

En el debat hi participen els representants.

TGT (Teams-Game-Tournaments)

Equips base i trios homogenis.

L'alumnat, en equips i juntament amb el professorat, confecciona preguntes de nivells de resolució diferents.

Es prepara un joc de preguntes amb targetes i fulls de respostes.

Les targetes es separen per nivells de dificultat i es creen equips homogenis per respondre les preguntes, tenint en compte el grau de dificultat.

Guanya qui té més targetes respostes correctament.

Cadascú suma punts amb les persones dels equips base.

Aplicació

En acabar un tema: Medi, Anglès (les preguntes de menor dificultat es poden preparar amb imatges)

Comentaris

Hi ha un element positiu i és que l'alumnat amb el rendiment més baix poden aconseguir molts punts per al seu equip.

Coop-Coop

Tema: Què volem aprendre. Ordre d'interessos.

Equips heterogenis per treballar el subtema

Tasques d'equip. Part de responsabilitat individual.

Treball individual que després es presenten dins l'equip. Es fa la síntesi i es decideix com es presentarà.

Aplicació

Per fer exposicions. Definir temps, materials, espais...

Comentaris

Qüestionari de comentaris i valoracions, Avaluació de la resta del grup classe respecte a cada exposició.

- Equip: Què ha fet cada membre de l'equip?
- Professorat: Avaluació individual.

Trencaclosques

Equips heterogenis. Informació fragmentada. Cada equip s'encarrega d'un subtema i prepara la informació.

Trobada d'experts dels diferents subtemes.

Junts troben la informació bàsica per retornar als seus equips base.

Aplicació

Medi. Treball per projectes

Comentaris

Preparar les estructures de participació en cadascun dels moments

Plantejar i compartir com s'avaluarà.

Grups d'investigació

Tria de subtemes del tema general per part de l'alumnat.

Elecció lliure de grups per treballar els subtemes (???)

- Planificació d'objectius, tasques, síntesi i explicació a la resta de la classe.

Aplicació

Treball per projectes

Comentaris

Ronda de dubtes.

Avaluació conjunta i avaluació individual.

Tutoria entre iguals

Parelles d'alumnes d'un mateix Equip Base. Un fa de tutor d'un altre alumne

Aplicació

Respondre a les demandes del company

Explicació del procés de resolució d'una activitat

Es pot aplicar a totes les àrees i activitats

Comentaris

Els Padrins de lectura poden estar en aquesta línia

Equips d'ajuda mútua (Tècnica TAI)

Combina aprenentatge individual i cooperatiu.

Equips base. Cadascú té un pla de treball personalitzat.

Continguts comuns i objectius personals i activitats personals

En el Pla d'equip s'especifica que tothom assoleixi els objectius personals.

Aplicació

1. Grup classe dividit en Equips Base
2. Cada alumne Pla Treball individualitzat
3. Responsabilitat individual i ajuda mútua

Es pot fer en anglès i a totes les altres àrees.

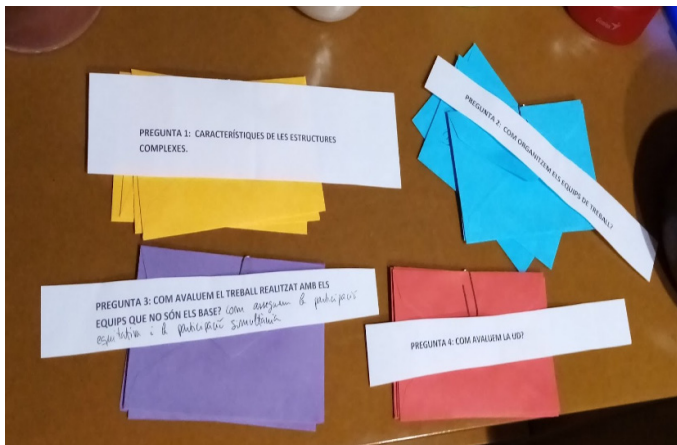
Possibilitat de tres nivells diferenciats (Plans multinivells)

Comentaris

Tothom de l'Equip ha de conèixer els diferents Plans Personalitzats.

- d) A continuació es desfan els equips base per fer-ne de nous. Es creen “equips d'experts” on hi ha un membre de cada equip base - que actua com a expert en l'estructura sobre la qual ha reflexionat - i es realitza l'estructura del TGT.

Per aplicar aquesta estructura, es responen unes preguntes que serviran per consolidar i entendre els aspectes essencials de cadascuna de les estructures complexes.

Imatge 4.3.1. Estructures Complexes. Foto de les targetes de les preguntes

Tal com es veu a la imatge, hi ha una bateria de preguntes on cada equip d'experts ha de donar-hi resposta.

Taula 4.3.6. Qüestionari sobre les estructures complexes

A) Proposeu una manera de treballar el sistema digestiu utilitzant l'estructura complexa del trencaclosques

B) Proposeu una manera de treballar les energies renovables utilitzant l'estructura complexa dels Grups d'Investigació.

C) Proposeu una manera de treballar la flotabilitat dels sòlids en aigua utilitzant l'estructura complexa dels Equips Paral·lels

D) En quin moment utilitzariu una "Tutoria entre iguals"

E) Feu una icona que representi l'estructura complexa TAI

F) Feu una icona que representi les "Opinions enfrontades"

G) quina diferència hi ha entre les estructures complexes Grups d'Investigació i COOP-COOP

H) Ordena els passos a seguir per treballar amb l'estructura complexa dels Equips paral·lels:

- Cada equip es divideix en dos subequips (l'equip 1 que fa la tasca A es subdivideix en subequips 1a i 1a')
- Les parelles resultants s'uneixen en equips paral·lels barrejant subequips parells i senars (parella 1a amb 2a, així dos alumnes han fet la tasca A i 2 han fet la tasca B)
- Cada equip desenvolupa la seva tasca.
- Es formen equips de 4 alumnes. (Nombre total d'equips ha de ser parell)
- Es desfan els equips paral·lels i els alumnes retornen als equips inicials. Un cop allà, comparteixen el què han après de la pràctica paral·lela (que no havien realitzat)
- S'assigna una tasca A als equips senars i una tasca B als equips parells
- Els equips paral·lels posen en comú les tasques que han realitzat.

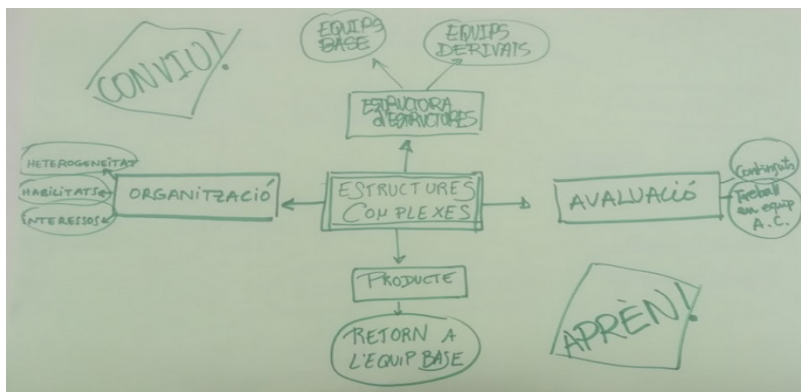
En acabar, es fa la posada en comú contrastant les respostes de cadascun dels equips.

Durant el curs 2018-19 es dedica una segona sessió a tractar el tema, pel fet que s'ha incorporat professorat nou al grup i es valora necessari conèixer algunes de les estructures complexes i la seva aplicació a l'aula.

Aquesta sessió s'organitza de la següent manera:

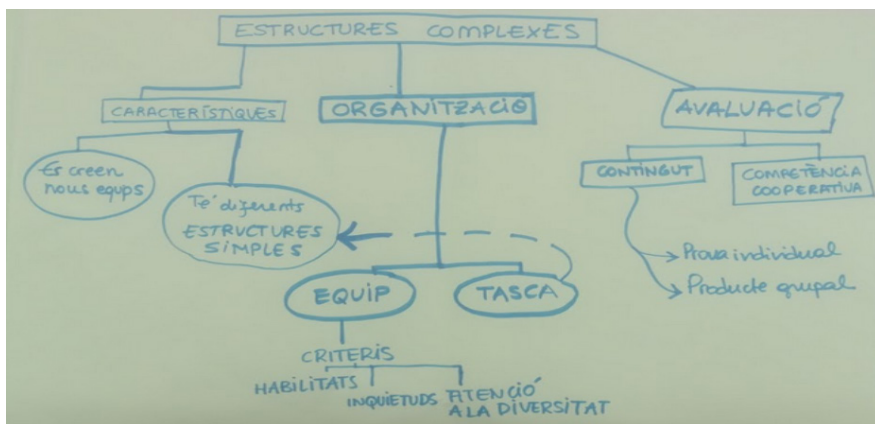
- a) Modelatge amb equips d'experts configurats amb un membre de cada equip base.
- b) Cada escola participant en la sessió està en un equip base i els seus rols estan definits prèviament.
- c) Cada equip d'experts s'especialitza en una estructura complexa: Trencaclosques, Grups d'investigació, Equips d'ajuda mútua, Tècnica TGT o Tutoria entre iguals.
- d) Es fa la lectura compartida del text que explica l'estructura corresponent i, a continuació es responen a aquestes 4 preguntes.
 - Com l'explicaries als alumnes?
 - En quin moment la faries servir?
 - Quines adaptacions faries?
 - Si, no, per què?
- e) Per concloure la sessió cada equip base es retroba per compartir els coneixements sobre cada estructura i elabora un mapa conceptual amb les seves conclusions seguint l'estructura simple del foli giratori.
- f) La persona que fa de portaveu del seu equip, presenta el mapa conceptual i el comenta.

Aquests són els mapes resultants de la sessió:

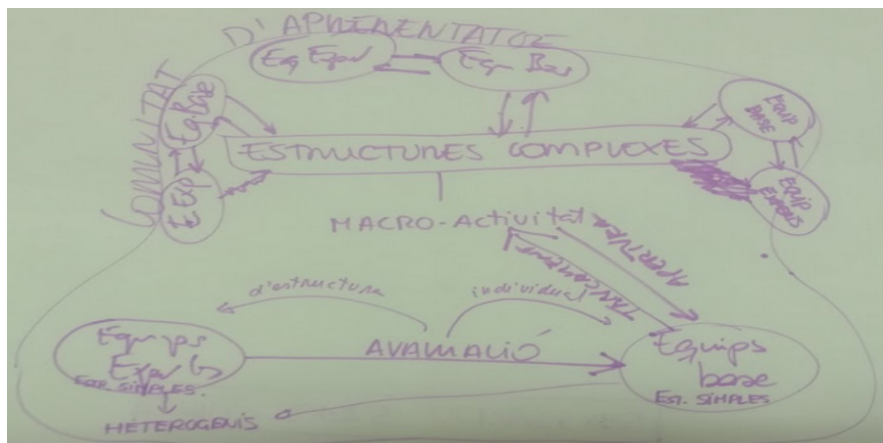
Imatge 4.3.2. Mapa conceptual

L'equip que confecciona aquest mapa conceptual estableix un esquema molt clar en el que ens parla de les estructures a emprar tant en els equips base com en els equips "derivats" amb membres d'altres equips base; l'avaluació tant dels continguts i sabers que es treballen com de l'avaluació del treball en equip; per altra banda, reflecteixen la importància del producte elaborat i el retorn a l'equip base; concreten l'organització tenint en compte l'heterogeneïtat, les habilitats i els interessos de l'alumnat i finalment destaquen dos grans aspectes: Conviu!, ja que l'alumnat es relaciona per aprendre i cooperar amb membres d'altres equips que no són el seu equip base de referència Aprèn!, ja que les estructures complexes generen, en si mateixes situacions d'aprenentatge competencial i el desenvolupament de responsabilitat individual.

Imatge 4.3.3. Mapa conceptual 2

Aquest segon equip posa èmfasi en les característiques, la creació de nous equips i l'aplicació de diferents estructures simples per resoldre les tasques; l'organització de les tasques i dels nous equips aplicant criteris vinculats a les habilitats, inquietuds i tenint en compte l'atenció a la diversitat; l'avaluació del contingut mitjançant proves individuals i grupals i l'avaluació de la competència cooperativa.

Imatge 4.3.4. Mapa conceptual 3

Aquest tercer equip confecciona un mapa conceptual amb una perspectiva més holística, relacionant tot el procés vinculat a una comunitat d'aprenentatge, en què es van connectant situacions d'agrupament en equips base i en equips d'experts, heterogenis, que estan en continu retroacció al llarg de tota la seqüència didàctica - macro activitat, aplicant estructures simples en la resolució de les tasques i aplicant l'avaluació tant dels sabers individuals com de l'aplicació de les estructures.

El que hem observat és que cadascun dels equips, expressat a la seva manera, ha recollit els elements essencials: heterogeneïtat dels equips, l'aplicació de les estructures simples en cadascun dels moments de la seqüència didàctica i la importància de l'avaluació tant individual com dels equips base i d'experts.

Valorem molt positivament tot el treball realitzat per entendre l'essència i la finalitat de les estructures complexes, així com perdre la por a aplicar-les a les aules.

4.4. LES ESTRUCTURES COOPERATIVES A EDUCACIÓ INFANTIL

Aquest apartat presenta l'estratègia emprada i el procés que s'ha seguit per aprofundir i adaptar si s'escau, en les estructures a l'etapa d'Educació Infantil:

- a. Primer s'explica com s'ha presentat i treballat en la formació entre iguals per conèixer les estructures seleccionades.
- b. Després s'exposa com s'han desenvolupat a les aules.
- c. Finalment, s'explicita el retorn i l'anàlisi conjunta de l'estructura, compartint com s'ha fet la implementació en cadascuna de les aules.

En el marc del GAC-MEM d'Educació Infantil s'han dedicat dues sessions a parlar de l'Àmbit B del Programa CA/AC. A la primera sessió s'han seleccionat algunes estructures del programa que porten el títol d'estructures cooperatives derivades, ja que són estructures pensades per ajustar-se millor a les característiques i al grau de maduresa i desenvolupament dels infants d'Educació Infantil:

- Paraules compartides
- Foli giratori en parelles
- Paraula i dibuix.

També es fa una selecció de les Estructures Bàsiques que poden ser molt adequades en aquest cicle, amb algunes adaptacions:

- Llapis / Material al mig
- Foli giratori / Conversa giratòria

Per aprofundir en el coneixement de les estructures cooperatives en el GAC-MEM, s'aplica l'estructura de "Lectura compartida" mantenint els equips base del professorat. Cada equip té l'explicació d'una estructura, la llegeix i a partir d'aquí es pensen tipus d'activitats per aplicar-la.

Es reparteix el quadre "Utilitats de les estructures bàsiques" i la fitxa de planificació de l'estructura. Cada equip ha de pensar tipus d'activitats que s'hi poden adequar amb el compromís d'aplicar-les.

S'acorden els aspectes que afavoreixen que l'estructura tingui èxit:

Quadre 4.4.1. Criteris per aplicar una estructura a E. Infantil

Criteris perquè una estructura tingui èxit:

- Dissenyar l'activitat per assegurar que hi hagi interacció simultània i participació equitativa.
- Modelar el que han de fer i el què han de dir, per anar adquirint vocabulari i pautes a seguir quan es treballa en equip: "Ara et toca a tu", "Ho has fet bé", "Esteu d'acord?".
- Ajudar-se i respectar-se mútuament, esperant el torn, compartint el material i l'espai de treball.
- Verbalitzar els passos a seguir en l'estructura cooperativa.

A continuació hi ha recollides algunes de les activitats que es van desenvolupar a les aules i que s'han valorat en el si del GAC-MEM. En l'aplicació de totes les estructures hi ha tres propostes seqüenciades, corresponents a cada curs d'E. Infantil.

Paraules compartides, es proposen tres activitats vinculades al treball de reconeixement i/o escriptura del nom dels companys, ja sigui de la parella, de l'equip base o del grup-classe.

Taula 4.4.1. Paraules compartides. Camí del Mig

Nom de l'Estructura: <i>Paraules Compartides</i> Activitat: <i>Reconeixement i/o escriptura de noms propis</i>	Escola Camí del Mig Curs 2018/19
Objectius: <ul style="list-style-type: none">• Definir què és el pla de generalització• Dissenyar una pauta d'anàlisi de la generalització en els nostres centres.• Elaborar el diagnòstic en el marc de la comissió d'A. Cooperatiu del centre	
Desenvolupament de l'activitat <p>1a. Sessió: Creació d'Equips heterogenis. Amb l'eina "Mentimeter" respondre individualment: Què saps del Pla de generalització?</p> <ul style="list-style-type: none">• Presentació del que és un Pla de Generalització mitjançant una infografia.• Cada equip fa propostes d'anàlisi d'un dels apartats de la infografia per crear una base d'orientació. Partint de la base d'orientació s'elabora una rúbrica d'anàlisi.• Recollint les propostes dels equips, les persones que coordinen l'activitat plantegen l'esquelet inicial de la rúbrica i seguint l'estructura de la conversa giratòria, cada equip posa en comú el que es fa en els centres respectius, entorn als subapartats que li toca analitzar. A partir d'aquí es consensuen els nivells d'assoliment de cada criteri de la rúbrica. Cada equip comparteix les seves aportacions a la rúbrica. El resultat és una eina que serveix als centres per avaluar periòdicament la implantació del projecte d'aprenentatge cooperatiu. <p>2a. Sessió: Cada centre es compromet a analitzar la seva situació utilitzant la rúbrica i es fa la presentació i recollida de les diferents rúbriques permet extreure les següents conclusions.</p>	
Observacions / Aspectes a tenir en compte <ul style="list-style-type: none">• Aquesta activitat es desenvolupa, com a mínim, en dues sessions.• Requereix que totes les persones es connectin amb un dispositiu per participar en el Mentimeter.• Molt interessant la reflexió en la realització de la rúbrica.• Entre la primera i la segona sessió s'ha de fer un treball en cada centre.	

Llapis - Material al mig, les tres activitats impliquen un treball de comprensió i verbalització dels personatges o de la seqüència del conte.

Taula 4.4.2. Llapis - Material al mig

Nom de l'Estructura: <i>Llapis - Material al mig</i> Activitat: <i>Els contes Populars</i> Agrupament de l'alumnat: <i>Equips base</i>	Aplicada pels diferents centres. Curs 2018/19
Objectius: <ul style="list-style-type: none">• <i>P3: Identificar els personatges d'un conte.</i>• <i>P4: Ordenar la seqüència temporal de 4 imatges del conte.</i>• <i>P5: Inventar un final diferent del conte.</i>	
Desenvolupament de l'activitat <ul style="list-style-type: none">• <i>P3: Es posen 4 o 8 imatges al mig de la taula, de cap per avall (algunes son personatges del conte i altres no). S'estableix l'ordre de participació. L'alumne 1 gira una imatge, en diu el nom i si ha sortit o no al conte, després pregunta als companys si estan d'acord o no i en parlen. Si ha sortit al conte es deixa al mig de la taula, si no ha sortit al conte, es posa en un extrem de la taula. En acabar diu al company/a que té al costat "ara et toca a tu", i aquest seguirà el mateix procediment fins que tots els membres de l'equip han anomenat i classificat totes les imatges.</i>• <i>P4: Es reparteix un full a cada alumne amb 4 imatges (algunes són dels personatges del conte i altres no.) i es deixen 4 retoladors al mig de la taula. S'estableix l'ordre de participació. L'alumne 1 diu el nom de la primera imatge i diu si ha sortit o no al conte, després pregunta als companys: "Esteu d'acord?" i si estan d'acord o no i en parlen. Si ha sortit al conte tots agafen el retolador que hi ha al mig de la taula i encerclen la imatge, si no ha sortit al conte, fan una ratlla a sota i tornen a deixar el retolador al mig de la taula. En acabar diu al company/a que té al costat "Ara et toca a tu", i aquest seguirà el mateix procediment fins que tots els membres de l'equip han anomenat totes les imatges dels personatges.</i>• <i>P5: Es reparteix una seqüència de 4 imatges a cada equip. En finalitzar el conte es demana que l'equip ordeni temporalment les imatges del conte. L'alumne 1 agafa la primera imatge del conte i la posa en l'espai número 1 i pregunta a l'equip: "Esteu d'acord?" i si hi ha acord l'enganxa al lloc corresponent li diu al company 2, "Ara et toca a tu" i així successivament fins que tots els membres de l'equip han col·locat la imatge de la seqüència del conte al lloc on toca.</i> <p><i>És important que hi hagi tantes imatges com components de l'equip per tal d'assegurar la participació de tots els membres.</i></p>	
Observacions / Aspectes a tenir en compte <ul style="list-style-type: none">• <i>S'enfatitzarà que els infants utilitzin les expressions: "Esteu d'acord?" i " Ara et toca a tu" per canviar el torn i assegurar que estiguin atents per fer la tasca.</i>	

Foli giratori per parelles, les tres propostes es desenvolupen per parelles i estan vinculades a l'àrea artística, sigui manipulant, creant o dibuixant.

Taula 4. 4.3. Foli giratori per parelles

Nom de l'Estructura: *Foli giratori per parelles*
Activitat: *Construim, pintem i dibuixem*
Agrupament de l'alumnat: *Parelles*

Aplicada pels diferents centres que participen
Data: curs 2018/19

Objectius:

- *Aplicar l'alternança pintant o dibuixant figures.*

Desenvolupament de l'activitat

- *P3: Confegir una cara amb fruites i verdures de la cuineta. Cada equip base tindrà una silueta buida d'una cara i fruites i verdures de la cuineta. A cada torn cada nen/a anirà escollint un aliment de la cuineta i l'anirà col·locant a una part de la cara verbalitzant quina fruita o verdura és i a quina part de la cara la posa. Quan a l'alumne 1 li toca passar el torn, li dirà al company 2, "ara et toca a tu" passant el full de la silueta per tal de que pugui posar la seva fruita o verdura, i així successivament fins que tots el membres de l'equip han posat la fruita o verdura a la silueta.*
- *P4: Pintem i representem la tardor. L'activitat consisteix a donar a cada parella un full DIN-A3 amb una quadrícula gran dibuixada i cada membre de la parella ha d'anar pintant amb pintura un quadrat amb un dels colors de la tardor. Van alternant els torns i els colors fins a omplir tot el full amb pintura. En una sessió posterior, quan la pintura està seca, es dona als alumnes un cistellet amb fulles seques i han d'anar escollint-les i enganxant-les a cada quadrat pintat.*
- *P5: Dibuixem el nostre monstre. Cada parella tindrà la silueta d'un monstre buida per completar en un full DIN-A3. A continuació tindran les consignes a dibuixar al monstre en uns cartronets dins d'una bosseta. Cada membre de la parella agafarà un cartronet i li dirà al company què se li ha de dibuixar al monstre alternativament. Els cartronets amb les consignes demanades poden estar amb dibuixos, pictogrames o escrites (Per exemple: dibuixa 2 pèls, dibuixa 4 ulls, dibuixa 3 boques...) Un cop acabat el monstre la parella pot inventar-se un nom per donar-lo a conèixer a la resta dels companys de la classe.*

Observacions / Aspectes a tenir en compte

És important fer un bon modelatge de l'activitat donant molta importància a l'alternança i a la verbalització "Ara et toca a tu", "Ho has fet molt bonic", "Gràcies".

I que en finalitzar, es reflexioni com ha funcionat l'equip, la participació de tothom i la resolució de l'activitat.

Foli giratori per escriure i fer un dibuix

Imatge 4.4.1. Escola Germans Corbella. Escrivim i dibuixem en equip.

Conversa giratòria, després de visualitzar un conte, per promou la participació de tot l'alumnat, mitjançant d'una conversa giratòria per aprendre a respondre i formular preguntes.

Taula 4. 4.4. Conversa giratòria

Nom de l'Estructura: *Conversa giratòria*
Activitat: *Formulació de preguntes a partir de contes o pel·lícules*

Aplicada pels Escola Germans Corbella, Escola Pia Santa Anna i Escola Camí del Mig. Curs 2020-21

Objectius:

- *Formular preguntes per valorar la comprensió del conte.*
- *Comprendre el funcionament de l'estructura de la conversa giratòria.*

Desenvolupament de l'activitat

- *P/4 Recordem el conte de La Rínxols d'or. Recordem el funcionament de l'estructura del micròfon giratori: el company 1 comença, formula una pregunta sobre el conte i la mestra la recull; a continuació, el company 2 en formula una altra i així successivament fins que tots els membres de l'equip han fet la seva aportació. La mestra recull en una llista les preguntes sobre el conte. En equips ens fem preguntes seguint l'estructura del "micro giratori". Cada infant té una làmina plastificada amb una imatge del conte. Qui té el micro fa una pregunta relacionada amb la seva imatge al company/a que té a la seva esquerra. El micro va girant en sentit de les agulles del rellotge.*
- *P/4: Visualitzem la pel·lícula "Snowman". Després, en equips es fa la conversa giratòria demanant al company/a de l'esquerra que expliqui algun aspecte que li hagi agradat de la pel·lícula.*
- *P/5: Visionem el conte "De quin color és un petó" en rotllana. Es modelen diverses preguntes per realitzar amb els companys/es sobre el conte. Un cop ja estan en equips, tornem a visionar el conte, cada equip amb la seva tauleta. Després es fa la conversa giratòria: el company 1 comença, formula una pregunta sobre el conte i la mestra la recull; a continuació, el company 2 en formula una altra i així successivament fins que tots els membres de l'equip han fet la seva aportació formulant una pregunta al company seguint les agulles del rellotge.*

Observacions / Aspectes a tenir en compte

- *És important realitzar aquesta activitat sovint per tal que els infants vagin interioritzant l'estructura de l'activitat.*
- *Gràcies al modelatge, els infants entenen com fer-se les preguntes.*
- *Amb aquesta activitat s'utilitza l'estructura de la conversa giratòria i si aturem el visionat a la meitat del conte, poden formular hipòtesis sobre què passarà o inventar-se finals... aplicant l'estructura: la parada de tres minuts.*
- *Com a aspecte a incidir en aquesta activitat en concret potser seria el tipus de preguntes que formulen els infants.*
- *Si els costa fer les preguntes, poden explicar alguna cosa que els ha agradat.*

Totes aquestes activitats impliquen molt de modelatge per part del professorat, fent que un equip representi l'activitat, refermant les verbalitzacions i pensant molt bé la seqüència de desenvolupament en funció de cada grup classe. Les tasques que es porten a terme són les mateixes que es fan habitualment en gran grup o de manera individual, afegint la millora que suposa treballar en parelles i equips: tots participen, s'escolten i aprenent els uns dels altres. En paral·lel es produeix un altre gran aprenentatge: tenir en compte l'altre, aplicar l'alternança i la comunicació positiva.

4.5. LES ESTRUCTURES COOPERATIVES SIMPLES A PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA

Les estructures són una eina per aprendre a cooperar, per tal que participin tots els membres de l'equip i que interactuïn entre ells. Serveixen per millorar l'aprenentatge dels continguts curriculars. No són avaluable en si mateixes, tot i que és convenient, de manera periòdica, valorar si s'apliquen adequadament.

Després d'haver treballat determinats continguts en equip, es poden fer activitats d'avaluació posteriors individuals (test, exercicis,..).

Tenim exemples d'activitats aplicant una sola estructura i de seqüències d'aprenentatge on s'apliquen dues o tres estructures.

Estan agrupades per estructures i ordenades per cursos, de menor a major nivell.

Foli giratori, hi ha tres exemples desenvolupats.

En aquesta taula s'explica com fan els dictats a 1r de Primària a l'escola La Llàntia.

Taula 4.5.1. Foli giratori. La Llàntia

Nom de l'Estructura: *Foli giratori*
Agrupament de l'alumnat: *Equips base*
Activitat: *Dictats (1r Primària)*

Aplicada per l'Escola La Llàntia.
Data: curs 2017/18

Objectius:

- *Formular preguntes per valorar la comprensió del conte.*
- *Comprendre el funcionament de l'estructura de la conversa giratòria.*

Desenvolupament de l'activitat

Primer la mestra llegeix en veu alta a tota la classe les quatre frases del dictat a poc a poc i amb bona dicció per fer un bon modelatge.

La mestra reparteix les quatre frases que es treballaran a la sessió, que serviran per llegir-les i comprovar com s'han escrit.

La mestra explica el funcionament de la rotació en el foli giratori:

- *Un membre llegeix la primera frase de les quatre que tenen escrites en una tira de paper.*
- *El que està a la seva dreta la dicta.*
- *El que està a la seva dreta l'escriu.*
- *Els que està a la seva dreta l'ajuda si no sap alguna paraula.*
- *Quan acaben d'escriure, li ensenyen al que ha llegit la frase, que comprova que està ben escrita.*

Quan s'acaba de comprovar que la frase és correcte, roten els papers.

Aquesta alternança es donarà quatre vegades de manera que tots facin totes les tasques.

Si hi ha un equip que té un alumne amb barreres s'explicarà amb antelació el procediment a l'equip base i s'oferiran les estratègies necessàries (materials específics, imatges, frases simples, paraules...).

Aquesta organització de l'activitat permetrà que cada equip acabi amb el temps que necessiti i aleshores la mestra pot estar per cada equip valorant com ha anat i oferint els que han acabat una altra activitat més lliure.

Quan s'acaba el dictat es pot aprofitar per fer un diari de sessions.

Observacions / Aspectes a tenir en compte

Fa que els equips siguin autònoms pel que fa a la correcció dels dictats, acabin amb el temps que necessitin i ens assegurem una participació equitativa i una interacció simultània.

Desenvolupament d'una activitat d'Educació Artística.

Taula 4.5.2. Foli giratori. Camí del Mig

Nom de l'Estructura: *Foli giratori*
Agrupament de l'alumnat: *Quadre Paul Klee*
Activitat: *Equips base*

Aplicada per l'Escola Camí del Mig.
Data: curs 2018/19

Objectius:

- *Construir una ciutat en volum amb material reciclat a partir de la interpretació de diversos quadres d'en Paul Klee.*
- *Identificar figures i cossos geomètrics en elements de la realitat.*

En primer lloc, observem diversos quadres de ciutats d'en Paul Klee i en equip analitzem alguns dels seus elements (colors, formes geomètriques, etc.) seguint l'estructura de foli giratori.

Tasques dels membres:

- *1. Diu una idea / 2. Escriu la idea / 3. Ajuda a escriure / 4. Fa un petit dibuix al costat*
A partir d'aquí, plantegem a l'alumnat crear quadres en volum amb material reciclat a partir de la interpretació d'aquests quadres. En equips base, plantegem realitzar l'estructura del quadre giratori (adaptant el foli giratori).

Abans de començar a crear el quadre cal pactar entre els membres de l'equip què es vol fer, mitjançant una conversa giratòria. A partir d'aquí comencem a crear el quadre:

Tasca dels membres:

- *1. Diu l'element a crear / 2. Tria el material / 3. Anomena la forma geomètrica / 4. La situa en el quadre i, si estan tots d'acord, l'enganxa.*

Un cop creat el quadre i enganxats tots els elements, es distribueixen les parts d'aquest entre els membres de l'equip per tal de pintar-lo després d'haver-ho pactat prèviament.

Tots l'alumnat pot participar.

Disposem d'unes targetes amb imatges de formes geomètriques i el nom d'aquestes per aquell alumnat que pot trobar més barreres.

Observacions / Aspectes a tenir en compte

Cal que tots els membres de l'equip estiguin d'acord en el que es vol crear.

Per assegurar la interacció entre els membres de l'equip, es pot modelar amb frases com es gestiona la conversa:

- *Jo penso que / I tu, què creus? / Esteu d'acord? / Us agrada?*

4.5.2. Escola Camí del Mig. Foli giratori

En la taula que hi ha a continuació s'exposa la tasca duta a terme després de la visita a les mines de Gavà amb alumnat d'ESO a l'Institut Miquel Biada.

Taula 4.5.3. Foli giratori. Miquel Biada

Nom de l'Estructura: *Foli giratori*
 Activitat: *Les mines de Gavà*
 Agrupament de l'alumnat: *Equips base*

Aplicada per l'Institut Miquel Biada.
 Data: curs 2018/19

Objectius:

- *Compartir els aspectes essencials que han vist i après a les Mines de Gavà.*

Desenvolupament de l'activitat

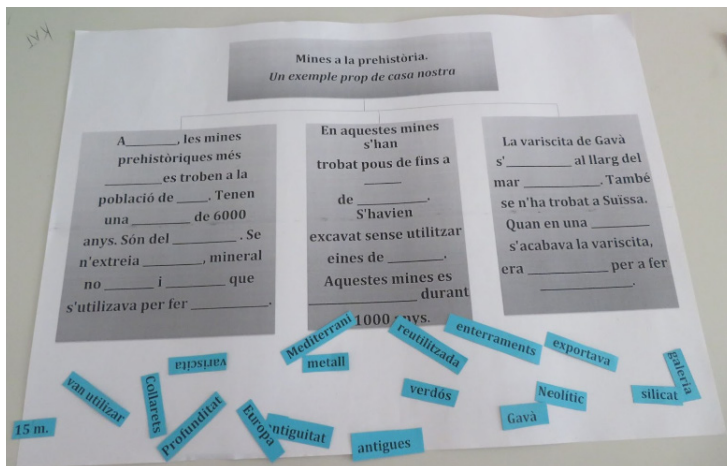
Sortida a les mines de Gavà.

- *Després de la sortida, s'aplica un Foli giratori responent a la pregunta: Què heu vist a les mines?*
- *En acabar, cada portaveu comenta les idees que han sortit en l'equip. Durant l'activitat, un professor regula i l'altre escriu a la pissarra les aportacions de cada equip.*
- *En acabar la posada en comú, es fa una foto del que estava escrit a la pissarra.*
- *L'endemà, amb la foto del Moodle, l'alumnat fa una redacció individual.*

Aspectes a tenir en compte:

Adaptació per a una alumna xinesa que acaba d'arribar:

- *Oralment ella diu el que ha vist durant la sortida i un company/a de l'equip ho escriu al foli.*
- *Al fer la redacció individual, ella té una paraules per completar el text sobre les mines.*

Imatge 4.5.3. Institut Miquel Biada. Foli giratori

Llapis al mig, hi ha una activitat de comprensió lectora a 2n de primària.

Taula 4.5.4. Llapis al mig. Camí del Mig

<p>Nom de l'Estructura: <i>Llapis al mig</i> Activitat: <i>Comprensió lectora</i> Nivell: 2n</p>	<p>Aplicada per l'Escola Camí del mig Data: Curs 2019/20</p>
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Adquirir estratègies de comprensió lectora per adquirir i interpretar informació.</i>• <i>Adquirir actituds de treball cooperatiu i d'aprenentatge entre iguals per tal de treballar conjuntament amb els i les companyes.</i>	
<p>Desenvolupament de l'activitat</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>S'Inicia la sessió recordant l'estructura de treball i també els aspectes que s'avaluen en el diari de sessió.</i>• <i>Cada membre de l'equip disposa del seu material de treball i tots han de deixar el llapis al mig de la taula. A partir d'aquí, l'equip comença a fer l'activitat tenint en compte que a cada punt és un alumne el que comparteix la resposta a l'exercici, dient-la en veu alta i preguntant a la resta de l'equip si estan d'acord. Si és així, es pot agafar el llapis del mig i escriure cadascú la resposta al seu full. Si no hi ha acord, es debat fins arribar a una resposta consensuada.</i>• <i>Per cada resposta cal arribar al consens.</i>	
<p>Observacions/ Aspectes a tenir en compte:</p> <p><i>Utilitzar l'estructura de "Llapis al mig" permet que, tot i realitzar les activitats de manera cooperativa, cada membre de l'equip disposi del seu propi material. A més, el fet de realitzar el mateix tipus d'activitat en diferents agrupaments de diferents àrees, permet que l'alumnat vagi assolint els aprenentatges amb confiança i seguretat per tal de poder demostrar al final que els ha assolit.</i></p>	

A continuació presentem el desenvolupament de dues seqüències didàctiques a 1r d'ESO.

A Medi Social, es tracta *La prehistòria* amb la implementació de tres estructures: Foli giratori, 1-2-4 i Llapis al mig, a l'Institut Miquel Biada

Taula 4.5.5. Seqüència didàctica. Miquel Biada

<p>Nom de les Estructures: <i>Seqüència didàctica:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Foli giratori.- 1- 2- 4.- Llapis al mig.	<p>Aplicada per l'Institut Miquel Biada Data: Curs 2019/20</p>
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Conèixer les diferents etapes de la prehistòria.</i>	
<p>Desenvolupament de l'activitat</p> <p><i>Activitat Prèvia:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Es presenta un pòster de la prehistòria amb imatges i enllaços a l'alumnat.</i>• <i>Es mira el vídeo de la prehistòria per fer una primera aproximació del tema i veure les idees prèvies. Un cop vist el vídeo, amb un Foli giratori, fan frases sobre el que han vist i els portaveus comparteixen la informació amb tot el grup classe.</i> <p><i>Activitats d'aprofundiment:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Paleolític: a partir de la projecció d'una imatge de les activitats de la vida quotidiana, es fa un llistat de les coses que hi veuen, aplicant l'estructura 1-2-4. Es recullen les idees en gran grup.</i>• <i>De totes les activitats, es treballa amb més profunditat entorn de les pintures rupes-tres, s'aplica un llapis al mig on van escrivint què pintaven? Com? Qui?...</i>• <i>Neolític: amb una nova imatge de la vida quotidiana, s'aplica l'1-2-4 i es fa el mateix procés que amb el paleolític. S'acaba amb el visionat de "Érase una vez el hombre..."</i>• <i>Tornen a fer l'activitat de la imatge amb l'edat dels metalls.</i>• <i>Avaluació individual:</i>• <i>Redacció en primera persona sobre un nen/a de 12 o 13 anys que viu en una de les èpoques on expliqui com deu ser un dia a la prehistòria.</i>	
<p>Observacions/ Aspectes a tenir en compte:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Dura unes 12 sessions (4 setmanes aprox).</i>• <i>Queda recollit en un document compartit al drive perquè tot el professorat segueixi el desenvolupament de la unitat de la mateixa manera.</i>• <i>Les activitats d'avaluació de les tasques realitzades en equip es resolen amb la redacció individual.</i>• <i>Al llarg de la Unitat Didàctica es fan dos diaris de sessions -quan s'aplica un 1-2-4 i el llapis al mig-.</i>	

L'altre tema que es desenvolupa és de Ciències Naturals treballant *Què és un climograma?*, a l'Escola Pia de Granollers, on s'apliquen la *Lectura compartida* i el *Foli giratori*.

Taula 4.5.6. Seqüència didàctica. E. Pia Granollers

<p>Nom de les Estructures: <i>Seqüència didàctica:</i> – <i>Lectura compartida</i> / – <i>Foli giratori</i>. Activitat: <i>Què és un climograma</i> 1r ESO – Ciències Naturals.</p>	<p>Aplicada per l'Escola Pia de Granollers Data: Curs 2017/18 Agrupament de l'alumnat: Equips base / Parelles</p>
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Identificar què és un climograma</i>• <i>Construcció d'un climograma</i>	
<p>Desenvolupament de l'activitat “L'ATMOSFERA CONDICIONA LA NOSTRA VIDA: ELABORAR i INTERPRETAR CLIMOGRAMES”.</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Lectura compartida. – Document que explica” Què és i com es fa un climograma” pas per pas.</i>• <i>Foli giratori de construcció d'un climograma. A partir de les dades meteorològiques del poble o comarca proposat pel professor/a, elaborar i interpretar en equip, el climograma corresponent tal com si fossin veritables climatòlegs. Per acabar, el portaveu de cada equip presentarà el climograma que han fet, explicarà com l'han construït i comentarà l'anàlisi o interpretació que han fet del mateix.</i>• <i>Foli giratori d'Auto i coavaluació d'equip. Avaluen el producte (climogrames elaborats) a partir d'una graella de coavaluació. Avaluar i supervisar amb l'ajut d'una rúbrica el Climograma elaborat en equip. El secretari de cada equip baixarà la graella de coavaluació de climogrames i la guardarà a la carpeta d'equip del drive. Amb el climograma fet a la vista, un membre de l'equip començarà a avaluar en aquesta 1a ronda del foli giratori el primer ítem de la graella i a les rondes successives hauran de supervisar primer les correccions fetes pels altres companys i llavors avaluar el següent ítem de la graella i així fins acabar amb tots els ítems. Un cop feta la coavaluació del climograma, l'equip procedirà a fer les rectificacions adients al seu climograma o bé, a refer-lo completament si cal. En acabat es lliurarà al professor/a tant els Climogrames originals com els millorats. Es recullen els climogrames de tots els equips i es reparteix cada climograma a un equip diferents per valorar-lo.</i>• <i>Cada alumne fa el seu climograma, individual. POSA'T a PROVA! Elaborar i interpretar un climograma. Quan tots els membres de cadascun dels equips hagin participat en la elaboració del Climograma d'equip i l'hagin corregit... Se'ls demana que, a partir de les dades meteorològiques del poble o comarca que triïn, elaborin i interpretin individualment el climograma corresponent (es recomana que els membres d'un equip triïn pobles o comarques diferents).</i>	

Nom de les Estructures:

Seqüència didàctica:

- Lectura compartida / - Foli giratori.

Activitat: Què és un climograma 1r ESO - Ciències Naturals.

Aplicada per l'Escola Pia de Granollers

Data: Curs 2017/18

Agrupament de l'alumnat: Equips base / Parelles

- Correcció amb foli giratori en equip de 4 climogrames d'altres companys. Avaluat i supervisar amb l'ajut d'una rúbrica els Climogrames dels membres d'un altre equip. Primer de tot cal que hagi un intercanvi de CLIMOGRAMES entre equips. Llavors, cal que cada membre de l'equip es baixi la graella de coavaluació de climogrames i la guardi a la carpeta d'equip del drive. . Ajudant-se de la plantilla de correcció han d'avaluar en aquesta 1a ronda el climograma que els ha tocat, a les rondes successives hauran de supervisar les correccions fetes pels altres companys de l'equip i quan els torni a arribar el climograma que han avaluat inicialment aniran en parelles a buscar l'autor i li explicaran tant les coses ben realitzades com allò que no està ben fet i es pot millorar...
- Un cop feta la coavaluació dels climogrames i l'explicació a l'autor de tot allò a millorar, cadascú procedirà a fer les rectificacions adients al seu climograma o bé, a refer-lo completament si cal.
- En acabat es lliurarà al professor/a tant els Climogrames originals com els millorats.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

- És una activitat dinàmica, participativa. Comporta un aprenentatge significatiu.
- Tot l'alumnat va poder participar a l'activitat.
- Al llarg de la Unitat s'observa l'evolució en l'aprenentatge de tot l'alumnat.
- Un enfocament interdisciplinari de ciències naturals i matemàtiques aplicades, on s'han d'interpretar dades i fer gràfiques.
- Tal com està plantejada genera molta interacció entre ells.

4.6. LES ESTRUCTURES COOPERATIVES COMPLEXES

A continuació es presenta el recull d'estructures complexes que s'han aplicat a les aules i s'han analitzat en el GAC-MEM:

Trencaclosques, amb tres models, el desenvolupament d'una activitat d'animació lectora a 1r de Primària

Taula 4.6.1. Trencaclosques. Escola Mogent

Nom de l'Estructura: *Trencaclosques*
Activitat: ANIMACIÓ LECTORA 1r primària
Cicle: Inicial

Aplicada per: Escola Mogent². Curs 2019/20

Objectius:

- Recordar la història d'un conte.
- Practicar el resum.
- Expressar-se en castellà.

Desenvolupament de l'activitat

- *Activitat Prèvia: Lectura en veu alta del conte "El Ladrón de palabras" i comprensió lectora oral.*
- *Després de la lectura del conte, la mestra selecciona 4 imatges clau de la història que serveixin per resumir en veu alta el conte i explica l'estructura del Trencaclosques als alumnes.*
- *En primer lloc, reparteix una imatge a cadascun dels membres dels equips base i fan una conversa recordant el conte. A continuació, els membres de cada equip base s'agrupen amb la resta d'alumnes de l'aula que tinguin la mateixa imatge, de tal manera que sorgiran 4 grups de 6 alumnes. En aquests nous grups, la tasca és comentar la imatge i els hi demanarem que facin una ronda oral on cada alumne explica el que li evoca aquella imatge i per fer-ho fixem 10 minuts aprox de temps.*
- *Després d'aquests 10 minuts els alumnes retornen al seu equip base i se'ls demana comparteixin i expliquin la seva imatge, amb les aportacions que s'han fet en els grups de sis. Els companys de l'equip base formulen preguntes.*
- *Un cop tots han escoltat a cada membre de l'equip explicar la seva imatge, tots la col·loquen al mig de la taula, sense cap ordre establert i ordenen la història amb l'estructura full giratori. Cada membre, en el moment que l'organitzador li dona el torn, agafa la imatge corresponent segons la seqüència del conte i explica el començament del conte. Els companys fan aportacions i, quan hi hagi acord, la imatge s'enganxa en el lloc corresponent. I així, van fent successivament, fins que han acabat l'ordenació i l'explicació.*
- *Recordem els rols de l'equip i les tasques que desenvolupen: l'organitzador controlarà el torn i pautarà el torn, el secretari anirà a buscar el material (full DinA3, tissors, cola i retoladors), el del to de veu vetllarà perquè els seus companys/es parlin amb un to de veu adequat i parlin en Català i el Portantveu serà el responsable de sortir amb la resta de Portaveus per mostrar el resultat (Mostraran el full DinA3 i explicaran com ha anat la tasca).*

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

És una activitat que funciona molt bé per a treballar el resum d'una història. Es pot combinar una part oral i una part escrita, per exemple, quan cada equip ordena la seva seqüència de imatges se'ls hi pot demanar que escriguin una frase que sintetitzi la imatge.

2 Una mestra que havia treballat a l'Escola Camí del Mig de Mataró, va continuar participant en el GAC-MEM personalment

Estudi del cos humà a 2n de Primària

Taula 4.6.2. Trencaclosques. Escola Mogent

Nom de les Estructures: *Trencaclosques*

Activitat: *COS HUMÀ*

Cicle: *Inicial (2n)*

Aplicada per Escola Mogent³

Objectius:

- *Desenvolupar el projecte del Cos Humà de manera globalitzada i cooperativament.*
- *Aplicar l'estructura Trencaclosques*

Desenvolupament de l'activitat

- *Activitat Prèvia:*

Amb l'estructura 1,2, 4 cada alumne omple un dibuix d'una silueta humana buida amb tot allò que sap sobre el cos humà (Pot dibuixar o escriure paraules). Després es fa una posada en grup i es demana al grup que portin material (llibres, imatges, informació d'internet, revistes...) per tal d'iniciar el projecte del cos humà. Activitats d'aprofundiment:

- *Activitat inicial:*

Es reparteixen 6 sobres de colors diferents, cada sobre té escrit el nom d'un aparell (circulatori, locomotor, digestiu, respiratori, excretor i reproductor). També es reparteixen paraules, que han de col·locar a dins del sobre segons si creuen que és d'un aparell o un altre. Per fer-ho cada equip base té el següent material: sobres, cartronets amb les paraules, ordinador i diccionari. Van seguir l'estructura de full giratori: el company 1 agafa una paraula i la llegeix, el company 2 la busca al diccionari o a l'ordinador, el company 3 llegeix la definició, el company 4 diu a quin sobre corresponent ha d'anar, és a dir, relaciona la paraula amb l'aparell i diu "Esteu d'acord?", un cop tots estan d'acord, el company 4 posa la paraula dins del sobre. Després inicia una segona ronda però ara el que fa de company 2 és el company 1 perquè d'aquesta manera s'assegura que tots passaven per les mateixes tasques. Per fer aquesta activitat cada equip té marcada la funció del seu rol corresponent: El portaveu és el responsable de dir la seva classificació a la posada en comú en gran grup, el secretari el responsable d'anar i portar el material, l'organitzador pautava el torn i va controla el temps i el del to de veu vetlla perquè el to sigui l'adequat i es parli en català.

Un cop cada equip finalitza la tasca encomanada es fa la posada en comú en gran grup. Per fer-ho cada portaveu llegeix les paraules d'un aparell, i després en gran grup es discuteix, es discrepa i es corregeix, si és necessari per part de la mestra. Aquí tot l'alumnat pot fer aportacions, esmenes o preguntes). A partir d'aquí la mestra afegeix contingut del cos humà, planteja preguntes obertes...

3 (1) Una mestra que havia treballat a l'Escola Camí del Mig de Mataró, va continuar participant en el GAC-MEM personalment

- *Activitats d'aprofundiment:*

A cada equip base se li assigna un aparell del cos humà: aparell circulatori, aparell locomotor, aparell digestiu, aparell respiratori, aparell excretor i aparell reproductor (en aquest ho ha fet la mestra però també es pot fer per atzar).

L'alumnat ha de fer-se "expert" en el seu aparell i per això s'han de preparar molt bé una breu presentació sobre l'aparell atorgat i aquesta presentació ha d'anar acompanyada d'una representació plàstica de l'aparell.

El nombre de sessions per preparar l'exposició variarà en funció de les característiques de cada grup-classe però de forma orientativa les activitats d'aprofundiment poden durar entre 6-8 sessions. En primer lloc, cada equip base, amb l'estructura 1,2,4 elabora un mapa mental amb els següents apartats (ells tenien una base d'orientació com a pauta): Nom de l'Aparell, Quina funció fa?, Òrgans o parts principals, com ho fa?. Un cop l'equip base ha acabat de fer l'1,2,4 s'elabora un mapa conceptual únic seguint l'estructura del full giratori. Cada membre escriu primer el títol dels apartats citats anteriorment a net, després per escriure la resposta ho fan de la manera següent, el company 1" elabora la resposta i diu: -Esteu d'acord?, la resta opina i quan han consensuat el company 2 escriu la resposta, el company 3 comprova i revisa les faltes d'ortografia. Després, el company 4 torna a iniciar la ronda i així fins a tenir el mapa mental fet.

- *Activitat de tancament:*

Cada equip exposa el seu mapa mental. Abans han assajat i per assajar va molt bé regular els rols cooperatiu, l'organitzador diu com comencen i controla el temps, el secretari és el responsable d'anar a buscar i desmar el material, el del to de veu està atent de que es faci servir un to de veu adequat i el portaveu és responsable de fer una presentació de l'equip a l'inici de l'exposició.

Cada equip exposa a la resta d'equips el seu aparell. Els equips que escolten han d'omplir una graella amb 4 preguntes bàsiques sobre cada aparell, així d'aquesta manera s'assegura l'atenció de l'alumnat.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

- *Les paraules claus de cada aparell han de ser senzilles i no gaires. Prèviament s'ha d'haver introduït a l'aula el diccionari o ordinadors. Han d'estar "entrenats" i es recomanable ser 2 persones a l'aula.*
- *L'aprenentatge s'aconsegueix mitjançant tot el procés de treball i és clau oferir a l'alumnat un guió a l'hora de preparar-se l'explicació o exposició oral a la resta de companys/equips.*
- *És un projecte que pot durar com a mínim 4 setmanes*

Projecte d'Emprenedoria vinculat a la creació d'una cooperativa (CUEME) a 5è de Primària.

Taula 4.6.3. Trencaclosques. Escola Camí del Mig

Nom de les Estructures: *Trencaclosques (com a organització en una cooperativa)*
Activitat: *Projecte Emprenedoria* Cicle: *Superior*

Aplicada per l'Escola:
Camí del Mig.
Data: 2019/20

Objectius:

Desenvolupar el projecte d'Emprenedoria CUEME en clau cooperativa.

- *Destacar les habilitats de cadascú per tal de pertànyer a un departament*
- *Escollir, posar-se d'acord i pertànyer a un departament de treball (Informàtica i fotografia / Marketing i material / Comunicació i E Directiu / Comptabilitat)*
- *Traspassar les informacions dels departaments als equips base*

Desenvolupament de l'activitat

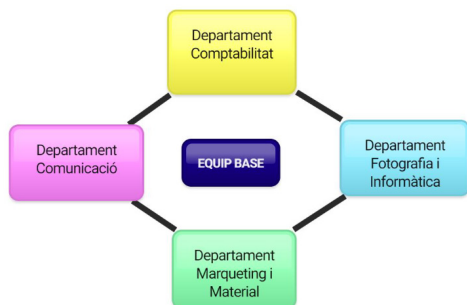
- *A l'inici de la creació de la cooperativa cadascú fa un llistat de les seves qualitats que poden ajudar al bon funcionament de la cooperativa.*
- *Els membres de cada equip base llegeixen les qualitats de cadascú i mitjançant una conversa giratòria, es decideix la distribució de cada membre de l'equip en un dels departaments de la cooperativa: Informàtica i fotografia / Marketing i material / Comunicació i E Directiu / Comptabilitat i Economia. Cadascún d'aquests departaments es configura com un Equip d'experts.*
- *Un cop hi ha un membre en cada departament dins l'equip base, la cooperativa es posa en funcionament i cada vegada que es treballi per departaments (moltes al llarg del curs), es planifica el retorn a l'equip base de manera que tothom sàpiga com va progressant la seva empresa.*
- *Cada departament treballa autonomament amb la tècnica de l'Scrum (Tasques a fer, tasques fetes, tasques pendents...) amb un color específic de post-it per a cada departament, té la seva carpeta al drive i també desenvolupa una tipologia textual relacionada amb les tasques a realitzar en el seu departament de la cooperativa.*

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

- *Treballar d'aquesta manera ens assegurem que tots l'alumnat sap en quin moment de la cooperativa estem i què fa cada departament. El traspàs d'informació també ens serveix d'avaluació en el moment que ho han d'explicar a l'equip base.*
- *Molt bona evolució en els equips, en la realització personal dels nens que tenen dificultats perquè es senten útils en el conjunt de l'aula.*
- *La implicació de les famílies és clau.*
- *A l'inici és important treballar la cohesió de grup per detectar a quin departament va cadascú.*
- *Positiva, ja que és una manera molt efectiva de que cada membre de l'equip base es senti important i imprescindible al formar part d'un departament diferent. Els alumnes acostumen a trobar molt motivadora la seva tasca i el traspàs d'informació al seu equip. Aquest "trenca-closques" permet fer moltes activitats de la cooperativa (escriure notícies a la web, fer fotografies, comptabilitzar els diners que gasten en material, assistir a reunions amb altres cooperatives, fer el cartell publicitari...)*

4.6.1. Escola Camí del Mig. Trencaclosques

4.6.2. Escola Camí del Mig. Organització CUEME

TGT, d'aquesta estructura tenim tres exemples que s'apliquen com a tancament d'una seqüència didàctica.

A L'Escola Camí del Mig, a 2n de primària es fa l'activitat després com a cloenda de la seqüència didàctica d'Educació viària.

Taula 4.6.4. TGT. Escola Camí del Mig

Nom de les Estructures: TGT
Activitat: Educació viària Cicle: Inicial

Aplicada per l'Escola: Camí del Mig.
Data: 2018/19

Objectius:

Repassar els continguts treballats de la UD d'educació viària abans de l'avaluació individual final.

Desenvolupament de l'activitat

Es desenvolupa en 3 sessions.

Sessió 1:

En aquesta sessió presentem un document amb el contingut rellevant de la UD. En equips base, l'alumnat l'ha de llegir fent servir l'estructura cooperativa de lectura compartida. D'aquesta manera l'alumnat repassa el contingut treballat al llarg de la UD.

Tasca dels membres:

- 1. Llegeix una frase
- 2. Ajuda a llegir la frase, si és necessari.
- 3. Explica què ha entès.
- 4. Comenta si està d'acord amb l'explicació o afegeix algun aclariment

Sessió 2:

Aquesta sessió la dediquem a explicar el funcionament de l'estructura TGT i presentar les normes del joc.

Sessió 3:

Un cop repassat el tema i explicat el funcionament del joc, ja podem desenvolupar l'activitat. S'han fet grups de 3 membres, tenint en compte el rendiment acadèmic de l'alumnat, seguint les instruccions del llibre.

Tasques dels membres dins del grup:

- 1. Llegeix la pregunta.
- 2. Respon la pregunta
- 3. Verifica la resposta.

Per acabar l'estructura cal fer el recompte de cartes guanyades i es reparteixen les puntuacions (6, 4 i 2 punts, segons la posició). Després es torna a l'equip base i es fa el recompte final de puntuació.

Mesures específiques per l'alumnat que troba barreres a l'aprenentatge i la participació:

- 3 alumnes no disposen de la competència lectora.
- Joc de cartes adaptat amb suport visual.
- Mestre de suport a la inclusió durant el desenvolupament de l'estructura.
- Treball d'anticipació amb la mestra de suport fora de l'aula amb el joc de cartes.

Les preguntes s'han tret de la Unitat Didàctica. Alguns exemples són:

- Què s'ha de fer quan el semàfor dels vianants fa pampallugues?

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

- És un activitat molt motivant per l'alumnat ja que sembla un joc de taula, però no es pot fer servir de forma habitual perquè perdria l'essència i suposa una gran feina preparar el material.
- Aquesta estructura permet que al retorn a l'equip base tots els membres aporten punts, de manera, que l'alumnat amb més necessitat també se sent competent
- Durant l'estructura s'ha analitzat la participació equitativa i interacció simultània.
- És una bona activitat de tancament per repassar prèvia a l'activitat individual.
- S'han adaptat - simplificat les instruccions - normes - perquè tal de poder-les aplicar amb facilitat amb l'alumnat de 2n.

A Cicle Mitjà, a l'Escola Sant Jordi, com a cloenda de la situació d'aprenentatge sobre el Relleu de Catalunya.

Taula 4.6.5. TGT. Escola Sant Jordi

Nom de les Estructures: TGT
Activitat: Relleu de Catalunya Cicle: Mitjà (4t)

Aplicada per: l'Escola Sant Jordi.
St Vicenç de Montalt
Data: 2018/19

Objectius:

Aprendre aspectes del relleu de Catalunya.

Desenvolupament de l'activitat

En el bloc de l'escola hi ha un joc informàtic, on apareixen videos i altres documents més teòrics.

A partir del joc informàtic i amb l'estructura simple llapis al mig, cada equip base prepara 20 preguntes i al darrere de cada una trobarem la resposta que fa referència als aspectes rellevants i treballats del relleu de Catalunya.

La mestra distribueix les preguntes en 4 nivells de dificultats.

Es formen grups pels 4 nivells de dificultats. Entre ells es fan les preguntes que han pensat. Es puntuen de la manera següent:

- 6 punts per qui guanya el joc.
- El que queda segon, n'obté 4.
- I el que queda tercer, 2 punts.

Un vegada s'ha acabat el joc és a dir, que no hi ha més cartes, retornen a l'equip base.

Els punts que ha obtingut cada membre se sumen als que han obtingut els seus companys/es d'equip base que formaven part d'altres equips. L'equip que ha obtingut més és el que guanya.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

El fet d'elaborar les preguntes ja és un element important per reflexionar sobre els continguts treballats.

Ha motivat molt als infants.

Es una estructura que funciona molt bé pel tancament d'una seqüència didàctica, per veure què han après els alumnes.

També es pot fer sense donar punts.

A l'Escola La Llàntia, a l'àrea d'anglès a cicle superior, quan s'ha parlat dels costums del Thanksgiving (dia d'acció de gràcies).

Taula 4.6.6. TGT. La Llàntia

Nom de les Estructures: TGT
Activitat: *Thanksgiving* Cicle: *Cicle Superior*

Aplicada per: l'Escola La llàntia. Mataró.
Data: 2018/19

Objectius:

Repassar els continguts sobre Thanksgiving Day (dia d'acció de gràcies)

Desenvolupament de l'activitat

- *Prèvia: L'alumnat en equips base pensa 4 preguntes sobre el que han après de Thanksgiving i proposa tres possibles respostes, de les quals només una és correcta.*
- *La mestra reorganitza les preguntes, les completa, si cal i les estructura en tres nivells de dificultat. En el primer només hi ha la pregunta, sense cap pista per la resposta; en el segon les preguntes són les mateixes i hi ha les tres opcions de resposta; en el tercer nivell hi ha unes imatges i paraules que s'han de relacionar.*
- *Activitat: Dividim l'alumnat en grups homogenis de tres persones. Totes les preguntes estaran en targetes. Els grups posaran les targetes sobre la taula de cap per avall. Per torns un alumne agafa la primera targeta i respon. Si contesta bé, es guarda la targeta. Si s'equivoca, la pregunta passa al segon i si aquest s'equivoca, al tercer. Si cap dels tres no l'encerta, la posen sota la pila.*
- *L'alumnat que juga amb el tercer nivell té totes les cartes sobre la taula de cap per avall i intenta fer parelles.*
- *Un cop s'acaba el joc, es compten les cartes que cadascú ha acumulat. Qui en té més, obté 6 punts, qui en té menys 2 punts i el del mig, 4 punts.*
- *L'alumnat torna al seu equip base i aporta els punts que ha obtingut. Se sumen tots i aquesta és la puntuació de l'equip.*

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

- *Per facilitar l'organització és bo fer les preguntes de cada nivell de color diferent.*
- *L'alumnat pot tenir un full amb les respostes correctes de cap per avall sobre la taula que només poden mirar si a la segona volta de la pregunta ningú no la contesta bé. Miren la resposta i la tornen a posar sota la pila. Quan torna a sortir han de fer ús de la memòria.*
- *Tot i que treballem en grups homogenis, l'activitat es prepara i es valora en els equips base*

Valoració

Molt positiva. A l'alumnat li agrada el punt de competició i el canvi de grup per un dia. També és molt emocionant veure que alguns alumnes que sovint necessiten ajuda tornen amb més puntuació que d'altres que normalment els ajuden. En tot cas, el fet que al final el que compta és la puntuació de l'equip

Equips paral·lels. tenim un exemple de resolució de problemes a 4t de primària, a l'Escola Sant Jordi.

Taula 4.6.7. Equips paral·lels. Sant Jordi

Nom de les Estructures: *Equips paral·lels*
Activitat: *Resolució de problemes*
Cicle: *Mitjà (4art)*

Aplicada per: l'Escola Sant Jordi
Data: 2018/19

Objectius:

Resoldre problemes en equips paral·lels.

Desenvolupament de l'activitat

En equips base es resol un problema fent servir l'estructura 1-2-4. Un cop acabat el problema es troben amb un altre equip. De cada equip base es van fer dues parelles (A) i (B) de cada equip.

Amb una presentació Canva s'expliquen tots els passos a desenvolupar.

Els A tenien el primer problema i els B el segon.

3 moments:

- *Moment 1. Resolució de problemes en equip base. Els equips 1,3,5 resolen el problema A utilitzant l'estructura 1-2-4. Els equips 2,4,6 resolen el problema B utilitzant, també, l'estructura 1-2-4.*
- *Moment 2. Els equips nous formats per dues parelles s'expliquen fent servir la conversa giratòria el problema A i després el B. Els debaten i acorden respostes.*
- *Moment 3. Tornen al seu equip base i posen en comú les respostes amb l'estructura conversa giratòria.*

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

Cal definir estructures simples en els moments 2 i 3 de l'activitat.

Grups d'investigació, s'ha aplicat en el desenvolupament de temes de socials

Com és el cas de l'Escola Marta Mata a Cicle Superior

Taula 4.6.8. Grups d'investigació. Marta Mata

Nom de les Estructures: <i>Grups d'investigació</i> Activitat: <i>SOCIALS</i>	Aplicada per Escola Marta Mata Data: 2018/19 Cicle: Cicle Superior
Objectius: <i>Aprofundir en la història en clau cooperativa utilitzant l'estructura complexa dels Grups d'Investigació</i>	
Desenvolupament de l'activitat <ul style="list-style-type: none">• <i>7 grups base investiguen diferents fets històrics.</i>• <i>Primer els equips fan una Lectura Compartida a partir d'un document que el mestre proporciona (important comprobar que tothom llegeix i entén la seva part, per exemple fer destacar de cada tros algun element a qui li toqui llegir).</i>• <i>Després es treballa amb Llapis al mig la creació de la feina que faran per la resta de la classe (trivial, mots encreuats...).</i>• <i>Al final fan una exposició oral amb un PWP que avaluen els propis companys.</i>	
Observacions/ Aspectes a tenir en compte: <i>Cal assegurar que la presentació oral queda presentada de manera equitativa i tothom entén les parts dels seus companys/es. Per exemple: treballant amb l'estructura dels números, li toca a algun membre a sort respondre una pregunta del mestre, de manera que tothom ho ha de saber i cal una major implicació.</i>	

La situació d'aprenentatge de Ciències Naturals sobre la nutrició, a 6è a l'Escola Camí del Mig.

Taula 4.6.9. Grups d'investigació. Camí del Mig

Nom de les Estructures: *Grups d'investigació*
Activitat: *La nutrició* Cicle: *Superior (6è)*

Aplicada per: *L'Escola Camí del Mig*
Data: *Curs 2018/19*

Objectius:

- *Identificar els aparells que intervenen durant el procés de nutrició i quina funció realitzen.*
- *Traspassar la informació a l'equip base del que es treballa a l'equip de cada aparell. (equips d'experts)*

Desenvolupament de l'activitat

- *Temporització: Un trimestre 5/6 sessions d'1h ½. – 2 mestres a l'aula.*
- *Visualitzen, tot el grup classe, un vídeo amb els aparells que intervenen en la nutrició.*
- *En equips d'experts resolen una Webquest. Amb aquests equips preparen una presentació amb la informació més rellevant per presentar als equips base. Estructura per fer la presentació: 2 dicten graella, 2 escriuen a l'ordinador i 2 revisen l'escrit. A cada diapositiva, es roten les tasques.*
- *Retorn a l'equip base: els experts expliquen amb l'ajuda de la presentació al seu equip base l'aparell que ha treballat. En acabar, la resta de l'equip base avalua l'explicació del company/a amb una rúbrica.*
- *Les presentacions són penjades al Classroom perquè tothom hi tingui accés.*
- *Avaluació final: cada alumne/a realitza un esquema del seu aparell i resol, amb un formulari Google, 10 qüestions dels aparells que no han presentat.*
- *Parada de 3 minuts: per resoldre dubtes.*

Observacions/ Aspectes a tenir en compte:

- *Atenció a la diversitat durant l'activitat: Una nena nouvinguda de la Xina comptava amb el suport d'una companya de l'equip d'experts. Tenia el material adaptat amb imatges i es va aprendre un parell de frases per poder fer l'explicació a l'equip base.*
- *Avaluació: Revisió del material per part de les mestres. Exposició avaluada pels nens/es. Les mestres van seguint els equips. Les exposicions es graven. Es fa una avaluació final: esquema i formulari google de 10 preguntes per saber què han après. També un mapa conceptual en equip i ampliació del propi. Es podria introduir una prova individual*
- *Treball des de casa amb dispositius. Es va fer gairebé tot a la classe. Algú es connecta a la biblioteca. La Webquest feta i preparada per treballar en equips.*

Per acabar les estructures complexes, mostrem una situació d'aprenentatge vinculada al relleu on s'apliquen diverses estructures complexes, a l'Escola Pia de Granollers air d'Eso

Taula 4.6.10 Trencaclosques i TGT. E. Pia Granollers

Nom de les Estructures: *Trencaclosques i TGT*
Activitat: *SOCIALS*

Aplicada per Escola Marta Mata
Data: 2018/19 Cicle: Cicle Superior

Objectius:

Adquirir aprenentatges de manera cooperativa sobre mars, oceans, rius, llacs, muntanyes i continents.

Desenvolupament de l'activitat

- 1. El material a estudiar el dividim en tants subtemes com membres té cada equip, de manera que cada un dels membres rep una part de la informació del tema que, en conjunt, haurà d'estudiar tot l'equip.*
- 2. Cada membre de l'equip prepara la seva part del tema, amb el material que li ha facilitat el professor o amb el que ell ha buscat i es reuneix amb els membres dels altres equips que estudien el mateix subtema, formant un Equip d'Experts.*
- 3. Després cadascú se'n torna al seu Equip Base i "ensenya" als seus companys allò sobre el qual se n'ha tornat un "expert".*

TASQUES A FER EN EQUIPS BASE:

A. - Coneixements previs:

Què en sabem? Es reparteix una llista a cada equip base i un mapamundi en blanc. Han de situar en el mapa del món tots els oceans, mars i el nom de cada continent (Es defineix la tipologia de com han d'escriure la llegenda del mapa)

Amb l'estructura "Llapis al mig" cadascú diu el que sap i quan decideixen que és correcte, ho escriuen al mapamundi individual. Després es posa en comú amb tota la classe.

Ens els Equips d'experts: 8 membres a cada continent.

Treball dels 5 continents amb l'estructura del Trencaclosques: ÀSIA / AMÈRICA / ÀFRICA / OCEANIA / EUROPA

Numerar de l'1 al 8. Foli giratori- quin producte faran servir per explicar-ho. Els parells faran la recerca: aigua / senars de terra. Busquen al mapa. Els situen en un mapa mut del continent. Es troben altra vegada en equips de 8 i posen en comú.

B. - Elaborar un document al drive amb la informació dels continents:

- 1. Buscar informació sobre aquests aspectes del relleu del continent que estudieu:*

• CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL CONTINENT / RELLEU I CLIMA

- 2. Situa en el mapa del món els elements de relleu més importants d'aquest continent i escriu-ne el nom al lloc corresponent: Serralades / Rius i llacs / Clima*

C. - Fer una exposició amb power point

Retorn a l'equip base: resolució de dubtes a tots els membres.

Tancament: Joc preguntes aplicant el TGT sobre els diferents continents

Alternatives - Eines competencials:

*Treball amb Google Maps - treball unitats relleu - recorregut - significatiu.
Exemple: Recorregut per arribar a ... (Siria)*

En el cas dels primers cursos de primària, les estructures complexes a es poden desenvolupar en una o dues sessions i, en els cursos de grans la implementació pot anar des d'una seqüència didàctica a un treball que es fa al llarg de tot el curs escolar.

Quadre 4.6.1. Conclusions Estructures complexes

Fruit de la reflexió i anàlisi del treball a l'aula que s'ha anat fet al llarg d'aquests anys al voltant de les estructures complexes hem extret les següents conclusions:

- El professorat ha de conèixer molt bé el funcionament de l'estructura escollida.
- L'alumnat ha d'estar acostumat a treballar en equip base.
- A l'aula s'apliquin, de manera ordinària, estructures simples diverses.
- En treballar amb estructures complexes, convertim l'aula en una xarxa d'aprenentatge, es treballa l'aprenentatge i la cohesió, permeten la interacció amb membres d'altres equips on s'aprèn també de manera cooperativa.
- Durant l'estructura complexa, l'alumnat està agrupat amb persones diferents de les del seu equip base, en aquests altres grups es desenvolupen activitats d'aprenentatge i aquest aprenentatge pren sentit quan l'alumnat retorna al seu equip base posant en comú tot el que ha estat fent prèviament.
- En comparació amb les estructures simples, aquestes estructures complexes són de més llarga durada (macroestructures). Dins d'una estructura complexa es desenvolupen estructures simples (pluri-estructures).
- La descripció teòrica ha d'anar acompanyada d'una representació gràfica i exemples. Fer una breu simulació abans de posar-la a la pràctica. Això permet resoldre dubtes i que tothom ho tingui clar abans de l'execució.
- Ha de quedar ben definit quines seran les estructures simples que es faran servir en cada moment, tant dins de l'equip base com en els altres grups de treball.
- Dins dels diferents grups de treball cal establir els càrrecs, ja que aquests sempre tenen un pes important quan es treballa de manera cooperativa.
- Podem començar a realitzar estructures complexes quan els equips base i el professorat tenen un cert grau de domini de les estructures simples.
- Hi ha diferents moments idonis per portar a terme una estructura complexa com per exemple: per concloure un tema d'aprenentatge (per exemple: els tornejos), per fer una activitat d'investigació d'un projecte (per exemple: el trencaclosques o grups d'investigació).
- S'ha de tenir en compte que la durada d'una estructura complexa implica més d'una sessió i que comença i acaba en l'equip base.

4.7. LES ESTRUCTURES COOPERATIVES EN LÍNIA

L'aprenentatge cooperatiu en línia ha anat sorgint des de l'inici de la pandèmia arran de la necessitat d'incorporar les tecnologies digitals a les aules tant d'Educació Infantil com a les de Primària i Secundària. Per això, les activitats que presentem a continuació es poden classificar en dos àmbits: d'una banda, hi ha propostes pensades per fer durant el confinament per la COVID-19 i, per tant, s'han fet des de casa, comptant amb l'ajuda de les famílies, i de l'altra amb propostes dissenyades per dur a terme dins l'aula per tal d'iniciar-se i anar consolidant la competència digital.

L'objectiu principal és utilitzar les tecnologies digitals per aprendre de manera cooperativa dins l'aula. Tanmateix, conscients de les característiques i necessitats dels infants, considerem que hi ha una sèrie de requisits fonamentals que cal tenir en compte.

El modelatge és clau per tal d'assegurar la participació equitativa i la interacció simultània i l'ajuda mútua. Si bé és fonamental que les nenes i els nens estiguin acostumats a aprendre en equip en el seu dia a dia, de tal manera que coneguin algunes estructures simples, com el foli giratori o el llapis al mig, no podem perdre de vista que quan incorporem les tecnologies digitals necessitem presentar-la conjuntament amb el grup-classe i modelar equip per equip l'activitat.

Aquesta activitat ha de preparar-se amb antelació. Convé dissenyar l'activitat partint de les necessitats dels infants i els objectius que perseguim. Per aconseguir-ho, cal fer una bona elecció de l'aplicació i dels dispositius que s'utilitzen. El Jamboard de Google Suite (disponible gratuïtament a través del correu d'XTEC) ens ofereix múltiples oportunitats d'aprendre en equip tot fent ús d'una tauleta, per exemple. Es tracta d'una eina interactiva que permet arrossegar amb el dit els elements que es presenten. Alhora, la PDI també ajuda a preparar el grup-classe l'activitat per participar de l'activitat.

Evidentment, convé compartir aquesta tasca amb les famílies per tal que siguin coneixedores d'allò que viuen els nens i les nenes a l'escola i, alhora, puguin donar valor a les necessitats.

A més, és molt important que els docents compartim experiències amb l'objectiu d'anar generant noves idees i coneixements i poder-ho posar en pràctica a l'aula. A Educació Infantil, sembrem la llavor per començar a aprendre en equip i, alhora, per fer-ho a través d'eines digitals. La finalitat darrera és que els infants, nadius digitals, visquin experiències per tal que quan siguin més grans puguin incorporar l'aprenentatge cooperatiu dins i fora de l'aula com una manera més d'aprendre.

En aquests moments de confinament, inseguretat i aïllament, creiem important aprofitar les activitats en línia, en equips, per potenciar que l'alumnat interactuï entre ells.

Quadre 4.7.1. Aprenentatge Cooperatiu en línia a Educació Infantil i primers cursos de Primària

Algunes de les idees que han sortit per fer viable l'Aprenentatge Cooperatiu treballant en línia:

- Trobada de dos equips base a la setmana
- Plantejar activitats per tal que participin totes les persones de casa.
- Famílies que col·laboren entre si pensant un conte entre totes.
- Fer videotrucades entre famílies. Equips o Grups de coincidència horària.
- Apadrinament entre famílies

En aquest apartat presentem estructures cooperatives desenvolupades durant o després de la pandèmia des d'Educació infantil fins a ESO, que són adaptacions de les estructures bàsiques per poder aplicar en línia, des de casa, o amb suports de material informàtic a les aules.

Conversa, tauleta o Jamboard giratori. A Educació infantil s'han realitzat diverses activitats fent servir el "micro giratori" on l'alumnat es va passant la paraula perquè participin tots, com és el cas de les converses a partir de la visualització del conte "Snowman" a EI 4 anys aplicada a l'Escola Pia de Mataró. És una activitat que es realitza a l'aula, amb suport de material digital.

Taula 4.7.2. Tauleta Giratòria. Escola Sant Pau

Nom de les Estructures: *Conversa giratòria*
Activitat: *Pel·lícula Snowman- EI 4 anys*

Centre: Escola Pia de Mataró

Objectius:

- *Formulem preguntes per valorar la comprensió del conte*
- *Cooperar per aconseguir un objectiu comú.*
- *Comprendre el funcionament de l'estructura de la parada de tres minuts.*
- *Respectar els torns de participació i escoltar-nos.*

Desenvolupament de l'activitat

En primer lloc visionem la pel·lícula "Snowman".

Després, en equips cooperatius es fa la conversa giratòria demanant al company/a de l'esquerra (seguint les agulles del rellotge) que expliqui algun aspecte que li hagi agradat de la pel·lícula.

Conclusions / Valoració:

És una activitat que es valora positivament. En aquest cas, com que als infants els costa fer les preguntes, se'ls demana que expliquin alguna cosa que els ha agradat.

Aquesta activitat es fa amb la PDI però es valora de fer ús de tauletes per equips i fer la parada de tres minuts mentre visualitza la pel·lícula.

La proposta per facilitar l'activitat és visionar un conte curt, capítol d'en Pingu per tal de que sigui una estona curta.

A l'Escola Sant Pau s'ha realitzat l'activitat "De quin color és un petó" a EI 5 anys. Aquesta activitat es realitza a l'aula, amb suport digital, després de la pandèmia.

Taula 4.7.2 Tauleta giratòria. Escola Sant Pau

Nom de les Estructures: *Tauleta giratòria. EI 5 anys.*
Activitat: *Piquem paraules!*

Escola St Pau de Sant Pol
Curs 2020/21

Objectius:

- *Formulem preguntes per valorar la comprensió del conte*
- *Cooperar per aconseguir un objectiu comú.*
- *Comprendre el funcionament de l'estructura de la parada de tres minuts.*
- *Respectar els torns de participació.*

Desenvolupament de l'activitat

- *En primer lloc visionem el conte "De quin color és un petó".*
- *En rotllana, abans de posar-se en equips cooperatius i amb un bon modelatge per part de la mestra, formulem moltes i diverses preguntes per realitzar amb els companys/es sobre el conte.*
- *Un cop ja estan en equips cooperatius, tornem a visionar el conte, cada equip amb la seva tauleta. Després es fa la conversa giratòria formulant una pregunta al company de l'esquerra (seguint les agulles del rellotge).*

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

La valoració és positiva. Ens adonem de la importància de realitzar aquesta activitat més sovint. En possible confinament es podria veure el vídeo prèviament a trobar-nos en equips cooperatius i fins i tot pensar en quina pregunta fer al company i companya.

Els infants amb el modelatge han entès com fer-se les preguntes però cal que seguim treballant perquè agafin més domini tant de l'estructura com de la pregunta que volen fer. Amb aquesta activitat s'utilitza l'estructura de la conversa giratòria però si aturem el visionat a la meitat del conte poden formular hipòtesis sobre què passarà, inventar-se finals... fomentant així la creativitat i introduint una nova estructura: la parada de tres minuts.

També es fa servir la tauleta giratòria per aprendre a descobrir les síl·labes “picant paraules” a l’Escola Camí del Mig a E.I. 5 anys, a l’aula.

Taula 4.7.3. Tauleta giratòria. Camí del Mig

Nom de les Estructures: *Tauleta giratòria. EI 5 anys.*
Activitat: *Piquem paraules!*

Escola Camí del Mig
Curs 2020/21

Objectius:

- *Picar síl·labes.*
- *Cooperar per aconseguir un objectiu comú.*
- *Comprendre i seguir el funcionament de l’estructura “tauleta giratòria”.*
- *Respectar els torns de participació.*

Desenvolupament de l’activitat

Cada membre de l’Equip Base té una tauleta amb 4 pantalles.

A cada pantalla hi ha una imatge i a sota uns espais amb rodones per marcar les síl·labes té cada paraula.

- *L’alumne 1 diu el nom de la primera imatge*
- *L’alumne 2 la pica*
- *L’alumne 3 marca tantes rodones com síl·labes (cops) té la paraula*
- *L’alumne 4 diu si està bé i recorda que han de passar la pantalla.*

A la següent pantalla comença l’alumne 2 dient el nom de la imatge i així es va fent de manera que tots han fet totes les accions que comporta l’activitat.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

Es valora positivament l’activitat, ja que el fet d’utilitzar la tauleta és motivador i ens ajuda i facilita en cas de possible confinament a realitzar-ho des de casa. També fomenta l’ús de les tecnologies digitals a l’escola.

Fent seriacions a EI 5 anys a l'Escola Escolàpies de Sant Martí, amb el suport de la tauleta digital, a l'aula, treballant equip per equip.

Taula 4.7.4. Foli giratori. Escolàpies Sant Martí.

Nom de les Estructures: Foli giratori en línia
Activitat: Juguem amb les seriacions (EI 5 anys)

Escolàpies Sant Martí-Barcelona
Curs 2020/21

Objectius:

- Resoldre una seriació en equip.
- Comprendre el funcionament de l'estructura del Foli Giratori en línia.

Desenvolupament de l'activitat

Es tracta d'una activitat pensada per treballar la competència digital i es fa a l'aula equip per equip. El contingut és conegut pels infants que ja han jugat a fer seriacions amb material manipulatiu anteriorment.

Presentem als infants la proposta a la pissarra digital i els expliquem que es tracta de completar el cuc de les seriacions en equip tot seguint l'estructura del foli giratori. Durant l'activitat, som dues mestres a l'aula. Mentre els altres infants participen dels racons amb una mestra, l'altra modela l'activitat en línia equip per equip.

Cada infant disposa d'una tauleta amb el Jamboard preparat. Pautem els torns de participació. Comença el company 1 i mou una boleta cap al cuc. La resta no toquen la tauleta i observen com a ells també se'ls actualitza el cuc amb el moviment de l'altre company. Tot seguit, participa el company 2, que mou una altra boleta. I així successivament fins que completen la seriació.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

Es tracta d'una activitat molt motivadora pels infants ja que l'ús de les tecnologies digitals acostuma a engrescar-los amb facilitat. El fet que sigui interactiva i que a tots els vagin apareixent les aportacions dels altres membres de l'equip els agrada molt. A més, com que les seriacions amb els infants de 5 anys acostumen a ser un contingut molt treballat, poden concentrar-se en l'ús del dispositiu i en l'estructura cooperativa a utilitzar.

És fonamental dissenyar el material i l'activitat prèviament, així com preparar les quatre tauletes abans de començar. Cal tenir present que per poder jugar al Jamboard, caldrà iniciar la sessió amb un correu. Alhora, és important modelar l'activitat equip per equip i, en acabar es pot proposar de fer un diari de sessions per tal d'anar-se regulant de manera compartida.

En el cas de 1r d'ESO, a l'Institut Miquel Biada, s'ha utilitzat un Jamboard aplicat com a foli giratori per establir les etapes de la història.

Taula 4.7.5. foli giratori. Institut Miquel Biada

Nom de les Estructures: *Foli giratori (1ESO)*
 Activitat: *Jamboard giratori*

Aplicada per l'INS Miquel Biada.
 Curs 2020/21

Objectius:

- Establir les etapes de la Història
- Veure quins fets marquen els pas d'una etapa a una altra
- Deducir la cronologia de cada etapa
- Observar com funcionen els anys aC/dC
- Seguir l'estructura del foli giratori per resoldre una tasca en equip.

Desenvolupament de l'activitat

Cada equip base rep una lamina plastificada amb una línia del temps històric. Cada equip base treballa amb un sol ordinador que anirà girant com si fos el foli.

- El secretari de cada equip base obre un Jamboard, tal com es mostra a la imatge.
- El comparteix amb la resta de membres de l'equip (correus @biada.net)
- El coordinador gestiona que cada membre de l'equip tingui un color assignat.
- El coordinador estableix quin número tindrà cada company per al torn d'intervencions.
- Observant la làmina, per torns, cadascú escriu en una enganxina una idea del que hi veu, sempre utilitzant el seu color.
- L'ordinador va girant com si fos el foli.

En acabar, els portaveus van llegint les idees del seu equip. A cada ronda es llegeix una sola idea per equip, de manera que així es genera molta més participació.

La docent recull les idees, en un document de DRIVE o a la pissarra i després cada estudiant escriu un text resum a la seva llibreta digital.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

És important que es treballi amb un sol ordinador, per equip, per garantir el bon funcionament de l'estructura i la participació equitativa. També és important que cada portaveu digui una sola idea per evitar que en una primera intervenció es diguin totes.

Per a una explicació més detallada, podeu consultar el següent material d'elaboració pròpia.

Llapis al mig en línia. A l'Escola Escolàpies de Sant Martí es presenten dues activitats d'E. I. 5 anys, una de l'àrea de matemàtiques fent un joc de cubs de números per practicar l'escriptura dels nombres, realitzada en línia durant el confinament.

Taula 4.7.6 Llapis al mig en línia. Escolàpies Sant Martí

<p>Nom de les Estructures: <i>Llapis al mig en línia</i> Activitat: <i>Joc de cubs (El 5 anys)</i></p>	<p>Aplicada per l'Escola: Escolàpies Sant Martí Data: 2019/20</p>
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Practicar l'escriptura dels nombres del 0 al 10.</i>• <i>Compartir amb els altres la producció de cadascú.</i>	
<p>Desenvolupament de l'activitat</p> <p><i>Aquesta activitat es va dur a terme durant el confinament en una sessió telemàtica on hi participaven dos equips base. Prèviament, es va demanar a les famílies la preparació del material per a la sessió: imprimir o crear dos cubs de paper (un amb els nombres del 0 al 5 i l'altre del 5 al 10) i portar un full i un llapis.</i></p> <p><i>Després de la benvinguda a la sessió, s'explica l'activitat i la mestra fa un primer exemple per tal d'iniciar el modelatge. Llança el cub i mostra el nombre que ha sortit. Tot seguit, els infants l'escriuen al full i el mostren a la pantalla. A continuació, es pauten els torns de participació. La mestra proposa a un infant de llançar el cub. El llança i, tot seguit, mostra el nombre i demana als altres que l'escriuin. Poc a poc, cadascú mostra la seva producció. En acabar, un altre infant llança el cub i repetim el mateix procediment. A mesura que avancem, la mestra va proposant als infants de revisar els nombres per tal d'escriure'ls correctament. L'activitat finalitza quan tots els infants han pogut llançar el cub.</i></p>	
<p>Observacions/ Aspectes a tenir en compte</p> <p><i>Tot i que l'activitat garanteix la participació equitativa de tots els infants, convé millorar la interacció simultània. Per això, es pot proposar el següent en altres ocasions:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Corregir la producció individual entre tots i totes.</i>• <i>Amagar el cub fins que no s'hagi escrit el nombre.</i>• <i>Preguntar si estan d'acord amb el nombre que diu i mostra el company/a amb el cub abans d'escriure'l.</i>	
<p>Observacions/ Aspectes a tenir en compte:</p> <p><i>L'activitat resulta atractiva pels nens i nenes, ja que prèviament hi han jugat a l'aula i, alhora, fer-ho a través de la pantalla els motiva. Aquest fet és important perquè abans ja l'havien practicada i ja en coneixien el funcionament.</i></p>	

Aquesta estructura, aplicada a l'aula, utilitza les eines digitals per ordenar les seqüències d'un conte a EI 5 anys.

Taula 4.7.7. Llapis al mig en línia. Escolàpies Sant Martí

Nom de les Estructures: *Llapis al mig en línia*
Activitat: *Ordenem la seqüència del conte "El cargol i l'herba de poniol" (EI 5 anys)*

Escolàpies Sant Martí
Data: Curs 20-21

Objectius:

- Cooperar per aconseguir un objectiu comú.
- Comprendre el fil conductor del conte d'El cargol i l'herba de poniol.
- Ordenar una seqüència.

Desenvolupament de l'activitat

Aquesta activitat està pensada per treballar la competència digital i es fa a l'aula modelant l'estructura equip per equip. Ordenar una seqüència és una activitat que els infants ja han fet altres vegades amb material manipulatiu i, per tant, els resulta més familiar.

Després d'explicar el conte d'El cargol i l'herba de poniol, proposem als infants d'ordenar la seqüència de la història en equip tot fent ús de la tauleta.

Prèviament creem el joc a través del Jamboard: agafem les imatges més rellevants de la història i les situem desordenades en una pàgina del Jamboard.

Un cop a l'aula, en primer lloc, presentem l'activitat a la PDI. Expliquem als infants que ordenarem la seqüència del conte i juntament amb tres voluntaris o voluntàries més, fem una demostració a la PDI. D'aquesta manera, podem explicar l'estructura del llaç al mig mostrant com han de ser els torns de participació i com han de preguntar si hi estan d'acord abans de moure la imatge. I, ahora, els diem que l'activitat la farem equip per equip.

Tot seguit, mentre la resta del grup participa dels racons amb una mestra, cada equip passa a fer l'activitat. Disposem de 4 tauletes amb el joc preparat. Recordem l'activitat i el funcionament de l'estructura i pautem els torns de participació. Comença el primer company, diu quina serà la primera imatge i pregunta a la resta si hi estan d'acord. Si tothom hi està d'acord, mou la imatge. A continuació, el segon company proposa la segona imatge a moure i repetim el mateix procediment. L'activitat segueix fins que aconseguim ordenar tota la seqüència.

Nom de les Estructures: *Llapis al mig en línia*
Activitat: *Ordenem la seqüència del conte*
"El cargol i l'herba de poniol" (El 5 anys)

Escolàpies Sant Martí
Data: Curs 20-21

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

Aquesta activitat es pot millorar. D'una banda, es poden afegir a la part de sota de la pàgina del joc unes vinyetes amb els números per tal que els infants sàpiguen on situar les imatges. De l'altra, també es pot acompanyar d'una segona pàgina amb la solució de la seqüència per potenciar l'autonomia dels infants.

Per acabar, també es pot dur a terme un diari de sessió al final de l'activitat per tal d'afavorir la presa de consciència del procés d'aprenentatge i fomentar la regulació social compartida.

L'activitat incorpora les tecnologies digitals i resulta molt engrescadora pels infants. A més, el fet de poder resoldre-la equip per equip permet modelar les ajudes i assegurar tant la participació equitativa com la interacció simultània, així com fomentar les ajudes mútues.

Parada de 3 minuts en línia, visualitzant un documental al Cicle Superior de Primària a l'Escola Camí del Mig, treballant des de casa.

Taula 4.7.8 Parada 3' en línia. Escola camí del Mig

Nom de les Estructures: *Parada de 3 minuts en línia*
Activitat: *Documental Super Size me*
Cicle Superior de primària

Aplicada per l'Escola Camí del Mig
Data: Curs 2020-21

Objectius:

- Visualitzar el documental *Super Size Me* a casa.
- Escriure dubtes que els hi hagin sorgit en els 3 moments de les parades del documental acordades en la presentació.
- Resoldre els dubtes o qüestions dels altres membres de l'equip.
- Analitzar un documental cooperativament.

Desenvolupament de l'activitat

En el Classroom dels equips base se'ls hi penja una presentació de google que hauran d'omplir des de casa i el vídeo que hauran de visualitzar.

1. Un cop a casa han de mirar el documental i parar-lo en els minuts: 4:30, 45:50 i al final de vídeo.

2. Anar a les diapositives de la presentació que corresponen a aquests minuts i escriure una pregunta/dubte que els hi hagi sorgit. (l'han d'escriure en el color que tenen assignat en el pla de l'equip que tenen de l'equip base).

3. Han de contestar les preguntes (en el rectangle del costat) que han escrit els seus companys amb el teu color l'equip base. (mirar imatge 2).

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

S'ha de tenir en compte una sessió abans a classe dedicada a explicar part per part l'activitat i resoldre tots els dubtes. Importància del modelatge a classe sobretot per l'alumnat que troba més barreres en l'aprenentatge i la participació.

DOCUMENTAL: **SUPER SIZE ME**

INSTRUCCIONS:

1. **Mira** el documental i para'l en els minuts: 4.30, 45.50 i al final de vídeo.
2. Ves a les diapositives que corresponen a aquests minuts i **escriu una pregunta** que t'hagi sorgit. (Recorda escriure-la en el color que et paca per E.B, si no ho recordes sempre pots mirar el Pla de l'equip del Classroom).
3. **Contesta les preguntes** (en el rectangle del costat) que han escrit els teus companys amb el teu **color** d'Equip base.

RECOMANACIÓ:
Ves escrivint les preguntes en un ful mestres vas mirant el documental.

Preguntes	Respostes	MINUT 4,30
Quants mcdonalds hi ha en un país?	Estic d'acord amb ells. En total mcdonald's té 30.000 locals en 100 països. Estic d'acord amb el joel	
Per que hi ha en mcdonalds en tots els llocs del mon?	Perque en america gairebé només mengen del mcdonalds i a triomfat molt per això hi ha mcdonalds en molts països del mon. Estic d'acord amb la Jie. Estic d'acord amb ells.	
Perquè creieu que vol fer això? (menjar durant 30 dies mcdonald's)	Jo crec que vol dir que ens adonem de que estom fent(és dolent per la salut). Per veure com afecta a la salut. Perquè volia saber si la gent d'Amèrica estava tan obesa per menjar MC.	
Perquè hi han Mc als hospitals?	Perquè totes les persones volen menjar MC i els recorda a menjar les. Perquè la gent li agrada el MC i saben que també triunfaran en el hospital	

Valoració:

Molt positiva, va haver una participació majoritària i equitativa de l'alumnat.

Es va assolir l'objectiu: documental visualitzat i analitzat cooperativament, van resoldre entre tots els dubtes que els hi van sorgir.

Tot i així s'ha de treballar i preveure com l'equip col·labora en la participació de l'alumnat que té menys recursos digitals a casa.

Lectura compartida en línia, per treballar un text sobre els animals en perill d'extinció a 3r de Primària, a l'Escola Germans Corbella.

Taula 4.7.9. Lectura compartida en línia. Germans Corbella

Nom de les Estructures:

Lectura compartida en línia (3r primària)

Activitat: Animals en perill d'extinció

Aplicada per l'Escola: Germans Corbella

Data: Curs 2020-21

Objectius:

- Assolir un nou vocabulari.
- Comprendre el que es llegeix.
- Tenir paciència i escolta de la lectura dels altres.
- Saber fer un petit resum d'un paràgraf.
- Respectar el funcionament de l'estructura cooperativa en línia.

Desenvolupament de l'activitat

1. Cada alumne entra en el seu correu personal, on troba l'enllaç per fer l'activitat al Classroom.
2. Estan agrupats per equips base.
3. La lectura està dividida en paràgrafs de 4 colors: Verd, blau, rosa i marró.
4. Van al Classroom a treball de classe, on troben les instruccions, són les següents:
 - Aquesta activitat es realitza en equips cooperatius. Primerament cada membre del grup ha d'escollir entre aquests colors: Verd,blau,rosa i marró. Entre tots i totes heu de quedar entesos.
 - Cada un de vosaltres ja té el color , començarà a llegir el company/a de color verd i un del membre de l'equip ha de resumir el que ha llegit el seu company/a. Seguidament llegeix el que té el color blau , i un altre membre del grup explica el que ha llegit, a continuació llegirà el nen/a del color rosa i farà el resum un altre infant i per últim llegirà el de color marró i farà el comentari l'alumne que quedi, així fins que acabeu la lectura.
 - Per acabar la tasca haureu de fer entre tots/es l'activitat de comprensió lectora.

Observacions/ Aspectes a tenir en compte

- Rols dels alumnes.
- Coordinador/a: Serà el que unifiqui l'acord dels colors i li traspassarà al tutor/a
- Secretari/a: Repartirà el torn de lectura
- Material: Aquests cas és una activitat que es durà a terme a l'aula, és el que repartirà els chromebooks
- Portaveu: Serà el que parlarà amb el mestre/a

4.8. L'AVALUACIÓ DE LES ÀREES CURRICULARS EN L'APRENTATGE COOPERATIU

Aquest és un tema sempre obert. Al llarg dels anys, s'han anat debatent i discutint dos aspectes: com s'avalua un contingut treballat de forma cooperativa? I també com s'avaluen les capacitats cooperatives de cada alumne de manera més transversal? I com ho reflectim en els informes?

A finals del curs 2015 es va dedicar una Sessió a l'avaluació i es va convidar a dues mestres, la Montse López de l'escola Jacint Verdaguer de la Granada i la Laura Cugat de l'Institut Escola Costa i Llobera de Barcelona, que van compartir la seva pràctica de l'avaluació de les àrees curriculars quan s'han treballat en equips cooperatius.

En aquella sessió es van abordar els següents dilemes:

- De l'avaluació dels equips es pot fer una avaluació individual i també una del grup classe, partint de les proves o avaluacions fetes en equips.
- Sumar punts – competir amb ells mateixos, avaluant el propi progrés.
- Avaluació quantitativa de la competència en equip.
- Exemple del professor d'E.F. planteja un itinerari cooperatiu on es modifica la puntuació a les pràctiques i es destinen 10 punts per repartir a la resta de l'equip.

A continuació es pot veure com hem anat evolucionant com a GAC-MEM sobre l'avaluació del treball en equip.

En el curs 2017/18 dediquem varies sessions a reflexionar sobre les diferents pràctiques que es desenvolupen als centres sobre com s'avalua el treball en equip vinculat a l'evolució dels aprenentatges curriculars.

Si parlem d'avaluació hem de pensar com s'organitzen les Seqüències Didàctiques o les Situacions d'Aprenentatge. Cal vincular contingut, estructura i tasques a desenvolupar. Pensar l'estructura més adequada al tipus d'activitat i la consigna que es dóna als alumnes.

A partir d'aquí, s'expliquen els dubtes i reptes de cada centre:

- Costa trobar el criteri de com s'avalua de manera sistemàtica.
- Com s'avalua l'evolució de cada membre en un treball plantejat en equip.
- Com diferenciem el contingut curricular i la competència del treball en equip.
- Avaluació del progrés / Avaluació "terminal"
- Com intervenir en les sessions d'avaluació?

- Cal aprofitar que hi ha dues persones a l'aula per fer l'avaluació del treball d'equip.

Es comparteixen diverses estratègies per avaluar continguts curriculars treballats en equip:

- Avaluació individual incloent preguntes del que han exposat cadascun dels equips, després d'haver fet una activitat de Medi en Equips d'Experts.
- Foli giratori on cada alumne escriu en un color diferent per avaluar l'assoliment de les característiques de les diferents tipologies textuais utilitzant l'estructura dels Equips d'Experts.
- Elaboració d'una rúbrica a partir d'una graella de coavaluació, on s'avalua el producte (climogrames elaborats).

Ens ha semblat especialment interessant mostrar la concreció de tot el procés de treball, avaluació i supervisió dels climogrames amb l'ajut d'una rúbrica, confeccionada en equip a 1r d'ESO. El secretari de cada equip baixa la graella de coavaluació de climogrames i la guardarà a la carpeta d'equip del drive.

- Amb el climograma fet a la vista, un membre de l'equip comença a avaluar en aquesta 1a ronda del foli giratori el primer ítem de la graella i a les rondes successives hauran de supervisar primer les correccions fetes pels altres companys i llavors avaluar el següent ítem de la graella i així fins a acabar amb tots els ítems.
- Un cop feta la coavaluació del climograma, l'equip procedeix a fer les rectificacions adients al seu climograma o bé, a refer-lo completament si cal.
- En acabat es lliurarà al professor/a tant els Climogrames originals com els millorats. Es recullen els climogrames de tots els equips i es reparteix cada climograma a un equip diferent per valorar-lo.

És interessant veure la descripció i la taula amb uns ítems de valoració per ajudar a l'alumnat a auto i coavaluar-se. Aquesta part relacionada amb l'avaluació està incorporada a la seqüència didàctica per tal que l'alumnat aprengui analitzant el que han fet bé i amb la identificació dels errors per superar-los.

ITÈMS A VALORAR :		VALORACIÓ	PIUNTS en JOG
1	Ha posat el nom de l'estació meteorològica (EM) com a títol del climograma?	2	2
2	Ha adjuntat la taula de dades amb els mesos de l'any, les temperatures i precipitacions?	2	2
3	Ha dibuixat l'eix horitzontal i l'ha dividit en 12 parts, una per cadascuna de les inicials dels mesos de l'any (Del Gener (G) al Desembre (D) d'esquerra a dreta)?	2	2
4	Ha dibuixat 2 eixos verticals a cada extrem de l'eix horitzontal?	2	2
5	L'eix vertical de l'esquerra marca les temperatures i el de la dreta les precipitacions?	2	2
6	A l'eix vertical de les temperatures hi ha indicat la unitat en que es mesura?	2	2
7	A l'eix vertical de les precipitacions hi ha indicat la unitat en que es mesura?	2	2
8	L'escala de precipitacions és el doble que la de la temperatura (per exemple, 20 mm de precipitació i 10 °C de temperatura)?	2	2
9	En el gràfic, l'alçada de les barres de precipitacions mil·límetres de cada mes es correspon al valor numèric de la taula de dades de l'estació?	2	2
10	Les barres de precipitació són de color blau?	2	2
11	En el gràfic, cadascun dels punts de la línia vermella de temperatures es correspon al valor numèric de cada mes de la taula de dades de l'estació?	2	2
12	La línia de temperatures és de color vermell?	2	2
13	Han analitzat i comparat els valors totals de temperatura i precipitació?	1	2
14	Han fet algun comentari sobre la oscil·lació tèrmica entre el mes més càlid i el més fred?	2	2
15	Han valorat el ritme estacional de precipitacions?	0	2
16	Han analitzat si hi ha sequera estival?	2	2
		2	2
Si podem respondre afirmativament a les preguntes anteriors...		29	32

TAULA de VALORACIÓ		NOTA	PIUNTS
1	En cas de que no podem contestar clarament SI o NO a les preguntes...		
0	Si hem de respondre negativament a les preguntes...	9,0625	

- Cada alumne fa el seu climograma, individual: POSA'T a PROVA! Elaborar i interpretar un climograma. Quan tots els membres de cadascun dels equips han participat en l'elaboració del Climograma d'equip i l'han corregit... Se'ls demana que, a partir de les dades meteorològiques del poble o comarca que trien, elaboren i interpretin individualment el climograma corresponent (es recomana que els membres d'un equip triïn pobles o comarques diferents).
- Correcció amb foli giratori en equip de 4 climogrames d'altres companys. Avaluar i supervisar amb l'ajut d'una rúbrica els Climogrames dels membres d'un altre equip. Primer de tot cal que hi hagi un intercanvi de CLIMOGAMES entre equips. Llavors, cal que cada membre de l'equip es baixi la graella de coavaluació de climogrames i la guardi a la carpeta d'equip del Drive. Ajutant-se de la plantilla de correcció han d'avaluar en aquesta 1a ronda el climograma que els ha tocat, a les rondes successives hauran de supervisar les correccions fetes pels altres companys de l'equip i quan els torni a arribar el climograma que han avaluat inicialment aniran en parelles a buscar l'autor i li explicaran tant les coses ben realitzades com allò que no està ben fet i es pot millorar... Un cop feta la coavaluació dels climogrames i l'explicació a l'autor de tot allò a millorar, cadascú procedirà a fer les rectificacions adients al seu climograma o bé, a refer-lo completament si cal. En acabat es lliurarà al professor/a tant els Climogrames originals com els millorats.

Reflexió al voltant de l'exposició de l'experiència:

- 4 climogrames diferents de 4 nivells de dificultats. Resoldre en llapis al mig.
- Examen individual
- Estructura cooperativa: Tu fas una acció i tots diem sobre el que fas tu.

- Elaborar una rúbrica amb els diferents aspectes per poder avaluar en diferents matèries i per a diferents cicles. Per saber quin és l'estat de la qüestió i l'objectiu de millora de centre.

4.9. QÜESTIONS OBERTES SOBRE EL DESENVOLUPAMENT DE LES ESTRUCTURES

Implementació d'estructures entre el professorat i amb les famílies

La implementació d'estructures cooperatives entre el professorat en les reunions per debatre els diferents temes que es treballen o debaten, genera beneficis per la posterior aplicació a les aules: Ajuda al coneixement de les diverses estructures i en ser el professorat el subjecte que ho viu, fa que se senti amb seguretat a l'hora d'aplicar-ho a l'aula.

Si es segueix el mateix procediment amb les famílies, a més de participar totes en els debats i interactuar entre elles, en veuran els beneficis i valoraran el treball a l'aula i els aprenentatges que fan els fills i filles.

Planificació de situacions d'aprenentatge incorporant estructures simples i complexes

Es tracta d'incorporar 3 o 4 estructures al llarg de les seqüències o situacions d'aprenentatge, amb diferents propòsits, vinculats al tipus d'activitat. Si es fan servir estructures o tècniques complexes caldrà tenir en compte que en els diferents moments i agrupacions també s'ha de preveure quines estructures simples s'empren.

Ajust de les estructures en els equips on hi ha alumnat que troba barreres per a l'aprenentatge i la participació

Preveure quins ajustos són necessaris en les diverses activitats i estructures cooperatives, per tal d'eliminar barreres, facilitar la participació, la interacció i l'ajuda mútua en el treball d'equip.

Aquest és un dels grans reptes que tenim i en els que hem de continuar aprofundint.

Avaluació dels aprenentatges quan s'han aplicat estructures cooperatives

El debat sobre l'avaluació dels aprenentatges i sabers de l'alumnat quan treballa en equip ens obre tot un camp molt interessants per continuar explorant.

5. Aprendre a cooperar en equip

Erica Arias, Jennifer Delgado, Estel Graupera,
Miquel Àngel Marcé, Anna Oliveras

5.1. APRENDRE A COOPERAR: UNA COMPETÈNCIA A APRENDRE

El treball en equip, a més de ser una estratègia didàctica per aprendre determinats sabers o competències, també porta implícit un conjunt de procediments, actituds i valors que els converteix en un contingut d'aprenentatge en si mateix (Solé, 1997). En aquest sentit, podem dir que Aprendre a Cooperar es converteix en una competència transversal d'aprenentatge.

Es tracta d'ensenyar a l'alumnat les habilitats necessàries per gestionar, cada cop de manera més autònoma i autoregulada, l'aprenentatge en equips cooperatius. Això s'aconsegueix ajudant-los a generar una consciència d'equip i proporcionant-los les eines necessàries per planificar, supervisar i avaluar-ne el progrés individual i conjunt. Els instruments que permet assolir aquests objectius, són els Quaderns d'equip en els que s'inclouen els trets d'identitat, els Plans d'Equip on s'incorporen els objectius, rols i compromisos personals i els Diaris de Sessions que avaluen periòdicament l'avenç dels equips amb la finalitat d'identificar les millores a assolir (Pujolàs, 2003, Pujolàs 2008, Pujolàs i Lago, 2011).

Aquests instruments i recursos s'han mostrat molt eficaços per ensenyar a treballar en equip, les dimensions fonamentals d'aquests instruments son les següents:

- Els objectius de l'equip ens permeten assegurar que l'equip està garantint alguns dels factors de qualitat d'un equip cooperatiu: el progrés en l'aprenentatge i l'ajuda mútua i, a més cada equip fruit de les revisions periòdiques del seu funcionament, ha de proposar un objectiu específic que defineix l'aspecte que tots han de millorar perquè l'equip i cadascun dels membres progressi en l'aprenentatge.
- Els rols són un conjunt de responsabilitats amb unes funcions específiques que cada membre d'un equip assumeix per contribuir al bon funcionament de l'equip. Tots els membres han d'aprendre a desenvolupar aquests rols, exercint-los en diferents moments del treball en equip.
- Els compromisos personals tenen un component més individual i han d'anar vinculats a aquells aspectes de la seva participació en l'equip. El que cadascú individualment ha

de millorar perquè el seu equip funcioni millor, element que també repercutirà en el fet que millori la seva competència per treballar en equip.

5.2. LA MILLORA DELS PLANS DE L'EQUIP EN EL GAC-MEM

Tal com es descriu a continuació, hi ha diferents moments clau en els que s'ha tractat el tema en el grup de treball. Tal com es pot observar, en aquest capítol recollim el progrés en la implementació de l'àmbit C per "Ensenyar a Aprendre a Cooperar". Es pot veure l'evolució que han fet els centres des de les primeres sessions en el fet que es comparteixen les eines vinculades a l'Aprenentatge Cooperatiu d'alguns centres a Primària i Secundària, la reflexió elaborada en el Grup d'Educació Infantil, la incorporació dels instruments digitals durant la pandèmia i l'aprofundiment de tots els elements que formen part dels Plans d'Equip per tal d'ensenyar a treballar en equip.

És important tenir en compte dues consideracions prèvies per entendre el significat i validesa d'algunes de les aportacions que es fan al llarg dels anys.

La primera és respecte a les escoles que intervenen en el debat, als primers anys només dos centres comparteixen la seva experiència i de mica en mica, ho fan la majoria dels centres. Es pot veure com per exemple, els primers anys només intervenen dos centres a causa de la complexitat dels Plans d'Equip fa que siguin un dels aspectes del programa que triguen més a incorporar-se, per aquest motiu es fa molt d'èmfasi en la cronologia i així identificar el progrés i la reflexió que s'ha produït en cadascun dels centres participants.

La segona consideració és que alguns dels criteris de l'ús dels Plans d'Equip i l'Àmbit C, s'han de situar en el punt de desenvolupament d'aquest àmbit en el moment que s'expliquen. En la majoria dels casos som conscients dels reptes i aspectes a millorar i, per tant, uns anys més tard, apareixen modificacions i concrecions més ben ajustades de l'avaluació i dels Plans d'Equip. Un dels exemples el trobem en la periodicitat i la distribució entre tot el professorat, tutors i especialistes en l'ús dels diaris de sessions.

Ens sembla important mostrar aquesta evolució dels centres perquè està vinculada a l'aplicació sistemàtica de les dinàmiques i sobretot de les estructures per aprendre i de la reflexió sobre com s'ensinya a l'alumnat a cooperar.

Hem establert cinc blocs, que formen part dels elements essencials de l'àmbit C, tot i que s'implementen de manera interrelacionada:

Quadern d'equip: organització dels equips en cada etapa. El quadern d'equip és l'identificatíu de cada equip base, és un reflex de l'evolució de l'equip i conté: elements distintius propis de cada equip, els Plans d'Equip, els diferents diaris de sessions, alguns treballs rellevants i el producte o reflexió d'algunes dinàmiques. En aquest capítol s'exposa l'evolució

dels centres d'Infantil i es presenta com un centre de primària i un de secundària organitzen els Quaderns d'Equip.

Plans d'Equip. Són l'instrument d'autoregulació on consten els objectius d'equip, càrrecs i compromisos personals, així com l'avaluació. En aquest apartat es pot observar l'evolució que fan els diferents centres tant d'Infantil com de primària i secundària en la introducció dels diferents elements que formen part dels Plans d'Equip.

Diaris de sessions: funcions, models i criteris de desplegament. Es reflecteix com es van dissenyant i incorporant progressivament i de manera sistemàtica els diaris de sessions en els diferents cicles i etapes.

Autoavaluació i coavaluació per a l'autoregulació i correulació. En aquest apartat es mostra la reflexió que s'ha anat fent al llarg dels anys en relació amb la vinculació de l'auto i la coavaluació amb la competència d'Aprenre a Aprenre, des de l'Educació Infantil fins a Secundària.

Reptes i propostes per continuar aprofundint en l'Àmbit C. El capítol conclou amb tots els aspectes en el que cal continuar aprofundint per millorar l'aprenentatge de la cooperació.

5.3. QUADERN D'EQUIP: ORGANITZACIÓ DELS EQUIPS EN CADA ETAPA

Durant aquest anys, han estat diversos els centres que han compartit i reflexionat sobre la seva manera de fer en quant als quaderns i els plans de l'equip, tant en els cicles d'Educació Infantil, com de Primària i Secundària.

Educació Infantil: situació inicial de cada centre

Durant el curs 2018-19, s'enceta aquest tema presentant les bases del programa en referència a l'Àmbit C. S'inicia amb un guió de preguntes per detectar els coneixements previs de les persones participants al GAC-MEM i per veure com, a les aules, es presenta als infants.

Per abordar aquests temes amb el professorat participant, s'organitzen equips de treball heterogenis formats per mestres de diferents centres i graus d'experiència, i s'aplica l'estructura del foli giratori per tractar com presenten al grup classe Què és un equip? Quines coses es poden fer en equip? i Què vol dir treballar en equip? A la taula següent es mostren les aportacions de la posada en comú.

E.I.3 anys

- Abans d'entrar en l'equip, pertinença al grup classe: fotos de tots amb els cargols / tortugues.
- En la rotilana es presenten les persones que formen part d'un equip. Trien un nom. Foto dels equips en lloc visible.
- Fan coses plegats i es necessiten per guanyar, superar-se... ens posarem un nom.
- Visibilitzar que les mestres som un equip. (Modelatge)
- Curtmetratges que van molt bé per mostrar el valor de la cooperació: pingüins, formigues....

E.I. 4 anys

- Recordar com funcionen els equips cooperatius.
- Triar el nom. Per exemple: pensar un nom d'instrument, un animal... Donar imatges per ajudar a la tria o deixar el tema lliure.
- Treballar en equip. Es recull les idees que surten d'ells, sobre què és un equip, i es busquen exemples.
- Necessari escoltar-se i ajudar-se els uns als altres.
- Les mestres proposen els càrrecs i s'introdueixen progressivament.

E.I. 5 anys

- Continuïtat de com s'ha fet a E.I.4 anys.
- Detecció dels coneixements previs sobre què és un equip.
- Reflexió a partir d'un exemple d'equip. Què vol dir? Què saben? Què passaria si algú no col·labora - coopera amb l'equip?
- Triar nom per l'equip.

Al curs 2019-20 es dediquen dues sessions a aprofundir sobre l'àmbit C a Educació Infantil. L'objectiu principal és el d'avançar en l'aplicació dels Plans d'Equip mitjançant l'intercanvi reflexiu de les diferents pràctiques que es porten a terme en els centres.

Les sessions es dissenyen per debatre sobre els temes següents:

- Diferència entre diaris de sessions i Plans d'Equip.
- A qui nivell s'introdueix el Pla d'Equip i els diaris de sessions.
- Quants diaris de sessions es fan a cada Pla d'equip.
- Codocència. Dues mestres a l'aula.
- Consensuar els objectius
- Icones per avaluar.

Per iniciar l'activitat creant equips a l'atzar entre les participants, s'aplica la dinàmica d'un trencaclosques amb imatges i frases sobre educació, tallades en quatre parts, que s'han de trobar per formar equip. A partir d'aquí, es creen 5 equips de 4 persones cadascun. Cada equip comença a reflexionar sobre un dels temes de la llista, aplicant l'Estructura cooperativa "Millor entre tots" i es lliura la pauta per a cada equip. A continuació es mostra la taula de treball de l'equip 1.

Taula 5.3.1. Aplicació de l'estructura "Millor entre tots"

REFLEXIÓ ÀMBIT C: Plans d'Equip i diaris de sessions.

EQUIP 1:

- Diferències entre diaris de sessions i Plans d'Equip.
- Nivell on s'ha de començar el Pla d'Equip i els diaris de sessions.

Rols / Càrrecs:

Organitzador/a (Vetlla per l'aplicació correcta de l'estructura i la participació de tothom), Secretari/a (Pren nota dels temes a tractar, les aportacions i acords finals) , Temps (Mesura el temps i avisa a l'equip), Portaveu (Parlarà en nom de l'equip)

Estructura a aplicar: "Millor entre tots" :

- Primer, individualment, cada membre de l'equip respon a les dues qüestions que es plantegen. (5')
- A continuació, un cop acabat el temps que s'ha donat, els membres de l'equip posen en comú el que ha contestat cadascú i completen, matisen les respostes individuals. (15').
- Finalment els portaveus de cada equip comuniquen les seves respostes a la resta del grup i es van completant totes les respostes amb les diferents aportacions dels portaveus.

Després de la posada en comú de les reflexions de cadascun dels equips, s'elaboren unes conclusions que es reflecteixen en el següent quadre:

Quadre 5.3.2 Conclusions de la posada en comú

Conclusions després de la posada en comú en el Grup d'Educació Infantil

- El Pla de l'equip és on consten: objectius / càrrecs / compromisos personals
- El Diari de sessions serveix per avaluar algun aspecte en concret: com s'han ajudat / com han fet el seu càrrec / com han treballat...
- Les preguntes que plantejem als equips quan s'avalua:
 - Què hem fet bé?
 - Què podem millorar?
- S'ha d'establir periodicitat, posant data d'inici i final al pla de l'equip i diaris de sessions.
- En les situacions de codocència, s'han de coordinar i definir les tasques de cada mestra durant la tasca cooperativa, en l'observació del funcionament dels equips i en el moment de fer el diari de sessions o en la valoració del Pla de l'Equip.

Educació Primària i Secundària

Al curs 2014-15 s'expliquen dos models de com s'organitzen els Quaderns d'Equip en un centre de primària i un de secundària.

L'Escola Camí del Mig explica que els/les mestres tutors reben, a inici de curs, els equips base ja fets pels tutors/es que van tenir el curs anterior. Es fan petites adequacions per si hi ha alumnat nou. Aquests equips es mantenen durant tot el curs.

Al setembre-octubre es fan algunes dinàmiques de coneixença i cohesió en els equips base, de manera que s'inicia el Quadern de l'Equip (carpeta on es guarden els documents de l'equip, els Plans d'Equip i diaris de sessions). Tenen un espai determinat a l'aula per facilitar l'autonomia a l'alumnat i el seu ús a tot el professorat que intervé amb el grup-classe. Cada equip base decideix un nom i un logo que els identifica durant tot el curs.

A l'Institut Miquel Biada, un cop constituïts els equips base, el tutor presenta el Quadern d'Equip i a partir d'aquí van incorporant tots els aspectes. El guarda el Coordinador de l'equip i sap que sempre que es fan activitats cooperatives, ha de portar el Quadern d'Equip.

5.2. PLANS D'EQUIP: OBJECTIUS D'EQUIP, CÀRRECS I COMPROMISOS PERSONALS

Educació Infantil. Introducció del pla d'equip

Cada centre explica com organitza els Plans de l'Equip:

- Escolàpies Sant Martí. Tenen els models de diaris de sessions, els càrrecs i els Plans de l'equip compartits al drive per al professorat. Els càrrecs són: Portaveu / secretari / material / Ordre (ajudant). No tenen establert l'organitzador- coordinador. Els llogos dels càrrecs els tenen a la cadira corresponent. Plantegen 4 nivells a avaluar. Mai s'avaluen tots els equips alhora, es fa equip per equip.
- Escola Camí del Mig. Es plantegen objectius específics d'equip.
- Escola Joan Maragall. Tenen uns distintius del rol i es posen un pin amb el dibuix. Fan les primeres sessions treballant cooperativament sense rols i després ells mateixos en veuen la necessitat i els van incorporant progressivament.
- Escola Germans Corbella. Estan reformulant una mica el model de Plans d'Equip i es plantegen introduir càrrec de *to de veu*.
- Escola St. Pau de St Pol. Introdueixen els rols a P4 i P5.

La majoria de centres introdueixen a P3 el primer pla de l'equip. HI ha dos centres que l'introdueixen a P4. Fan dos o tres Plans d'Equip als nivells d'EI 4 i EI 5.

Model de Pla d'Equip de l'Escola Germans Corbella. Concreten els Objectius en dos: Treballar sols (autònomament i sense l'ajut dels mestres) i Ajudar-se els uns als altres. Aquí us mostrem els seus Plans d'Equip de P4 i P5.

ESCOLA GERMANS CORBELLA PLA D'EQUIP COMUNITAT PETITS					
	OBJECTIUS DE L'EQUIP		HO HEM FET BÉ	HEM DE MILLORAR	
	TREBALLAR SOLS/ES				
	AJUDAR-NOS UNS ALS ALTRES				
CÀRREC	FUNCIÓ	DISTINTIU	ENCARREGAT	HO HE FET BÉ	HE DE MILLORAR
PORTAVEU	Representa el grup i l'anima a treballar				
SECRETARIA	Cumple els fulls de treball i/o el pla d'equip.				
MATERIAL	S'encarrega del material: ordenar el treball, reparar-lo, fer-lo disponible.				
TO DE VEU	Recorda que cal un to de veu adequat i que cal parlar clar amb els altres.				
AJUDANTIA	Ajuda el càrrec que ho necessita.				

Imatge 5.2.1. Pla d'equip. Escola Germans Corbella. P4 i P5

Educació Primària i Secundària: durada, funcions dels càrrecs i gestió

Els Plans d'Equip són una eina d'autoavaluació i autoregulació molt potent pels membres d'un equip base. Ens plantegem el debat sobre quins aspectes hem de tenir en compte a l'hora de fer aquesta avaluació. Al llarg d'aquests anys hem vist que cada escola té un model per avaluar el Pla d'Equip i que pot variar segons l'etapa de l'alumnat. El més interessant ha estat anar veient quines modificacions podem fer dels nostres models per anar millorant-los.

Recollim aquí l'experiència de l'Escola Camí del Mig a primària.

S'inicia el pla de l'equip a l'octubre i la seva durada acostuma a ser entre dos mesos i un trimestre, d'aquesta manera es poden fer 3 Plans d'Equip com a mínim durant el curs, fent-los coincidir amb el final i l'avaluació del trimestre. Són conscients que l'ideal seria poder fer quatre Plans d'Equip durant el curs i, així, tots els membres de l'equip poden desenvolupar cadascun dels càrrecs, però és un aspecte que costa portar a terme.

Per iniciar el primer Pla d'Equip es distribueixen els càrrecs i es defineixen les tasques:

- **ORGANITZADOR/A**, vetlla per l'aplicació de l'estructura fent participar i interaccionar a tots els membres.
- **SECRETARI/ÀRIA**, pren nota dels acords i gestiona els documents d'equip. **MATERIAL/LLENGUA**, s'encarrega del material necessari i recorda la llengua en què s'ha de parlar en aquella activitat.
- **PORTAVEU/PARLAR FLUIX**, parla en nom de l'equip i recorda adequar el volum quan treballa l'equip. Aquestes funcions es recullen en el quadern d'equip i es recorden i distribueixen a cada pla.

Respecte als compromisos personals, cada alumne apunta el que creu que ha de millorar per tal que l'equip funcioni millor. Han de ser compromisos reals, molt concrets i que puguin aconseguir.

L'objectiu específic d'equip el decideixen els membres, després de la primera avaluació del Pla d'Equip, reflexionant sobre aquells aspectes a millorar.

A partir d'això, els alumnes han d'anar treballant en equips base tenint molt presents els seus càrrecs i compromisos i vetllant perquè es compleixin. Aquí presentem el model del Pla d'Equip de l'Escola Camí del Mig.

DATA:
NOM DE L'EQUIP:
EQUIP FORMAT PER:

OBJECTIUS DE L'EQUIP		HO HEM FET BÉ	HEM DE MILLORAR
TREBALLAR SOLS			
AJUDAR-NOS UNS ALS ALTRES			

Imatge 5.2.2 Model pla d'Equip Escola Camí del Mig

A l'Institut Miquel Biada, durant el curs 2014-15, a 1r d'ESO s'inicia l'aprenentatge cooperatiu a la segona avaluació. Durant el primer trimestre s'han fet diverses activitats de cohesió de grup a tutoria i algunes activitats esporàdiques aplicant estructures simples a les diverses matèries. Al desembre es creen els Equips Base. Normalment, els equips duren una avaluació, amb la possibilitat i el debat per tal que durin tot el curs. A 2n d'ESO es fa alguna activitat de cohesió amb l'objectiu de conèixer a l'alumnat que s'ha incorporat al grup classe i els Equips Base comencen a funcionar a mitjan octubre amb el compromís que durin tot el curs.

Els nois i noies seuen a les aules de manera que és fàcil poder plantejar qualsevol activitat simple sense que calgui cap gran enrenou. La distribució a l'aula és en fileres de dos, per tant, un equip seuen dos a davant i dos a darrere i així simplement girant-se ja estan posats en equip.

Es reparteixen els càrrecs:

- **COORDINADOR/A**, la seva funció és gestionar l'equip, decidir qui comença, saber l'activitat que s'ha de fer i com s'aplica l'estructura. Vetllar per la concentració i treball seriós dels membres de l'equip. Controlar que se segueixen els passos de l'estructura utilitzada. Parlar en nom de l'equip quan li toqui.
- **AJUDANT DE COORDINADOR/A**, que fa les funcions del company que falta i ajudar a aquell membre de l'equip que ho necessiti. Parlar en nom de l'equip quan li toqui.
- **SECRETARI/ÀRIA** és el que escriu tant en paper com a l'ordinador, omple els fulls d'equip amb els acords presos, vigila que tothom s'anoti les coses a l'agenda, revisa que tots els membres de l'equip tinguin les feines actualitzades i parlar en nom de l'equip quan li toqui.

- **RESPONSABLE DEL MATERIAL (INTENDENT)** prepara i recull el material, vetlla perquè tothom tingui el material necessari per a cada activitat, controlar el to de veu dels membres de l'equip i parlar en nom de l'equip quan li toqui.

A més de concretar les funcions dels càrrecs cooperatius, també s'estableixen els compromisos que es registren en els Plans d'Equip.

Plans d'Equip en línia

A causa del confinament, la sessió del GAC-MEM del 27 d'abril del 2020 es convoca en línia. Es modifica la planificació i es comparteix l'adaptació dels centres a la nova situació i com s'aborda l'aprenentatge cooperatiu des de casa. Es parla de dinàmiques, d'estructures i de la gestió dels Quaderns i Plans de l'equip en línia.

S'evidencien diferents tipus de dificultats:

- Domini de les plataformes virtuals.
- Poder contactar amb tot l'alumnat i les seves famílies.
- Com gestionar la intervenció de les famílies en el treball en equip, com interactuen entre elles i amb l'alumnat. S'evidencien diferents nivells d'implicació.
- Regulació dels equips quan treballen de manera autònoma.

I es fan algunes propostes i reflexions que es recullen en el següent quadre.

L'Aprenentatge Cooperatiu en línia.

- Les competències cooperatives són més necessàries i alhora més difícils en els moments asincrònics.
- És més difícil aprendre a regular els equips.
- Cal compartir amb les famílies els objectius i valors que hi ha al darrere de l'Aprenentatge Cooperatiu.
- S'ha de treballar digitalment a les aules per tal que ells després puguin continuar treballant sols, de manera autònoma, en equips, des de casa (deures...). Aquest aprenentatge s'hauria de fer més enllà del confinament.
- Hem d'aprendre a regular els equips des de la virtualitat.

L'escola Camí del Mig comparteix la realització del projecte en línia de confecció d'una revista a 6è. Aquí mostrem la imatge d'un dels apartats de l'avaluació del Pla de l'Equip. Cada càrrec tenia estipulat un color durant tot el confinament i aquestes són les reflexions de l'equip sobre l'última pregunta afegida de l'avaluació.

Pla de l'equip 2
Cicle Superior

NOM DE L'EQUIP: _____ DATA: _____

CÀRRECS		
CÀRREG	FUNCIÓ	NOM
ORGANITZADORA		
SECRETARIA		
MATERIAL/ LLENGUA		
PORTAVEU/ PARLARI FLUÏD		

Pla de l'equip 2
Cicle Superior

COMPROMISSOS PERSONALS

Des del.....al..... ens comprometem a:

Membre	COMPROMÍS

I els nostres **OBJECTIUS DE L'EQUIP** són:

1	Progressar en l'aprenentatge
2	Ajutar nos els uns els altres

Imatge 5.2.3. Pla d'Equip en línia. Escola Camí del Mig

Al curs 2020-21, després d'un any de pandèmia i de les noves adaptacions que es fan als centres a partir del confinament, es torna a parlar de l'aprenentatge cooperatiu en línia i de com es gestionen els Quaderns de l'Equip en línia.L'Escola Pia de Granollers mostra els Plans d'Equip i diaris de sessions digitals que han desenvolupat. S'han presentat a la classe i els han treballat de manera presencial. L'alumnat baixa el seu fitxer del Classroom.La proposta del GAC-MEM pel curs vinent és poder fer alguna tasca en línia entre els alumnes, ja que suposa un assaig per poder desenvolupar més experiències. L'objectiu del curs vinent a secundària és que facin l'avaluació en el moment que acaben una tasca concreta, de manera

autònoma. És important mantenir la connexió entre l'aprenentatge a l'escola i fora de l'escola, en equip. Treballar fora de l'escola vinculada amb els companys, més enllà de l'entorn.

5.3. DIARIS DE SESSIONS: FUNCIONS , MODELS I CRITERIS DE DESPLEGAMENT

Educació Infantil

En el GAC-MEM d'E. Infantil dediquem algunes sessions a parlar de la importància dels diaris de sessions per poder tenir dades de com han anat evolucionant els Equips al llarg del període que dura el Pla d'Equip.

- Ens posem d'acord en els diferents aspectes que han de constar en els diaris de sessions:
- Títol: diari de sessions de l'equip
- Nom de l'equip i dels membres que el componen
- Data
- Ítem que s'avalua: els càrrecs, els objectius, si fan la feina, si s'ajuden o si respecten el torn.
- Reflexió qualitativa sobre l'ítem que s'està avaluant
 - Què hem fet bé com equip?
 - Què hem de millorar com equip?

A continuació recollim les aportacions al voltant dels diaris de sessions.

Reflexions sobre els diaris de sessions en el GAC-MEM d'E. Infantil:

- L'alumnat ha de saber que aquell dia valorarem algun aspecte concret de com han treballat. D'aquesta manera posaran especial èmfasi a aprendre a treballar en equip.
- El dia que els avaluarem (el dia que fan diari de sessions), hem d'observar-los especialment, mirar com interactuen entre ells, com resolen les tasques, les intervencions... Així quan seiem amb ells per valorar com ha anat, podem fer un bon retorn de les observacions.
- Per tal d'avaluar què han après, es pot vincular de manera concreta al contingut o a la tasca que han desenvolupat (seriació, agrupació, lectura de paraules, classificació, explicar...)
- Valorar també les emocions: Com ho han viscut? Com s'ho han passat?
- El millor és ser dues mestres a l'aula sempre, però en especial quan fem diaris de sessions i tancaments de pla de l'equip.
- Podem fer diaris de sessions amb només un o dos equips i així podem estar més presents i acompanyar les reflexions i valoracions.

Presentem els diferents models de diaris de sessions que s'han compartit.

Aquí tenim el model de Diaris de sessions per valorar els objectius de l'equip, de l'Escola Pia de Mataró.

Escola Pia Santa Anna-Mataró **DIARI DE SESSIÓ** SUMMEM Aprèn i Canvia

EQUIP:

DATA	HEM APRES 	ENS HEM AJUDAT

DOCUMENT PER A TOT EL CURS.

Imatge 5.3.1. Diaris de sessions. Objectius E.Pia

El model de diari de sessions que s'utilitza per valorar els càrrecs d'organitzador/a i d'intendent/a a l'Escola Pia

Escola Pia Santa Anna-Mataró **DIARI DE SESSIÓ: 1R PLA** SUMMEM Aprèn i Canvia

EQUIP:

FUNCIÓ	COORDINADOR/A 			INTENDENT/A 		
	EXPLICA	ORGANITZA	TOTHOM HO HA ENTÈS?	BUSCA	RECULL	PENSA
DATA						
DATA						
DATA						

Imatge 5.3.2. Diaris de sessions. Càrrecs organitzador/a i intendent/a. E. Pia

El model de diari de sessions que es fa servir per valorar els càrrecs d'ajudant/a i de secretari/ària.

FUNCIO	AJUDANT/A			SECRETARI/A		
	TO DE VEU	SUPLEIX	TORN PARAULA	ESCOLTA	EXPLICA	PARLA CLAR
DATA						
DATA						
DATA						

Imatge 5.3.3. Diaris de sessions. Càrrecs ajudant/a i secretari/ària. E. Pia

A continuació es mostra el model de diari de sessions per valorar els objectius de l'equip a E.I. 5 anys a l'Escola Camí del Mig.

DATA:

DIARI DE SESSIONS DE L'EQUIP

NOM	FA LA FEINA	RESPECTA ELS TORNOS

NOM	PARTICIPA	AJUDA ELS ALTRES

 MOLT BÉ
  VAIG APRENT
  N'HE D'APRENDRE

Imatge 5.3.4. Diari de sessions per valorar els objectius de l'equip. Escola Camí del Mig

El model de diari de sessions per valorar els càrrecs a l'Escola Camí del Mig.

ENCARREGATS			
			
	MOLT BÉ	VAIG APRENENT	N'HE D'APRENRE
NOM	CÀRREC	COM HO FAIG	
		SESSIÓ 1	SESSIÓ 2
	 SECRETARI/A		
	 PORTAVEU		
	 PARLAR FLUIXET		
	 ORGANITZADOR		

Imatge 5.3.5. Diari de sessions per valorar els càrrecs . Escola Camí del Mig

Educació Primària i Secundària

A l'escola Camí del Mig, el curs 2014-15, per tal que els alumnes puguin fer un propi seguiment del seu treball com a equip, es realitzen diaris de sessions el més freqüent possible. És una breu reflexió que es realitza al final d'una sessió realitzada en equip, on s'autoavaluen la implicació de cada alumne en la realització de les feines en equip base.

A l'Institut Miquel Biada, el curs 2014-15, des de les matèries on es fa treball en equips (normalment Ciències Naturals, Ciències Socials, Visual Plàstica, Matemàtiques i alguna àrea lingüística) i a cada matèria s'omple la fitxa d'avaluació de l'activitat (diari de sessions) com a mínim una vegada per avaluació. És la manera més àgil que hem trobat per fer-ho. Així un cop amb cada professor implicat es fa l'avaluació de l'activitat. En les reunions d'equip docent ja decidim quina activitat i en quin moment omplirà el diari de sessions. La fitxa d'avaluació és molt senzilla, perquè el que volem és que ells parlin sobre l'activitat, el seu treball, el grup, cadascun d'ells.

En el següent quadre es recullen les reflexions derivades de les exposicions dels dos centres.

Després de les exposicions d'aquestes experiències es remarquen aquestes idees:

- Important que hagin d'escriure el que ha passat i com ho valoren.
- Treballar l'auto i la coavaluació.
- Plantejar quins aspectes s'avaluen en termes qualitius i quins en quantitius.

Al llarg dels anys hem anat reincidint en la idea que per aconseguir un bon model de Diari de sessions no només hem de tenir en compte la seva practicitat, que sigui fàcil d'omplir, sinó que hem de vetllar que el model doni resposta als diferents aspectes a avaluar del Pla de l'equip (objectius, funcionament dels càrrecs, compromisos personals). És per això que tant els compromisos personals com els objectius de l'equip s'han de veure reflectits en els Diaris de Sessions. Aquests també ens permet poder reformular algun dels compromisos que s'havien plantejat en el Pla d'Equip per al següent Pla d'Equip. Hem coincidit que en els cursos on l'alumnat s'expressa bé per escrit hi hagi algun apartat que hagin de redactar per tal de fer la valoració més qualitativa i expressada amb "les seves paraules".

S'ha posat de manifest que el diari de sessions és una eina que afavoreix l'autoregulació i que el document ha de ser el més clar i pràctic possible. Per això pot haver-hi diferents plantejaments de diaris de sessions sense perdre de vista de com es seqüència al llarg de l'escolaritat.

Cada centre empra una estratègia diferent. Sabem que el moment ideal per dur a terme un Diari de Sessions és en finalitzar una tasca de manera cooperativa. En molts casos, com és el de l'escola La Llàntia, es defineix el nombre de diaris de sessions establerts per a cada cicle o bé, en el cas de l'Institut Miquel Biada, tenen definida l'aplicació del Diari de sessions per àrees i en funció del moment que es duu a terme una seqüència o situació d'aprenentatge.

Durant algunes sessions dedicades al Pla d'equip i Diaris de sessions, especialment en el curs 17-18, hem tingut l'oportunitat de reflexionar-hi i anar incorporant aspectes de millora, després de l'anàlisi. Destaquem les aportacions més rellevants dels diferents centres:

- Establir per cicles o per nivells el nombre de diaris de sessions a dur a terme en cada Pla de l'equip (la Llàntia).
- Distribuir, segons l'àrea o matèria impartida pel tutor/a o l'especialista, les sessions que es duren a terme fent ús d'aquesta eina d'avaluació (Miquel Biada).
- Incorporar no només la valoració individual i de l'equip sinó també una valoració conjunta de com ha anat la sessió. També recollir les propostes de treball per al dia vinent (Camí del Mig).
- Incorporar termes tipus "ajudar-se", "mostrar-se respectuós", "què hem de millorar?" "per què ens ha costat?"(Camí del Mig).

- Anar combinant el Diari de Sessió programat amb antelació (aquest que l'alumnat sap que es durà a terme en finalitzar l'activitat) i el Diari de sessió "Exprés" que és improvisat i es pot dur a terme per fer la valoració dels diversos equips o bé d'algun equip base concret.
- Recollir quina estructura s'ha aplicat en l'activitat acomplerta.

El resum de les idees més rellevant es recull en el següent quadre:

5.3.1. Els Diaris de sessions a Educació Infantil.

Les reflexions, després de les diferents aportacions, van ser:

- És important que el professorat entengui quin és l'objectiu del Diari de sessions / Pla d'equip.
- De vegades alguns models es fan molt pràctics, però s'ha de mantenir l'objectiu i que quedi reflectit en el document.
- S'han de vincular els objectius dels diaris de sessions als del Pla d'Equip.
- Cal reformular el compromís en funció de les avaluacions en els diaris de sessions.
- El diari de sessions és un instrument d'autoregulació del procés d'aprenentatge d'aprendre a cooperar.
- Per tal que hi hagi autoregulació, fomentar que els membres de l'equip valorin el grau d'assoliment dels objectius i puguin expressar les reflexions valorant qualitativament els diferents aspectes.
- Els diaris de sessions han de valorar els diferents aspectes del Pla de l'equip. (càrrecs, compromisos personals, objectius de l'equip...)
- Els compromisos personals i els objectius d'equip personalitzats s'han de reflectir en els diaris de sessions.
- Durant un període concret l'alumnat treballa en equip i cada cert temps avaluen diferents aspectes mitjançant els diaris de sessions, per tal que vagin aprenent a cooperar.

Com i quan es fan les valoracions dels Diaris de Sessions?

- La Llàntia: S'intenta fer quan hi ha mig grup o quan són dos mestres a l'aula i valoren a cada equip. Si no hi ha temps d'estar amb tots els equips, a la següent sessió es fa amb els que no hi ha hagut temps. Es tracta d'acostumar l'alumnat a autoavaluar-se donant-los eines. Ex. Avaluació individual. Graella en una llibreta - % assoliment - Fer-los pensar què vol dir avaluar el compromís... Identificar els elements que suposa complir el compromís. (Base d'orientació) Exercici d'autoreflexió.

- M.Biada. Equip per equip per ajudar-los a reflexionar i superar la tendència que tot ha anat bé i acabar molt de pressa.
- Camí del Mig. S'aprofita estones d'agrupament o quan hi ha dos mestres a l'aula i així poder estar per tots els equips.
- Escola Pia Mataró. L'ideal seria ser dos docents a l'aula per poder atendre bé els equips.

En el quadre que hi ha a continuació es recull la síntesi de la reflexió de la sessió.

Quadre 5.3.4. Síntesi de com fer les valoracions en els Diaris de sessions.

Reflexió:

- Definir quatre nivells d'assoliment, millor que tres.
- És necessari compartir els objectius amb l'alumnat.
- Descripció del que han fet o no en les rúbriques. Acabar amb una reflexió qualitativa respecte a la rúbrica.
- Compartir amb l'alumnat la diferència de quan es fa una autoavaluació quan es treballa en equip o quan es treballa individualment.
- Fer notar la diferència de quan un parla d'ell mateix o són els altres els que parlen d'un. Ajudar-los que les crítiques siguin el màxim d'objectives per evitar que se sentin atacats i que no vagin a atacar. Fent aquesta reformulació és com s'aprèn.

A continuació de la sessió on es van compartir les pràctiques i reflexions anteriorment descrites, els centres es plantegen unes modificacions dels diaris de sessions que presentem a continuació:

Escola Camí del Mig:

- Què hem fet avui? A més d'explicar el que han fet, han afegit la descripció de l'estructura
- Recollir si han complert el compromís i el càrrec.
- Objectius de l'equip: Ha progressat en els aprenentatges.
- S'ha mostrat respectuós. Canvien per Ajudar-se.
- En el Pla de l'equip 2. Afegir un ítem vinculat a l'objectiu específic de l'equip.
- També han incorporat l'avaluació general de com ha anat la sessió o propostes de treball pel proper dia.....
- Han incorporat les rúbriques.
- Es fa oral i es reflecteix amb una lletra: Molt, Bastant, Poc i Molt Poc.

Diari de Sessions

Nom EQUIP BASE:.....

Data:.....

Què hem fet avui? Amb quina estructura ?				
Noms:				
Ha progressat en els aprenentatges (objectiu 1)				
Ha ajudat a la resta de l'equip (objectiu 2)				
Objectiu 3:				
Ha complert el seu compromís .				
Ha complert el seu càrrec .				
M=molt B=bastant P=poc MP=molt poc				
Valoració general de la sessió:				
<ul style="list-style-type: none"> - Què hem fet especialment bé? - Què millorariem? 				

RÚBRICA

	M=molt	B=bastant	P=poc	MP=molt poc
OBJECTIUS	L'objectiu està totalment assolit	L'objectiu està força assolit	L'objectiu no està del tot assolit	L'objectiu no està assolit
COMPROMÍS	Ha estat completament assolit i s'ha notat una millora en el funcionament de l'equip	Tot i que no tots els dies, en general s'ha vist una millora en aquest membre respecte el seu compromís	Ho ha intentat, però el membre ha tingut moltes dificultats i no s'ha vist cap canvi	No s'ha compromès i no s'ha assolit. Ha deteriorat el funcionament de l'equip.
CÀRREC	Ha realitzat el càrrec sempre, amb bona actitud i ha contribuït al bon funcionament de l'equip.	Ha realitzat el càrrec gairebé sempre i, normalment, de bon grat.	Sovint no ha realitzat el seu càrrec, i l'equip s'ha vist repercutit.	No ha realitzat mai el seu càrrec i per tant, ha deteriorat el funcionament de l'equip.

Imatge 5.3.6. Model diari de sessions de primària Escola Camí del Mig

Escola La Llàntia:

- Han fet una taula nova a sobre de l'avaluació. Posen el seu nom i la valoració del compromís.
- Valorar: si s'han ajudat i si s'han esforçat a fer bé la feina.
- Hi ha una part lliure per valorar l'objectiu específic.
- En el cas dels grans (CM i CS) es valora com han fet el càrrec. (Gens Poc Bastant Molt)

Miquel Biada:

- Han afegit un apartat perquè valorin els càrrecs
- Què ha anat bé - què ha funcionat - què ens ha costat. Escola Pia Granollers:
- Diari bastant obert. Millora: quadrícula recollint l'estructura i que l'expliquin.
- Cada diari de sessions es tracta un tema: objectius, un altre dia càrrecs i un altre dia compromisos personals.
- En un pla d'equip com a mínim tres diaris de sessions.
- Important que hagin de redactar i fer la valoració més qualitativa.

Es conclou la sessió amb les reflexions sorgides de la posada en comú sobre els diaris de sessions a Educació Primària i Secundària.

Quadre 5.3.5. Reflexions derivades de la posada en comú dels centres.

A partir d'aquestes presentacions i la seva anàlisi, es fan les següents aportacions:

- Establir un mínim d'ús del diari de sessions. Com a mínim 2 o 3 cops durant el pla d'equip, ja que per avaluar els Plans d'Equip s'ha de poder consultar els diaris de sessions.
- No cal fer diari de sessions cada vegada que treballen en equip. Es fan diverses propostes per reflectir una petita reflexió de com ha anat: un petit requadre per avaluar la feina, l'ús d'un codi de colors i també un codi de colors relacionat amb paraules.
- Cal parlar del rol del mestre a l'avaluació dels diaris d'equip on la mestra de pedagogia terapèutica o de suport té un paper molt important.

5.4. AUTOAVALUACIÓ I COAVALUACIÓ PER A L'AUTOREGULACIÓ I CORREGULACIÓ

En aquest capítol recollim les aportacions i reflexions fetes en diferents sessions on s'aborda l'autoavaluació i la coavaluació vinculada a les competències d'Aprendre a Cooperar i d'Aprendre a Aprendre continguts curriculars i sabers desenvolupats en equips cooperatius. És en aquest sentit que hi ha algunes sessions on es parla globalment dels Quaderns d'Equip,

Plans d'Equip i rúbriques per desenvolupar la competència d'aprendre a treballar en equip i altres sessions on es fa referència a l'avaluació de continguts curriculars.

Educació Infantil. Introducció, desplegament i suport a l'aula

En el GAC-MEM d'E. Infantil es manifesta una preocupació entorn dels criteris per avaluar els plans de l'equip. En el curs 2018-19 es parla de quines activitats són avaluable i com s'han de reflectir en els Plans de l'equip. La discussió de vegades marcada per quins continguts s'han d'avaluar a Infantil genera que es decideixi abordar el tema a partir d'analitzar el recorregut de les activitats que es fan de manera individual i es dedueix que si aquestes es reflecteixen en els informes a les famílies, quan es desenvolupen en parelles o en equip també s'ha de fer el mateix. El procés ha comportat tres moments de reflexió i debat. En un primer moment s'organitzen grups amb el professorat pels nivells d'EI 3, EI 4, i EI 5 anys. Aquests grups recullen les activitats que es fan a l'aula tant individualment com en parelles. El segon moment es parla de quines activitats compartides per conèixer el progrés de l'infant s'avaluen de manera general i quines no. A partir d'aquí es defineix quines activitats de les descrites anteriorment es treballen de manera cooperativa i com es poden avaluar i reflectir en el Pla de l'equip. A continuació exposem el treball elaborat per cadascun dels grups de nivell.

Taula 5.4.1. Activitats que s'avaluen a Educació Infantil

Pensem....	
Activitats que es realitzen per parelles o en equip, independentment de l'AC (el temps, passar llista, aprendre els noms de les nenes i nens de classe...). També pensem activitats que realitzen individualment però que es poden passar a parelles o de quatre.	
E INFANTIL 3 ANYS	E INFANTIL 4 - 5 ANYS
<p>Parelles:</p> <p>Posar la bata, abric Regar les plantes</p> <p>Equips:</p> <p>racons grafisme</p>	<p>Parelles</p> <p>Horari, Calendari, Menjador: menú, qui es queda,...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Encarregats: Temps, Passar llista, Berenar • Seriacions, Racons, Agrupaments, Ambients/ Espais <p>Càlcul mental, Plàstica, Contes</p> <p>Equips:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Racons (equip), Passar llista (parelles), Temps (parelles), Anar a buscar l'esmorzar • Càlcul mental (parelles), Contes (equip/parelles: explicar la mestra un tros i després que ho representin) • Racó de pintura (dibuix cooperatiu en parelles) • Tria què volem aprendre al projecte. • Escriure paraules, Classificar imatges, Discriminació auditiva, Picar síl·labes

A partir d'aquí es fan propostes d'observació per avaluar l'adquisició dels aprenentatges i com s'han portat a terme en equips (participació i ajuda mútua):

E.I 3 anys:

- Accepta l'ajuda dels companys.
- Ofereix ajuda als altres.
- Mostra iniciativa i esforç per trobar solucions a situacions i dificultats superables.
- Gaudeix en la participació de les tasques organitzatives de l'aula.
- Es relaciona bé amb els seus companys.
- Espera el torn de participació.

E.I 4 i 5 anys

- Utilitza el llenguatge verbal com a eina de comunicació.
- Progressa en l'adquisició d'hàbits de relació.
- Conversa giratòria / Foli giratori: com s'han ajudat? (participació per arribar a aprendre el contingut).
- Llapis al mig o foli al mig: assegurem estructura, com ajudem al company/a quan no sap fer l'activitat.

Després d'aquesta anàlisi on ja es perfilen les activitats objecte d'observació i avaluació per identificar el progrés dels infants, es dedica una altra sessió a concretar els aspectes que es poden avaluar en el Pla de l'equip, fent la proposta pel primer trimestre del curs vinent.

Es mantenen els equip de professors per nivells per elaborar un document conjunt on es concreta el contingut dels Quaderns i els Plans d'Equip.

Quadre 5.4.1. Quaderns i Plans d'Equip a Educació Infantil

QUADERN DE L'EQUIP 3-4 i 5 anys: Nom de l'equip, components de l'equip

PLA DE L'EQUIP núm. 1:

- Data d'inici i final
- Objectius de l'equip: - Progressar en l'aprenentatge - Ajudar-nos els uns als altres
- Càrrecs i funció
- Què fem especialment bé i què necessitem millorar
- Diaris de sessions

PARTS DEL PLA DE L'EQUIP núm. 2 (a més dels altres punts)

Compromisos personals En els **quaderns d'equip** també es recullen les activitats relacionades amb l'AC:

- Dinàmiques: Abraçades ensucrades, la pilota, el món de colors, el joc de repartir petons o de canviar de lloc...
- Activitats que ens ajudin a perfilar els equips: ajudar-se a posar la bata, tancar la cartera, anar a buscar l'esmorzar

Activitats que ajuden a la creació d'equips: foto d'equip, blanc i diana, nom d'equip...Es planteja de quina manera es pot fer l'avaluació del Pla d'Equip i dels diaris de sessions: Filmada, amb fotos, gravacions de veu, gomets, avaluacions figuroanalògiques...

E.I. 3 anys: avaluació figuroanalògica amb un nino de peluix, un nino de plàstic i un nino que representi un element punxant (cactus, eriçó)

E.I. 4 i 5 anys: avaluacions figuroanalògica amb mocadors, roba de sac i tovallola.

Igualment, es valora la necessitat de gravar les sessions d'avaluació ja que són una oportunitat per analitzar i compartir amb l'alumnat i el professorat.

Després d'aquestes sessions i per tancar l'àmbit C a l'Educació Infantil, els centres concreten quines són les millors que han incorporat:

- Escola Joan Maragall: distintius del rol.
- Escolàpies St. Martí: Els models de diaris de sessions, càrrecs i Plans de l'equip compartits al drive amb el professorat.
- Escola Camí del Mig: presenta com s'han elaborat les rúbriques per avaluar els rols cooperatius a EI 5 anys, fent participar als infants en la seva creació. "Creiem que les rúbriques ajuden als equips a autoregular-se ja que coneixen els objectius a assolir i perquè ajuden a la reflexió del punt en que es troben". Expliquen que: " Es reuneixen tots els alumnes que tenen el mateix càrrec. Entre tots elaboren la rúbrica per poder autoavaluar-se i coavaluar-se de com han executat el seu rol."

A continuació mostrem les quatre rúbriques per avaluar els diferents rols cooperatius a E.I 5 anys confeccionades a l'Escola Camí del Mig.

	N'HE D'APRENDRE 	HE DE MILLORAR 	HO FAIG MOLT BÉ 	SÓC UN CRACK
 SECRETARI SECRETÀRIA	NO PORTAR RES 	NO RECULL 	REPARTIR EL MATERIAL 	REPARTIR EL MATERIAL
	CAU EL MATERIAL 	NO POSA LES SAFATES 	RECOLLIR MEDALLES 	REPARTIR MEDALLES

Imatge 5.4.1 Rúbrika rol secretari/ària

	N'HE D'APRENDRE 	HE DE MILLORAR 	HO FAIG MOLT BÉ 	SÓC UN CRACK
 PORTAVEU	OBLIDA DEL QUÈ HA DE DIR 	ES DESPISTA 	ESCOLTA 	HO EXPLICA TOT
	CALLA 	PARLA FLUIXET 	PENSA 	PARLA FORT
		PARLA 		

Imatge 5.4.2. Rúbrika rol Portaveu

	N'HE D'APRENDRE 	HE DE MILLORAR 	HO FAIG MOLT BÉ 	SÓC UN CRACK
 PARLAR FLUIXET	NO DIU QUE PARLIN FLUIXET 	CAL DIR-LI QUE PARLIN FLUIXET 	ES DESPISTA 	DEMANAR QUE PARLIN FLUIXET QUAN CRIDIN
				PARLAR FLUIXET

Imatge 5.4.3. Rúbrika rol Parlar fluixet

	N'HE D'APRENDRE 	HE DE MILLORAR 	HO FAIG MOLT 	SÓC UN CRACK
	NO SAP QUE FER 	SE LI HA DE RECORDAR QUE QUÈ HA DE FER 	A VEGADES SE LI HA DE RECORDAR QUE HA DE FER 	ARA ET TOCA A TU PENSAR ENTRE TOTS DIU EL QUE TOCA
ORGANITZADOR/ ORGANITZADORA				

Imatge 5.4.4 Rúbrica rol coordinador/a

- Escola Germans Corbella. Han afegit dues preguntes: Què hem fet bé? Què hem de millorar?. Estan reformulant una mica els Plans Equip. Introduir càrrec to de veu

Es fa el propòsit que cada centre modifica el Quadern de l'equip pel curs vinent, concretant-lo al màxim. Hem de reconèixer que, després d'elaborar totes les propostes "ideals" del Pla d'Equip i Diaris de sessions ens vam proposar, pel curs següent, analitzar el procés d'implementació i veure els ajustos necessaris per a cada nivell. Aquest aspecte encara queda pendent, ja que a les sessions que estava planificat, es produeix la pandèmia que modifica la planificació del Grup de Treball i es treballa conjuntament amb el grup de primària i secundària.

A continuació presentem el resum sobre l'avaluació i l'autoregulació a l'Etapa d'E. Infantil

Quadre 5.4.2. Resum avaluació i autoregulació a Educació Infantil

Per resumir el que ha estat el tema de l'avaluació i autoregulació ens quedem amb les següents idees:

Compartir i avaluar els objectius de l'equip:

- Aprendre
- Ajudar-se per aprendre
- Objectiu específic de l'Equip (si cal)

Ajudar-los a autoregular-se el funcionament de l'Equip:

- Rols / càrrecs cooperatius
- Què puc fer jo perquè l'equip funcioni millor? Adquirir compromisos personals per al bon funcionament de l'Equip

Cal analitzar si els Plans d'Equip i els diaris de sessions de cada centre reflecteixen aquests aspectes.

En aquesta etapa és important com formulem les preguntes als infants: Heu fet la feina? / Heu participat totes i tots? / Heu estat atents i heu escoltat el que deien els companys?

Educació Primària i Secundària

Al curs 2014 l'escola Camí del Mig i l'institut Miquel Biada exposen el punt en què es troben respecte a l'avaluació:

Quan avaluem el Pla d'Equip i com? (en què ens fixem quan avaluem l'equip?)

- Al Camí del Mig s'avaluen a partir d'una rúbrica l a realització dels càrrecs i el compliment dels compromisos personals. A més, hi ha una valoració oberta on expliquen quins són els seus punts forts que ajuden al fet que l'equip faci feina de qualitat, i quins aspectes són els més fluixos i s'han de proposar millorar de cara al següent pla.
- A l'Institut Miquel Biada el Pla d'Equip s'avalua final de cada avaluació, que es fa a tres bandes: Cada membre de l'equip s'autoavalua i és avaluat pels seus companys d'equip. Després es fa la valoració del funcionament de l'equip i dels objectius suggerits a l'inici del Pla.

Com es consensua l'avaluació? Quines qualificacions s'atorguen a aquestes avaluacions? Com es vincula l'avaluació dels continguts trimestrals amb l'avaluació dels plans de l'equip?

A l'escola Camí del Mig es duen a terme activitats específiques concretes i de llarga durada, com el cas dels projectes, on s'aplica l'autoavaluació a partir d'una rúbrica on hi ha aspectes vinculats al treball en equip (participació, cooperació i actitud); qualitat i resultats del producte mitjançant una taula de valoració (molt, bastant, poc i gens) i valoració oberta sobre aspectes generals del funcionament de l'equip (que creuen que han fet molt bé, en què creuen que poden millorar..)

Els mestres tutors, a partir de l'observació i de l'autoavaluació, atorguen una nota d'aprenentatge cooperatiu basant-se, bàsicament, en l'actitud a l'hora de treballar en equips base. A les sessions d'avaluació trimestrals es comparteixen valoracions sobre el funcionament dels equips. A l'informe trimestral hi apareix la qualificació de totes les àrees i també hi ha una casella pel treball cooperatiu.

- A l'Institut M. Biada s'avaluen els aspectes actitudinals treballant en equip i la competència aprendre a aprendre. En aquest moment encara està poc elaborat perquè estan fent un treball sobre competències que ajudarà a definir més aquests aspectes. El professorat de les diferents matèries avalua l'aprenentatge cooperatiu.

A continuació hi ha el quadre resum sobre avaluació i autoregulació a Educació Primària i Secundària.

Algunes reflexions que van sorgir:

- Cal parlar d'autoavaluació i coavaluació, aconseguir que un determinat alumne treballi i cooperi és un objectiu d'equip, és important avaluar com cadascú ha fet la feina i el càrrec (com ho he fet jo i els meus companys).
- Es planteja l'interrogant de com es compatibilitza l'objectiu quantitatiu amb el qualitatiu del Pla d'Equip, com es distingeix l'avaluació quantitativa de la qualitativa als diaris de sessions i com es modela. Pel que fa a l'avaluació del Pla d'Equip es proposa recollir el que es fa als centres; quants són quantitatius, quants qualitius... Es farà una graella per la recollida d'informació sobre els Plans d'Equip.
- És important que els compromisos personals vagin lligats als objectius d'equip. Es suggereix recollir tots els compromisos personals d'un equip durant un any.
- Es planteja el dubte de com vincular la competència d'Aprenre a Aprenre amb l'Aprenentatge Cooperatiu.
- Els Plans d'Equip s'haurien de crear a l'inici de curs.

Cadascun dels centres explica la seva evolució i en quin punt es troba respecte a l'avaluació i l'autoregulació.

- L'Escola Marta Mata. No fan diaris de sessions. Pel fet que hi ha molta gent nova. Valoren a mig el Pla de l'Equip. Fan més d'un pla d'equip al trimestre. En teoria s'hauria de fer dos Plans d'Equip per trimestre, 6 Plans d'Equip per curs. Cada tres setmanes fan una avaluació de seguiment.
- L'Escola La Llàntia. Van trigar temps a fer diaris de sessions. A P5 fan un pla per trimestre. A Cicle Inicial cada 4 sessions d'un tipus d'activitat (dictat cooperatiu, problemes o expressió escrita) hi ha diari de sessions. Després de cada activitat, posen un gomet verd de com han treballat. Fan uns 12 diaris de sessions per cada Pla d'Equip. A Cicle Mitjà han confeccionat tres graelles diferenciades per a cada tipus d'activitat. Cada 4 sessions es fa diari de sessions. A Cicle Superior tenen una graella genèrica que avalua més coses. Tenen un dossier per a cada equip trimestral que correspon al pla de l'equip, que defineix les activitats que fan (dinàmica al mes, model de diaris de sessions, graella de valoració del pla de l'equip...) En els diaris de sessions no hi ha objectiu específic. En el cas del cicle superior fan diaris de sessions tots els mestres que hi intervenen.
- A l'Escola Camí del Mig. Tenen els diaris de sessions programats. Cal reservar uns minuts a la sessió que hi ha diari de sessions per poder fer-lo. La majoria dels dies s'anuncia al principi de la classe. En alguna ocasió no se'ls avisa per tal que sigui més

“espontani”. Si en algun moment “passa algun incident” amb algun equip base en concret, es fa diari de sessions. Està planificat fer-ne cada dues setmanes. Només les fan les tutores, majoritàriament. El contingut és el mateix per a tots els equips: Què hem fet avui? Valoració quantitativa: participació, respecte, treball i qualitat de la feina. Valoració qualitativa general de la sessió.

Imatge 5.4.5 Avaluació pla d'equip. Camí del Mig

- A l'Institut Miquel Biada. De cara al segon trimestre estan preparant un dossier / Quadern d'Equip. A cada matèria es fa una activitat d'aprenentatge cooperatiu. Cada professor que intervé. Per ex. A l'inici de la unitat fa un diari de sessions (anglès) en altres àrees a l'acabar la unitat (medi) - 3 o 4 profes fan AC- S'avaluen els compromisos, l'activitat. No tenen fixat quan es tanca el pla d'equip. Els alumnes escriuen com és l'activitat / Valoració de l'activitat - si va bé l'activitat - / Càrrecs.
- A l'Escola Pia de Granollers 1r ESO. Començaran a tancar el primer Pla d'Equip transformat en un full de càlcul. El Diari de sessió és més qualitatiu: Què hem/he fet bé i en què podem millorar, és digital. Cada tres o quatre estructures es fa un diari de sessions. Tots els profes que intervenen en el grup hi participen. Pot ser d'equip o individual. Ho decideixen els alumnes. El poden omplir individual o en equip. Com que està obert, ells poden decidir com ho fan. El Pla d'Equip es fa a l'hora de tutoria. És més de posar creus, quantitatiu. S'han inventat unes rúbriques de l'activitat per saber si han aplicat bé l'estructura. Una part d'autoavaluació i una d'equip.

Per anar donant resposta a totes aquestes qüestions, s'acorda les tasques i els temes que desenvolupen les persones participants en el GAC-MEM

- Portar models de plans d'equip. Projectar-ho i en parlem.
- Si es fa una gravació, subtítular les intervencions.
- Expliquem el pla de l'equip. Com arranca - context.
- Seqüència de com es distribueixen les sessions d'avaluació.

- Cada quant de temps estem fent un diari de sessions?
- Quan s'avalua cada Pla d'Equip.
- Quantes sessions d'A.Cooperatiu es fan durant el Pla de l'equip per poder avaluar?
- Temps de durada del Pla de l'equip en funció del què s'ha fet d'A.Cooperatiu?
- Per què fas un únic pla durant el trimestre?

En el següent quadre s'anoten les aportacions fetes respecte als Diaris de Sessions i Plans d'Equip.

Quadre 5.4.4 Reflexions envers els Diaris de Sessions i Plans d'Equip a Primària i Secundària

- És important entendre quin és l'objectiu del Diari de sessions / Pla d'equip i compartir-ho amb l'alumnat.
- De vegades alguns models es fan molt pràctics per omplir, però hi ha el perill que es perdi de vista l'objectiu.
- Cal que l'alumnat reformuli el compromís personal en funció dels diaris de sessions.
- El Diari de sessions és un instrument d'autoregulació del procés d'aprenentatge. Ha de tenir relació directa amb els objectius i ha d'estar vinculat als Plans d'Equip.
- Per tal que hi hagi autoregulació es deixen Ítems buits i cada equip posa l'objectiu específic i diuen on han arribat respecte al nivell d'assoliment.
- Els Diaris de sessions han d'estar relacionats amb els diferents aspectes del Pla de l'Equip. (objectius de l'equip, càrrecs, compromisos personals)
- Els compromisos personals i els objectius d'equip personalitzats, 'han d'estar ben identificats i s'han de reflectir en els Diaris de sessions.
- Pot haver-hi diferents plantejaments de diaris de sessions, però hi ha d'haver un criteri de seqüenciació.
- L'alumnat avalua una tasca cada cert temps per tal d'aprendre a cooperar. Durant un temps van exercitant i s'avalua perquè vagin aprenent.

5.5. QÜESTIONS OBERTES, REPTES I PROPOSTES PER CONTINUAR APROFUNDINT EN L'ÀMBIT C

Durant el curs 21/22 s'inicia una reflexió en equips i sorgeixen idees i reptes per continuar avançant, compartint i reflexionant.

- Posar en pràctica Pla d'Equip a E. Infantil ja que és una bona oportunitat perquè els infants reflexionin sobre com aprenen i per començar a avaluar i a autoavaluar. A partir del funcionament dels Plans d'Equip i dels Diaris de sessions als diferents cursos d'E. Infantil es podrà anar fent l'ajust per si cal simplificar-los o concretar la progressió en la presentació dels diferents elements del Pla d'Equip.
- Implicar l'alumnat tant en la definició dels objectius com dels indicadors d'avaluació.
- Incorporar aquests indicadors als diaris de sessions i als Plans d'equip.
- Modelatge d'un equip cooperatiu als primers minuts de les sessions.
- Considerem que els mateixos alumnes són els que han de confeccionar les rúbriques i d'aquesta manera prenen consciència del seu propi procés d'aprenentatge i s'impliquen més en els compromisos tant personals com d'equip.
- A la rúbrica establim els 4 graus d'assoliment defugint de les qualificacions quantitatives. Molt-Bastant-Poc-Molt poc. Proposem associar-ho a imatges com una llavor en creixement per exemple.
- Treballar prèviament les rúbriques perquè siguin un instrument útil.

S'acaba el curs 2021-22 amb el convenciment que les sessions en el fet que hem tractat l'avaluació i la coavaluació al llarg d'aquests anys ens han fet avançar i malgrat tot ens adonem de la complexitat que té l'Àmbit C i la necessitat de continuar aprofundint els propers cursos sobre els rols cooperatius, els compromisos personals i l'auto i coavaluació, que es posaran en pràctica a les aules. Són reptes plantejats per implementar, compartir i avançar en les estratègies per desenvolupar i millorar el procés d'aprendre a cooperar. El professorat, quan comença a implementar el programa, s'ha trobat amb dubtes que s'han anat parlant i resolent a mesura que hem compartit la reflexió sobre la pràctica en el GAC-MEM. Com es pot veure, s'ha evolucionat i encara ens queda recorregut per anar avançant.

6. Aprenentatge cooperatiu en equips amb alumnat que troba barreres per la participació i l'aprenentatge

Anna Alcalde, Núria Ballesta, Mercè Juan

6.1. ESTRATÈGIES DE SUPORT ALS EQUIPS COOPERATIUS

Una de les preocupacions dels docents que fan servir l'aprenentatge cooperatiu com a recurs educatiu és com ajudar a l'alumnat que troba barreres per a participar i per avançar en els aprenentatges. A més, l'equip es troba davant del repte de gestionar emocionalment l'encaix de l'ajuda; es poden generar conflictes o situacions de rebuig cap a l'Aprenentatge Cooperatiu o cap a determinats companys/es que tenen dificultats per superar les barreres amb les quals es troben.

Els projectes de recerca del Grup d'Investigació sobre Atenció a la Diversitat (GRAD) de la Universitat de Vic–Universitat Central de Catalunya, han mostrat la necessitat de desenvolupar estratègies que assegurin la participació equitativa, la interacció simultània i l'ajuda mútua en els equips i que avancin en la inclusió de l'alumnat amb diversitat funcional, cultural o social.

Per aconseguir-ho, la proposta de Pujolàs i Lago (2018) i que han investigat Juan, Lago i Soldevila (2020) consisteix a incrementar les estratègies cooperatives en dos eixos:

I: Desenvolupar Modalitats diversificades de les dinàmiques, estructures i plans d'equip. La concreció consisteix a fer adaptacions de l'activitat cooperativa segons les necessitats de l'alumnat en un dels graus següents:

- a) Activitats cooperatives en tasques amb graus d'abstracció cognitiva diferents. Mantenir la mateixa tasca i estructura de participació, demanant un grau d'execució diferent.
- b) Activitats cooperatives en una tasca d'un nivell cognitiu adaptat. Accedir al contingut des d'una altra competència, però mantenint l'estructura de participació.

- c) Activitats cooperatives adaptades per desenvolupar tasques diferents en relació amb un mateix contingut. Es planifiquen tasques individuals per a l'alumne/a que troba barreres, que pot anar resolent amb el suport dels companys/es de l'equip i els docents.

II: Seqüenciar Modalitats escalonades de suport als equips.

Cal que tot l'equip utilitzi estratègies diversificades perquè tothom pugui participar i aprendre dins l'equip. L'objectiu és anar passant del suport individualitzat que ofereix el professorat, avançant cap a un suport distribuït que proporciona el mateix equip (Pujolàs, Lago, 2018). Per tal que l'equip pugui oferir aquest suport distribuït, es concreten quatre estratègies que van des del suport més directe a l'alumne/a en un context totalment separat de l'equip, fins al suport de reafirmació als components de l'equip que fan suport als companys/es que més ho necessiten:

- a) Preparació per a la participació. L'objectiu és ajudar l'alumne/a individualment per preparar l'activitat de manera que després pugui participar de manera més autònoma i competent.
- b) Acompanyant la participació. Es tracta d'ajudar l'alumne/a que troba més barreres per participar en la seva interacció amb els altres perquè pugui participar i aprendre el màxim possible durant l'activitat. El professorat fa de model en l'acompanyament en la participació.
- c) Modelant l'ajuda. Un dels membres de l'equip assumeix l'ajuda al company/a que troba més barreres a partir del modelatge que li mostra el professor/a que ha fet anteriorment aquest ajut.
- d) Acompanyant l'ajuda. Orientar i animar els membres de l'equip a ajudar l'alumne/a que troba més barreres donant progressivament més autonomia a l'alumne/a i utilitzant els diaris de sessions per avaluar-ne el desenvolupament i introduir millores.

6.2 LA MILLORA DEL SUPORT AL EQUIPS AMB ALUMNES QUE TROBEN BARRERES EN EL GAC-MEM

En aquest capítol desenvolupem la descripció de les reflexions que s'han produït al llarg de diferents sessions i anys del Grup de Treball.

En diferents moments ha sorgit la preocupació de com donar resposta a l'alumnat que troba barreres per la participació i l'aprenentatge. S'han plantejat les sessions des de diferents conceptes: l'alumnat, el paper del professorat de suport, els tutors/es i l'avaluació.

L'evolució del GAC-MEM està vinculada als avenços teòrics que s'estan fent en el Programa CA/AC arran de les investigacions per donar resposta a les realitats dels centres per millorar

la inclusió de tot l'alumnat. Un canvi important en aquest recorregut ha estat que en un principi el focus estava en l'alumnat amb risc d'exclusió i com ajudar-lo perquè s'integrés a l'aula i a l'equip. En la mesura que es va constatant que no és únicament l'alumne que troba barreres per la participació i l'aprenentatge el que necessita recursos per participar en el seu equip sinó que l'equip també troba barreres i necessita eines i estratègies per ajudar a millorar la participació i l'aprenentatge del seu company/a, es produeix l'evolució conceptual. Ha esdevingut un bon espai per analitzar i compartir les barreres que també troba el professorat en l'atenció a la diversitat de l'alumnat.

El desenvolupament d'aquest capítol, està organitzat en quatre blocs temàtics:

- **El suport a la inclusió dins l'aula amb equips d'Aprenentatge Cooperatiu.** En aquest apartat es planteja la necessitat de donar resposta a l'alumnat que troba barreres per la participació i l'aprenentatge. S'inicia amb la lectura d'un text que planteja "setze claus" per avançar en el desenvolupament de l'Aprenentatge Cooperatiu com un instrument per a la inclusió i l'equitat. A partir d'aquesta lectura s'obren propostes de millora en els centres, que es posen en funcionament i es valoren.
- **L'avaluació de l'alumnat que troba barreres per la participació i l'aprenentatge.** Com ha de ser l'avaluació, com avaluar, sorgeixen com a dubtes per resoldre en l'àmbit de la comunitat educativa que no sempre parteix del consens necessari per avançar en l'equitat.
- **El suport en els equips per regular trastorns de conducta.** Reiteradament, sorgeix la preocupació de com actuar quan un alumne/a forma part d'un equip cooperatiu i la seva resposta és de rebuig cap a l'equip i té dificultats per regular la seva conducta. En aquesta ocasió es demana l'assessorament d'un expert extern que, a partir de conèixer la nostra realitat com a docents que implementem a les aules l'aprenentatge cooperatiu, ens pugui oferir idees a aplicar a les aules i centres. Posteriorment, es recullen les idees de millora per implementar a les aules i es fa una valoració de les propostes que han resultat més satisfactòries pels docents.
- **Qüestions obertes sobre el suport als equips** on hi ha alumnat que troba barreres.

6.3. EL SUPORT A LA INCLUSIÓ DINS L'AULA AMB EQUIPS D'APRENTATGE COOPERATIU

El curs 2015-16 sorgeix la preocupació per millorar l'atenció a la diversitat de l'alumnat vulnerable a l'exclusió. S'estructura el debat i la reflexió en tres sessions.

En una primera sessió, hi ha la presentació de les barreres que troben alguns alumnes vers la participació i la interacció en els seus equips cooperatius. Cada membre del GAC-MEM expressa la seva opinió compartint els aspectes que preocupen per millorar l'ambient a l'aula, així com la participació i l'aprenentatge treballant en equips cooperatius. S'organitzen tres

grups que formulen preguntes per ajudar a conèixer el que s'està fent a les aules per revertir aquesta situació. Un primer equip de docents planteja:

- Com s'han fet els equips i com s'ha negociat amb ells?
- Com es reflecteix als diaris de sessions el funcionament de l'equip?
- Com planifiquem les dinàmiques i estructures per incloure aquests alumnes?

Un segon grup planteja situacions que es produeixen a l'aula i que no troben la solució per millorar-les:

- Aquests alumnes sempre són ajudats i s'hauria de crear situacions que puguin ajudar.
- Els adolescents se senten inferiors i no estan disposats a rebre ajuda.

Un tercer grup planteja situacions que han fet millorar l'ambient a l'equip, a l'aula, al pati i en activitats esportives:

- Pensem amb l'equip de mestres: Què sap fer bé aquest alumne al pati? Programem el que sap fer: exemple, futbol i ho destaquem. Fem una dinàmica que els faci ressaltar el que saben fer.
- Un exemple vinculat a l'esport: Un grup que guanya per molts punts demana a les jugadores després d'encistellar que tornin a la línia contrària. Així ofereixen joc a l'equip contrari i gaudeixen totes del partit. No es pot encistellar si la pilota no ha passat per la resta dels 5 membres de l'equip.

Es proposa llegir i comentar un article que ens ajudi a reflexionar i trobar millores: "Aprentatge cooperatiu com a estratègia per a la inclusió, l'equitat i la cohesió social de tot l'alumnat" (Lago, Pujolàs i Riera, 2015). En aquest article, els autors aporten propostes que anomenen "claus" per avançar en el desenvolupament de l'aprenentatge cooperatiu com un instrument per a la inclusió i l'equitat. Son setze "claus" que han de servir per posar una especial atenció quan es planifiquen i es desenvolupen les activitats cooperatives.

Quadre 6.3.1. Claus de l'Aprenentatge Cooperatiu per a la cohesió, la inclusió i l'equitat. (Lago, Pujolàs i Riera, 2015)

- A cooperar per incloure s'aprèn a la família, en els contextos socials i per descomptat a l'escola, perquè la competència per cooperar no és innata i intrínseca a la condició humana, i si no s'ensenya no s'assegura que els nens la puguin aprendre .
- A cooperar per incloure s'ensenya, organitzant i modelant les interaccions dins dels equips cooperatius per ajudar a progressar des d'allò individualista i competitiu cap a allò cooperatiu.
- Aprendre a cooperar necessita contextos concrets i delimitats i amb certa estabilitat que proporcionin seguretat per aprendre, com són els equips cooperatius de base.
- Aprendre en equips cooperatius heterogenis, formats per persones amb competències i capacitats diferents, proporciona l'oportunitat d'aprendre de manera profunda i més diversificada cadascun dels components, i contribueix a l'equitat i la igualtat d'oportunitats en aprenentatge de tots els membres del grup .
- Organitzar els equips amb persones amb competències cognitives, socials i emocionals diferents permet crear les condicions per entendre la necessitat d'ajuda mútua i que la inclusió de tothom aporta en algun sentit una mica diferent al desenvolupament de les competències de cadascú.
- Organitzar els equips amb alguna persona del grup amb més competències per ajudar els altres a aprendre, amb alguna de les que més necessiten l'ajuda dels altres per aprendre i amb altres components que ajudin a connectar i puguin fer tasques de mediació entre els membres de l'equip, és una garantia per a la inclusió i l'equitat a l'aprenentatge.
- Ensenyar a ser solidari amb els que estan en una situació de desavantatge per participar, és ajudar a reconèixer el que ens aporta a cadascú en allò cognitiu, social i emocional, a ajustar-nos als altres per fer progressar els que no disposen de les mateixes possibilitats i a reconèixer què aporta això a la cohesió de l'equip i del grup classe.
- Ensenyar a identificar les diferències entre els membres d'un equip és imprescindible per entendre allò que ens aporta individualment, a l'equip i al grup, haver d'ajustar-nos a persones diferents i per comprendre la necessitat d'aprendre en equips cooperatius.
- Utilitzar l'aprenentatge cooperatiu com una eina fonamental per adquirir els coneixements culturals per a la incorporació a la societat que recullen totes les matèries escolars, és la manera de fer que sigui un instrument per a la inclusió, l'equitat i la cohesió social.

- Dissenyar les activitats d'aprenentatge cooperatiu de manera que exigeixin i garanteixin la participació equitativa de tots els components de l'equip, de manera que tots han de contribuir a resoldre-les, promou la inclusió i l'equitat en l'aprenentatge.
- Dissenyar les activitats en equip de manera que exigeixin i promoguin la interacció simultània de tots en el desenvolupament de les mateixes, des del que cada participant aportar facilitat que tots puguin avançar i així promou l'equitat en l'aprenentatge de tots els membres.
- Conèixer l'objectiu prioritari de l'equip, quina és la contribució de cada component i quines millores s'esperen en la participació de cadascú és una cosa que ha de ser present en la planificació i l'avaluació de les activitats cooperatives.
- Conèixer quins són els objectius prioritaris de l'equip, orientar les intervencions de cadascú a aconseguir-los i ajudar els altres també a fer-ho contribueix a la cohesió dels equips i a l'equitat en l'aprenentatge de tots.

El professorat del GAC-MEM ha rebut l'article amb anterioritat a la sessió per poder pensar quines claus poden ser rellevants en les seves activitats a les aules.

De la lectura es destaca la clau núm.8:

“Ensenyar a identificar les diferències entre els membres d'un equip és imprescindible per entendre el que ens aporta individualment, a l'equip i al grup, haver d'ajustar-nos a persones diferents i per comprendre la necessitat d'aprendre en equips cooperatius”.

D'aquest concepte es deriven dues reflexions:

- La importància de valorar la diversitat
- Com ens pot ajudar a decidir les dinàmiques i com aplicar-les en funció del grup i dels objectius que es volen assolir

També es posa en relleu la clau núm. 15:

“Progressar en els compromisos de millora personal de les competències per cooperar és progressar en l'aportació de cadascú a la cohesió social i alhora en l'avenç en el recorregut personal en el procés d'aprendre a cooperar”

A partir d'aquí, s'exposen tres idees :

- L'esforç que es fa perquè l'altra persona participi suposa un aprenentatge important. La pregunta als equips seria, Què puc fer jo per millorar tot l'equip?.
- Rotar els rols de responsabilitat.

- Ser conscient que un aprèn treballant amb els altres. Dialogar només té sentit quan parles amb persones que pensen diferent.

En una tercera sessió, continuant amb l'anàlisi de l'article, cada membre del GAC-MEM proposa noves millores a implementar a la seva aula. En destaquem tres aspectes:

- Inclusió en l'activitat.
- Participació de manera equitativa en funció del que puguin fer.
- Facilitar la progressió de tots els alumnes.

També es reflexiona sobre les condicions que s'han de donar per generar l'ajuda mútua i tenir en compte l'agrupació dels equips.

Acabades les exposicions es promou un debat que conclou amb unes idees comunes en referència als aspectes cognitius, emocionals i de valors que aprèn l'alumnat quan ajuda a un company de l'equip que troba barreres per a l'aprenentatge i la participació.

Quadre 6.3.2. Acompanyament als equips per avançar en la inclusió

Hem d'acompanyar els equips per avançar en la inclusió:

- Escollir molt bé els membres de cada equip base.
- Donar-los temps a cohesionar-se com a equip.
- Ajudar-los a afrontar els conflictes des de la tutorització (tutories en equip, parelles per analitzar que està passant i com ho poden afrontar)
- Acompanyar-los en la resolució de les activitats.
- Com a tutor/a, ajudar-los a ser compatibles, a tenir empatia.

Realitzat aquest debat i establint un marc genèric d'ajut a l'alumnat, revisem les propostes per adequar les diferents modalitats d'ajust de les dinàmiques, les estructures i els plans d'equip i les estratègies per oferir als equips que tenen alumnes que troben barreres per la participació i l'aprenentatge. Es planifiquen i s'exposen les activitats ajustades segons diferents Modalitats d'intervenció, que es recullen a les taules següents:

Modalitat A. Dinàmiques i estructures cooperatives amb tasques amb estructures cognitives diversificades. Dinàmiques i estructures ajustades, mantenint la mateixa tasca i contingut, amb un grau d'execució diferent.

Taula 6.3.1. Exemple de Modalitat A. Dinàmiques i estructures cooperatives amb tasques amb estructures cognitives diversificades.

NIVELL	ÀREA	AJUST DE L'ESTRUCTURA	VALORACIÓ / OBSERVACIONS
1r	Català	Dictat cooperatiu amb foli giratori. L'alumna al seu torn, escriu només una paraula.	L'alumna està motivada perquè fa la mateixa activitat de l'equip.

KHELIDÒN
FORUM DE CENTRES
PER A L'APRENENTATGE
COOPERATIU

IV Jornades d'Aprenentatge Cooperatiu
Cooperar per Aprendre / Aprendre a Cooperar
Compartim l'experiència

21, 23 de juliol de 2018
Sant Esteve de Palautordera
(Vallès Oriental)

Dictat cooperatiu a 1r

Especifiquem la feina que ha de fer cada alumne:

Cada component de l'equip té una targeta amb els passos que ha de seguir. També té la frase que ha de dictar a un dels seus companys.

Estructura cooperativa: **full giratori**

I la mestra d'Educació especial...

Abans: L'anticipació
Agafe l'equip on hi ha un alumne amb NESE i els explica com ajudar-lo durant l'activitat.

Durant: El modelatge
Ajuda a l'equip a desenvolupar l'activitat. Facilita estratègies per atendre a les necessitats del company que necessita més ajuda.

Després: La reflexió
Ajuda a l'equip a omplir l'autoavaluació.

Escola La Llúntia. Mataró. Núria Ballesta ,Alba García, Sílvia Rodríguez , Neus Roig.
a8034333@xtec.cat

Modalitat B. Dinàmiques i estructures cooperatives amb una tasca d'un nivell cognitiu adaptat. Són dinàmiques i estructures que treballen un mateix contingut amb una competència i exigència cognitiva diferent. Taula 6.3.2. Exemples de Modalitat B. Dinàmiques i estructures cooperatives amb una tasca d'un nivell cognitiu adaptat.

NIVELL	ÀREA	AJUST DE L'ESTRUCTURA	VALORACIÓ/OBSERVACIONS
1r	Medi	Llapis al mig. Cada alumne llegeix el nom d'una part de la planta i assenyala on es troba. Els companys aporten la seva opinió. Quan és el torn de l'alumne que troba barreres, se li demana que relacioni la part de la planta amb el dibuix.	L'alumna està motivada perquè fa la mateixa activitat, amb imatges en comptes de paraules. A més aprèn a rebre l'ajuda dels companys. Se sent part de l'equip.
2n	Català	Llapis al mig. L'equip coneix les dificultats de F. i, abans de començar l'activitat, parlem amb tot l'equip de quina manera la podem ajudar per tal que ella vagi aprenent i practicant amb tots. Acorrem que: - Quan ella hagi de llegir, ho farà amb el company/a que seu al seu costat, llegiran junts, el company li va marcant les paraules i ella ho repetirà en veu alta. Quan ha d'escriure, amb l'ajuda d'una pissarreta Vileda i un retolador, els companys de manera rotatòria li escriuen les paraules a la pissarreta i ella ho copia en el seu full.	L'activitat funciona molt bé. En aquest equip tots se senten molt satisfets de poder ajudar-la i ella també se sent molt acompanyada. Aquest funcionament aleteix força l'activitat però genera una actitud molt positiva i fa que tot l'equip, abans d'iniciar l'activitat, pensin com l'ajudaran. Per contra, pot esdevenir una situació de dependència i de manca d'autonomia per part de F. perquè tothom se sent molt a gust en aquest rol però potser en alguns moments podria fer més coses sola, que no intenta.

Modalitat C. Dinàmiques i estructures cooperatives adaptades pel desenvolupament de tasques diferents dins d'un mateix contingut. Són dinàmiques i estructures que treballen continguts de la mateixa àrea, amb una competència, exigència i estructures cognitives diferents. En cada torn un dels companys dona suport a l'alumne que fa una tasca diferenciada.

Taula 6.3.3 Exemple de Modalitat C. Dinàmiques i estructures cooperatives adaptades pel desenvolupament de tasques diferents dins d'un mateix contingut.

NIVELL	ÀREA	AJUST DE L'ESTRUCTURA	VALORACIÓ/ OBSERVACIONS
1r	Matemàtiques	1-2-4. cada alumne de l'equip fa un full de sumes individualment. L'alumna ha de comptar els objectes i escriure el nombre (fins a 5). Quan la seva parella acaba li corregeix i si és necessari l'ajuda. Quan l'altra parella acaba de corregir-se, els tres alumnes comproven les sumes.	L'alumna està motivada perquè fa la mateixa activitat. A més aprèn a rebre l'ajuda dels companys. Es sent part de l'equip.

El curs 2019-20 es reprèn la necessitat de conèixer com es desenvolupen les sessions quan es treballa en equips cooperatius i compartir les estratègies que ofereix el programa CA/AC per aplicar aquest curs. Per recollir i concretar les situacions que preocupen dins de l'aula, es fa la proposta de creació de cinc grups agrupats per cicles. Per recopilar la informació s'utilitza l'estructura del Foli giratori, segons es pot veure a la taula 6.3.4. *Què fem a l'aula?* Cadascú escriu:

- Nom i escola
- Alumnes que preocupen: Quina creus que és l'origen/causa?
- Descriu quines conductes alteren el funcionament de l'equip
- Què funciona?
- Com podem donar suport al seu equip? (estratègies)
- Cada membre de cada grup té una columna.
- Un membre comença a escriure la seva part de la fila.
- A continuació, el passa a la persona del costat seguint el sentit de les agulles del rellotge.
- Aquest escriu la seva part i el passa al següent de manera successiva.
- En acabar cadascuna de les files, es comenta el que s'ha escrit i s'analitzen les coincidències i divergències que es poden aportar a la posada en comú amb la resta dels equips.
- Cada cicle tria un dels casos per debatre i explicar a la posada en comú. A la taula següent es recull el cas exposat per cada equip.

Taula 6.3.4. Què fem a l'aula

CICLE	Educació Infantil	Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior	ESO
Què preocupa i causa	Manca de límits. En situacions diverses baixa tolerància a la frustració	TEA. Dificultats límits. Dificultats lingüístiques. Parla castellà.	Poca autoestima. Molt lenta. Se li nota molt quan s'enfada.	Alumne SIEL. Dèficit intel·lectual lleu.	Menteix. Té el rol del "Dolent de la classe". Amenança a companys.
Conductes que alteren el funcionament de l'equip	En equips base no col·labora. Marxa de l'equip.	Encara barreja català-castellà- Ganes de jugar amb els altres	Obsessions de que la critiquen i que parlen d'ella. S'apropa als altres. No té amics.	Quan entra a l'aula, és conscient del desfasament dels aprenentatges i això li genera frustració.	Volen ser amics seus per no anar contra ell. Els companys de l'equip li tenen por. No li planten cara.
Què us funciona	Guiar l'equip. Marcar l'activitat de l'equip.	Ha volgut ser el portaveu, ho fa amb ganes. Motivat a treballar en equip. Anticipar-hi les coses.	Els companys l'esperen.	Triar molt bé el perfil equip base que pugui crear vincle.	S'està molt atent al funcionament de l'equip base.
Com podem donar suport a l'Equip?	Explicar als companys com li poden recordar les normes.	Reconeixement de l'equip cap a ell.	Quan s'enfada, que e els companys li preguntin què li passa.	Emfatitzar el caràcter empàtic dels companys de l'equip.	Tutories individualitzades. Empoderar l'equip base.

A partir de la posada en comú, s'extreuen propostes de millora que el professorat pot implementar per afavorir la inclusió mitjançant el treball en equip.

Quadre 6.3.3. Valoracions del professorat per millorar la pràctica a l'aula.

Aspectes que poden millorar la inclusió:

- Ser sistemàtic
- Planificació i coordinació: Concretar en documents tots els acords, actuacions i el que funciona. Com fer Suport a la inclusió. Molt important la coordinació.
 - Comissió A Cooperatiu
 - Comissió Atenció a la diversitat
 - Documents de recollida.
 - Plans Individualitzats
 - Plans de Generalització
 - Tipus d'ajust a dinàmiques, estructures i plans d'equip: Quan programem s'ha de preveure quin tipus d'adaptació es fa servir i es pot generalitzar a diferents moments.
 - Estratègies de suports als equips: a) Preparar la participació b) Acompanyar la participació c) Modelar l'ajuda d) Acompanyar en l'ajuda.

Estratègies i suport als equips que tenen un/a alumne/a que troba barreres per participar i aprendre

Durant el curs 2019-20, després de la participació en el “V Simposi de Zaragoza organitzat des de la Xarxa Khelidôn” amb el lema “Ensenyar aprendre en equipo”, en el GAC-MEM es llegeixen les conclusions del taller “Suport dins de l'aula”. Es destaca el rol del professorat de suport a la inclusió en el desenvolupament de les activitats d'aprenentatge cooperatiu a l'aula i la importància de la coordinació amb els tutors/es i tot el professorat que intervé a les aules.

Es revisen els suports en les activitats cooperatives, partint del suport individualitzat del professorat al suport distribuït de l'equip: Preparació per a la participació, Acompanyant la participació, Modelant l'ajuda, Acompanyant l'ajuda.

Es presenta al grup un document que recull les característiques, les necessitats i la planificació que es farà en el treball a l'aula. Es proposa planificar una sessió amb l'alumne que s'ha exposat anteriorment i després fer la posada en comú i valoració de com ha funcionat en el Grup de treball treball. Veure taula 6.3.5.

Taula 6.3. 5. Planificació pas del suport individualitzat al suport distribuït

Alumne	Dinàmica Estructura Diari de sessions	A: Preparació per a la participació	B: Acompanyant en la participació	C: Modelant l'ajuda	D: Acompanyant en l'ajuda
1.	Diferents sessions Diferents estructures.	Parlar amb l'equip abans de començar la sessió. Canviar el suport metodològic perquè tots puguin participar.	La mestra Alumne	Observar si amb el canvi funciona millor l'equip. Si ha participat simultàniament i equitativament.	Valoració oral amb l'equip, (com ha funcionat i propostes).
2.	Diferents sessions. Diferents estructures.	Parlar amb l'equip abans de començar la sessió. Parlar sobre l'objectiu de la sessió i de treballar en equip.	La mestra	Observació si amb el canvi i les reflexions d'abans funciona. Si l'alumne ha participat simultàniament i equitativament.	Valoració oral.
3.	Lectura Compartida + diari de sessió	Degut a les dificultats de comprensió lectora de l'alumne, es treballa amb ell prèviament (el dia anterior) el text de manera individual, assegurant-ne la comprensió i, fins i tot, anant una mica més enllà.	A la sessió amb l'equip base, hi ha dues mestres a l'aula i una d'elles es pot centrar més en aquell equip. Durant la sessió, es fa l'estructura de "lectura compartida" i l'alumne amb dificultats que acostuma a tenir una mala conducta per desconnexió amb el contingut, ara és qui més en sap i és capaç de estar motivat, treballant i, fins i tot, oferir ajuda. Els alumnes saben que avui l'equip farà el "diari de sessions" i en el moment de la realització, la tutora està amb ells ajudant a la reflexió i posant èmfasi en tot allò positiu de la sessió, per tal de demostrar que són un "bon equip" i poden treballar molt bé amb l'ajuda de tots.	Observem l'equip i tenim en compte que és el que ha funcionat d'aquella estratègia i què no.	Els alumnes saben que avui l'equip farà el "diari de sessions" i en el moment de la realització, la tutora està amb ells ajudant a la reflexió i posant èmfasi en tot allò positiu de la sessió, per tal de demostrar que són un "bon equip" i poden treballar molt bé amb l'ajuda de tots. S'anota el que ha anat molt bé i el que poden millorar.

Alumne	Dinàmica Estructura Diari de sessions	A: Preparació per a la participació	B: Acompanyant en la participació	C: Modelant l'ajuda	D: Acompanyant en l'ajuda
4.	Conversa: sobre els membres que formen de la família. Foli giratori. Diari de la sessió	En totes les sessions, es dona a l'equip unes pautes de manera concreta i adaptada. Repe- tint l'estructura que es farà, l'objectiu de l'activitat i donant consignes metodològiques tals com l'espera perquè ell pugui participar i fer la tasca o bé deixant-lo participar quan ell està més disposat a fer-ho. Si a l'aula hi ha la mestra de suport com en aquest cas ja des de l'inici de la sessió se li anticipa l'activitat.	En la sessió hi ha la tutora i la mestra de suport (E.E) que en aquesta sessió l'acompanya tot el temps, interactuant amb ell i també amb l'equip base. L'ajuda a mantenir l'atenció en l'activitat. Li és molt fàcil la participació en la conversa, i escolta els altres. tot i que sosté l'lapis, goma algúna altra objecte a la mà. L'ajuda amb l'escriptura de paraules.	Amb la mestra d'e.e donant suport a l'equip es poden recollir aquells aspectes que han anat millor i que ha acceptat bé: (. ajut verbal, reforç positiu mesurat per donar confiança. El grup també expressa el reforç positiu, envers en Jordi durant la sessió i també els reforça a ells.	S'avança ja a l'inici de l'activitat que en aquella sessió ens fixarem i recollirem com ha anat la participació de tots els membres de l'equip. Serà la tutora la que parla amb el grup i recull les seves aportacions i ajuda a la reflexió.
5.	Lectura com-partida, idees principals i mapa conceptual Diari de sessions	Sempre es donen a l'equip indicacions més concretes de com serà l'activitat. Sobretot insistint en la part "organitzativa" i de com cal procedir per portar a terme l'activitat. Així evitem les preguntes espontànies del noi enmig de la classe perquè no sap què ha de fer.	Sessió amb dos professors, el profe de socials i un orientador. El codocent acompanya l'equip del noi, i li va marcant pauta de què ha d'anar fent. D'aquesta manera ell es va tranquil·litant. Després introdueix l'activitat i insisteix molt en la resta de l'equip perquè hagin entès ben bé què s'ha de fer. Mentre va donant missatges encoratjadors al noi. Així evitem que es descontrol·li i deixi de fer l'activitat.	Observem el funcionament de l'equip i com ell està. Aquesta observació ens ha permès veure què li dona seguretat i evita que esclati la crisi.	Al principi de la sessió ja s'avança que hi haurà "diari de sessions" Al final sempre el codocent comenta amb l'equip com ha anat la sessió. Potser és una simple frase com "bravo avui" o "ens ha costat oi?" i així dona peu que ells també diguin com ho han vist.

Alumne	Dinàmica Estructura Diari de sessions	A: Preparació per a la participació	B: Acompanyant en la participació	C: Modelant l'ajuda	D: Acompanyant en l'ajuda
6.	Foli giratori Marcar en un mapa el recorregut que faran per Dublín	Mostrar a l'IG les fotos dels 10 possibles llocs a visitar de Dublín amb fotografies, el dia abans. Explicar als companys que li han de donar temps per pensar i li han de preguntar què vol fer, què busca..	A la sessió hi ha la mestra i una alumna de pràctiques. La mestra recorda a IG què farem abans de començar Durant l'activitat, supervisa i orienta els membres de l'equip L'alumna de pràctiques orienta els altres equips, si cal	Prenem nota d'allò que ha funcionat i què no al nostre parer	Valoració informal per part d'IG i dels companys
7.	Lectura Com-partida + diari de sessió	Membres del grup amb capacitat integradora. Recordar els compromisos abans de realitzar l'activitat. Compromís de l'alumne "X" molt concret. A 'equip: oferir possibilitats de com poden ajudar-lo i concretar el funcionament de les targetes. A l'alumne no s'ha fet cap preparació anticipada. Modelatge previ per part de la mestra.	Funcionament de lectura compartida amb les targetes d'ajuda (un membre llegeix i l'altre l'ajuda- un company escolta i resumeix i l'altre l'ajuda).	Acompanyament de la mestra. S'ha mostrat alguna foto de la situació viscuda per tal de valorar què ha funcionat i planificar com es pot millorar en quant al compromís personal.	S'ha valorat oralment el compromís personal encara que no s'hagi fet diari de sessió a cada sessió d'aquesta activitat. Es podria haver fet algun "diari de sessió express" d'aquest equip en aquella sessió més significativa.
8.	Sessions diferents. Estructures diferents.	Treball amb l'equip: - Acceptació de dificultats per part de cadascú. - Acceptació de les conseqüències d'aquestes dificultats en l'evolució de la relació de l'equip i del seu aprenentatge. - Compromís per part de cada membre de l'equip per a millorar dos aspectes que entre tots s'han considerat prioritaris.	Una mestra acompanyant a l'alumne i recordant a tots els membres de l'equip els acords presos i el compromís de cadascú.	Una de les mestres fa modelatge del suport que necessita l'alumne.	Valoració de la sessió. Reconeixement positiu en tot la part d'esforç individual i col·lectiu. Propostes de millora

Anàlisi de les millores i dificultats en les modalitats de suport a l'alumne que troba barreres per participar i aprendre i el suport als equips.

S'organitzen grups de nivell i es posa en comú els resultats de les valoracions referides a:

Millores i dificultats en l'aprenentatge dels nens que troben més barreres per l'aprenentatge i la participació.

Taula 6.3.6. Anàlisi de les millores i dificultats de l'alumnat que troba més barreres per a l'aprenentatge i la participació

Millores i dificultats de l'alumnat que troba més barreres per a l'aprenentatge i la participació	
Millores aconseguides	Dificultats
<ul style="list-style-type: none">• Millora de la participació i de l'autoestima mitjançant l'adaptació de les estructures.• És un dels equips que millor treballa. Hi ha participació per part de tots, el rol de coordinador l'estan fent molt bé. S'han fet tutories individualitzades, reforç positiu, vincle afectiu, s'ha fet inici i l'avaluació del pla de l'equip amb la tutora i autoregulació (és capaç ja de dir el que ha fet).• Docència compartida, bona coordinació de les dues mestres que intervenen. Tutories individualitzades amb l'equip, reforç positiu per part de l'equip i el professorat.• La intervenció amb l'alumne i l'equip es veu efectiva.• S'ha vist millora quan en el pla d'equip se li ha donat un càrrec de més responsabilitat.• Anticipant el contingut en una sessió individualitzada, ha millorat la seva participació en l'equip.• Millora l'aspecte emocional i de relacions quan s'adapten les feines.• S'han pogut abordar les dificultats de relació fent-les evidents. L'AC permet aquest treball. S'ha adaptat ràpidament al treball en equip, accepta força als altres mantenint atenció, interès i constància. Més empoderat, més confiança. Interacció més constant.• Augment de la participació dins l'equip.	<ul style="list-style-type: none">• Temps per a la reflexió. Falta de suport de mestre o de flexibilitzar el grup.• Falta docència compartida per part d'alguns professors, per tal d'intervenir tots en la mateixa línia.• Cal anar fent una intervenció constant perquè es mantingui en el temps la seva efectivitat.• L'anticipació és efectiva però requereix coordinació, temps i personal per poder-la dur a terme.• La gestió de quan l'alumne es sent malament perquè requereix moltes adaptacions i no vol que els companys ho sàpiguen, no accepta la diferència• Procés lent, s'ha d'anar insistint. Poder reconduir les "fixacions". Rigidesa.• Manca d'interès del propi alumne conductual

Millores i dificultats que troba l'equip que fa suport a l'alumne

Taula 6.3.7. Anàlisi de les millores i dificultats que troba l'equip

Millores i dificultats que troba l'equip que fa suport a l'alumne	
Millores	Dificultats
<ul style="list-style-type: none">• S'engresquen ràpidament a ajudar al membre de l'equip que ho necessita.• Integració inclusiva de l'alumne i actitud més empàtica.• Es valoren positivament les tutories individualitzades que es fan amb l'equip.• Quan es dedica temps a fer el pla d'equip juntament amb els alumnes, ajudant-los a veure els punts forts i febles de cadascú i les ajudes que poden aportar a l'equip, es veu millora en el funcionament.• Acceptació del/a company/a, més escolta, integració. Aporten més ajut.• Reforç positiu per part de l'equip• Els companys tenen més clar l'ajut que han de donar al company amb el que es guanya dinamisme. Treballar fora de l'aula amb l'equip determinada estructura per donar estratègies de com ajudar a l'alumne. Serà l'equip que servirà de modelatge al grup-classe.	<ul style="list-style-type: none">• S'ha de recordar sovint els ajuts que necessita aquest alumne/a.• Falta de temps per poder fer aquestes tutories i que només ho facin el referent del grup.• Es necessita temps i personal per dedicar l'estona necessària.• Que tots els mestres vegin la necessitat de dedicar aquest temps i espai.• Cal continuar insistint en l'acceptació.• Implicació irregular en funció de cada membre. Condiciona l'estat d'ànim de tot l'equip. Cal educar en Pacència, tolerància, implicació, ...• Superar el repte d'acompanyar a un/a company/a també pot generar inseguretat, por,...• L'alumnat conductual sovint no fa cas als companys. El paper de la mestra encara és de vital importància.• Temps per a tutoritzar els equips.

Millores o dificultats per aplicar la proposta a l'aula

Taula 6.3.8. Anàlisi de les millores o dificultats per aplicar la proposta a l'aula

Millores o dificultats per aplicar la proposta a l'aula	
Millores	Dificultats
<ul style="list-style-type: none">• L'estratègia de les targetes amb els passos a seguir a cada moment del foli giratori. S'ha pogut generalitzar a tot el cicle Inicial.	<ul style="list-style-type: none">• La preparació de tot aquest material.• Manca de temps de coordinació

6.4. L'AVALUACIÓ DEL PLA D'EQUIP DE L'ALUMNAT QUE TROBA BARRERES PER LA PARTICIPACIÓ I L'APRENENTATGE

El curs 2018-19 es dedica una sessió a reflexionar sobre l'avaluació de l'alumnat que troba barreres per participar i aprendre i com avaluar el Pla d'equip. Es valora la complicació més gran d'intervenir amb els alumnes que cal regular la seva conducta enfront de l'alumnat que troba barreres per l'aprenentatge i com avaluar-los.

Es proposen compromisos enfocats a ajudar a l'equip:

- Caldrà que tots els membres de l'equip donin suport i vetllin perquè no agafi la responsabilitat només un/a dels/les membres. És important que l'alumne que troba més barreres agafi el compromís d'ajudar als altres.
- Avaluar l'assoliment de la tasca en funció dels aprenentatges previs de l'alumnat. Cada alumne ha de poder respondre des del seu nivell d'aprenentatge. L'avaluació ha d'estar adequada en relació amb el seu progrés.
- L'equip on hi ha un alumne/a que troba barreres farà modelatge d'intervenció davant dels altres equips perquè tots vagin adquirint estratègies d'ajuda, intervenció i regulació.

6.5. SUPORT A L'ALUMNAT PER REGULAR ELS TRASTORNS DE CONDUCTA

El curs 2016-17 es manifesta una preocupació d'una bona part del GAC-MEM vinculada a l'alumnat que a l'aula li costa regular la conducta. Per aprofundir en el tema es dediquen quatre sessions.

- Durant la primera sessió, es debaten i identifiquen els aspectes que generen preocupació. A conseqüència d'aquest debat, es busca una persona externa que pugui aportar estratègies per gestionar les actituds disruptives a l'aula. Es proposa l'Enric Bolea, Coordinador del Servei Educatiu Específic per a l'atenció de l'alumnat TGD i TC del Servei Educatiu Específic per a l'alumnat amb Trastorns del Desenvolupament i de la Conducta per al Baix-Llobregat i professor consultor de la UOC, per aportar estratègies efectives per gestionar comportaments disruptius a l'aula.
- A la segona sessió l'Enric Bolea fa una xerrada oferint orientacions específiques en resposta a les preocupacions prèviament plantejades.
- La tercera sessió se centra en la valoració de la ponència i en la síntesi dels punts clau que es consideren més rellevants per al grup.
- Finalment, la quarta sessió permet l'intercanvi d'experiències entre els centres que han implementat algunes de les recomanacions d'Enric Bolea, compartint els resultats i l'impacte observat en l'aprenentatge i el comportament dels alumnes.

A continuació s'exposa com es desenvolupa el procés de reflexió i debat.

a) Preparant la intervenció de l'expert

Tothom porta pensat un equip cooperatiu on hi un/a alumne/a que necessita suport per regular la conducta. Amb l'estructura del Foli giratori, es comparteixen les dades: Nombre d'alumnes. Nombre d'equips cooperatius a l'aula. Àrees / Activitats en què es fa aprenentatge cooperatiu. Hores a la setmana. Plans d'equip al llarg del curs.

Es presenten les característiques de l'equip amb l'alumne amb dificultats per regular la conducta. Es parla de cada nen i la seva relació amb els altres components de l'equip.

S'especifiquen els càrrecs, rols i compromisos dels membres de l'equip.

Es comenten dues situacions de treball en equip on sorgeixen les dificultats per l'autoregulació de l'equip i dues intervencions que han permès millorar l'autoregulació dins l'equip.

Tothom formula dues preguntes per al ponent Enric Bolea que es concreten en:

- Com poden ajudar els membres de l'equip per fer créixer l'empatia.
- Com ha de ser l'acompanyament en un equip?
- Quin coixí emocional ha de rebre l'equip perquè no hi hagi desgast en l'equip?
- Quines pautes individuals i d'equip donem?
- Quins límits posar?
- Fins a quin punt s'ha d'obligar a l'alumne, quan està alterat, a treballar en equip?

- El treball en equip pot ajudar a regular a aquests alumnes? afavoreix l'autoregulació?
- Com trencar la dinàmica del fet que la resta li riu les gràcies? Cal actuar sobre l'alumne o sobre l'equip?

b) Ponència d'Enric Bolea López sobre trastorns de conducta

De la ponència es destaquen les següents propostes:

- “Petita xarxa d'acompanyament dins del centre” Comenta la necessitat de fer un petit equip o xarxa d'acompanyament, integrat per persones del microclima de convivència per a l'alumne: Família, alumne, equip de treball que incideix en el cas (Tutor/a, CRETIC, MEE, algú que té vincle amb l'infant, algun membre de l'Equip Directiu.) Cal esbrinar qui té vincle i fer una trobada regular al mes per tal de crear un espai d'escolta i de suport, on a poc a poc l'alumne serà més participatiu en les tasques que l'adult li encomani. Aquests tipus d'alumnes tenen sentiment d'indignitat i injustícia i una inflexibilitat de pensament. S'ha de donar eines a l'equip, però sobretot fer vincle i mostrar un seguiment i comunicació amb tots els adults que treballen amb ell, perquè vegi una xarxa de seguretat.
- “Entendre per Atendre”. Tota la regularitat regula. Cal fer un treball on regular el dia a dia, no tan sols la conducta. Anticipant les activitats i mantenint una estabilitat, a l'alumne, l'ajudarà a anar autoregulant els tempos.
- “Vincle amb qui rebutja el vincle”. Aquests alumnes no tenen recursos simbòlics per atendre i posar el seu jo al servei del grup. Han tingut una sèrie d'experiències que han obstaculitzat l'obtenció d'aquests recursos, generant frustració i major disrupció social, dificultant el seu progrés. És necessari un acompanyament sempre i a tot arreu.
- “Jo ideal / ideal del jo”. Molts d'aquests alumnes requereixen protecció i acompanyament, ja que necessiten sentir-se ajudats i segurs per dur a terme les activitats que se'ls proposa. Cal crear un vincle que els permeti sentir-se cuidats.
- “Participació i confiança”. Cal que es creï un espai personal d'expressió, participació i confiança, per tal de transformar l'entorn d'aprenentatge i l'entorn social perquè aprenguin i convisquin amb una normativa compartida, que no sigui contradictòria amb la normativa institucional, amb ells i amb el grup classe, a mesura que apareixen els conflictes.
- “Racó d'alternança”. Crear un espai o sentir-se segurs, amb la persona que té un vincle. En aquest espai es fan activitats del seu interès. Farà la demanda d'anar a fer determinades tasques triades i escollides, quan ho necessiti, ja que està nerviós, quan no pugui més... A poc a poc s'anirà alternant amb activitats del grup classe. Cal que

no es forci l'activitat proposada per l'adult, l'alumne ha d'estar disposat. Si es troba pressionat per a la demanda de l'adult, ho veurà com una agressió i es trenca el vincle.

- “Desbloquejar la inflexibilitat i la posició defensiva”. Cal tractar la diferència sense crear diferències. És important buscar solucions de grup, que serveixin per a tots. No centrar-se en la conducta disruptiva perquè no se senti atacat. Serà important generar condicions perquè es vagin fent responsables. Cal donar confiança i responsabilitat. En l'avaluació dels plans d'equip serà necessària la intervenció dels mestres per a gestionar la conversa avaluativa dels membres de l'equip.

c) Valoració de la ponència d'Enric Bolea

Durant la sessió de reflexió posterior a la ponència d'Enric Bolea, es van fer diverses aportacions i valoracions sobre la intervenció. Tot i que es van reconèixer les idees i estratègies aportades com a enriquidores, es va notar una falta d'adaptació específica al treball en equips cooperatius, deixant un cert dubte sobre com implementar-les en el Programa CA/AC. Es va suggerir que hauria estat útil disposar de vídeos d'alumnes treballant cooperativament per respondre de manera més directa a les qüestions vinculades a les nostres pràctiques educatives.

Incorporem les estratègies que creiem més adequades per l'A. Cooperatiu a les aules.

“Petita xarxa d'acompanyament dins del centre” Diversificar el suport en més d'una persona. Es troba interessant crear una xarxa d'acompanyament o confiança. Tenir un company de referència que l'ajudi a crear el vincle dins l'equip. Crear la Comissió de suport, seguint les orientacions del Programa CA/AC (Pujolàs i Lago, coordi. 2011), on l'objectiu és que es reuneixi periòdicament, per determinar de quina manera es pot donar més suport mutu, de manera que el seu grup de classe es converteixi cada vegada més en una petita comunitat d'aprenentatge, cada vegada més acollidora. Generar espais on els equips puguin aportar idees sobre la convivència a l'aula.

Finalment, es considera la creació d'un “Racó d'Alternança”, un espai destinat per a moments en què els alumnes necessiten un recés o suport extra. Aquesta iniciativa es valora com beneficiosa per a tots els membres de l'aula, oferint un recurs addicional per a la gestió de les necessitats individuals i grupals.

d) Intercanvi d'actuacions en els centres que han aplicat millores.

A. Intervenció en el cas d'un alumne de 5è amb dificultats d'atenció al Centre de Primària

En el context d'un alumne de cinquè amb problemes d'atenció, s'han implementat diverses estratègies educatives amb l'objectiu de millorar la seva participació i rendiment escolar. Es descriuen a continuació les intervencions realitzades:

Tutories individualitzades. Des de Tutoria i des de l'aula de suport es fa un recull de propostes de millora amb el coneixement i acord amb l'alumne, que es van parlant i revisant periòdicament. Hi ha seguiment de l'agenda i les tasques escolars. Sobretot és un espai on es busquen solucions als possibles problemes que sorgeixen a l'aula o amb l'equip.

Suport específic quan es treballa en equip. Es reflecteix en els compromisos del Pla de l'equip amb dues preguntes per tal d'ajudar-lo en el treball en equip.

- Què puc fer jo per treballar en l'equip? Escoltar els altres i deixar-los parlar.
- Què pot fer l'equip per mi? Que m'escoltin i m'ajudin a fer el que no entenc.

La valoració d'aquestes intervencions indica una millora significativa de l'alumne des del principi del curs, especialment en les relacions amb els seus companys. En els equips que tenen complicacions per autoregular-se, els compromisos establerts es revisen i es llegeixen en veu alta abans de començar cada sessió, amb l'objectiu de reforçar la memòria i el compromís dels alumnes. En alguns casos, cada alumne llegeix el seu compromís, mentre que en altres ocasions és l'organitzador qui ho fa.

També funciona l'anticipació de les activitats el dia abans i així els alumnes ja es mentalitzen del que s'espera d'ells.

B. Intervenció en el cas d'un alumne repetidor al Centre de Secundària.

Es presenta el cas d'un alumne repetidor al qual se li apliquen diverses estratègies d'intervenció enfocades a millorar la seva integració i rendiment escolar. Es destaquen les següents actuacions:

- **Compromisos Individuals:** En col·laboració amb la tutora i els professors que interaccionen regularment amb l'alumne, s'han establert uns compromisos clars i personalitzats que ell ha acordat seguir.
- **Racó Individual:** L'orientador del centre dedica temps dos cops a la setmana exclusivament a aquest alumne, amb l'objectiu de crear un vincle més fort i donar suport emocional.
- **Inclusió en Equip Base:** Per iniciativa dels seus companys, l'alumne s'asseu sempre amb el seu equip base. Això fomenta un entorn de suport mutu i col·laboració. A més, se li ha assignat el rol de portaveu, cosa que l'ajuda a millorar la seva capacitat de comunicació i a modular el to de veu.

La valoració d'aquestes intervencions és positiva; l'alumne ha mostrat una millora notable en el seu treball en equip. S'ha adaptat bé al seu equip base, on rep suport constant dels seus

companys. A més, el psicopedagog participa en les sessions d'equip per guiar als companys sobre les millors maneres de comunicar-se amb l'alumne, incloent-hi com fer-li preguntes efectives i ajudar-lo a prendre consciència dels seus propis coneixements.

6.6. QÜESTIONS OBERTES SOBRE EL SUPORT ALS EQUIPS ON HI HA ALUMNAT QUE TROBA MÉS BARRERES.

L'organització del centre

Una de les reflexions fetes en el GAC_MEM és la necessitat d'incorporar millores organitzatives per avançar cap a la inclusió plena dels alumnes que troben barreres per la participació i l'aprenentatge en els centres, conscients que els equips directius tenen la responsabilitat d'introduir canvis on tothom ha de ser dins de l'aula per aprendre i participar de manera activa i plena de la vida a l'aula.

La coordinació entre docents

Es destaca la importància de la col·laboració i la coordinació entre els docents de suport i els docents tutors per programar les diferents modalitats d'ajust de les dinàmiques, les estructures i els plans d'equip i les estratègies als equips on hi ha alumnes que troben barreres per la participació i l'aprenentatge. La necessitat de compartir responsabilitats i acordar decisions de manera conjunta millora l'organització de la docència compartida orientada al suport als equips cooperatius.

La millora de pràctiques educatives per a tots els alumnes

El Decret 150/2017 especifica que: *Les mesures i suports universals s'adrecen a tot l'alumnat, les apliquen tots els professionals del centre i són accions i pràctiques, de caràcter educatiu, preventiu i proactiu, que permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionen als alumnes estratègies per facilitar-los l'accés a l'aprenentatge i la participació, i garanteixen l'aprenentatge significatiu de tot l'alumnat i la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa.*

Aquesta frase coincideix i recull plenament el plantejament que desenvolupa el programa CA/AC quan manifesta que en una classe han de ser-hi tots els alumnes amb presència, participació i progrés i aquests tres elements són els que han mogut el GAC-MEM a buscar la millora de l'alumnat que troba barreres per la participació, reflexionant com planificar activitats cooperatives perquè sigui el seu equip i el seu grup-classe on trobi el context per participar i aprendre.

En aquesta línia, durant el curs 2017-2018, es dedica una sessió a la presentació d'un projecte de Tesi per part d'un membre del GAC-MEM. Aquesta investigació busca explorar com els centres educatius que han participat en la formació i l'assessorament del Programa CA/AC organitzen i optimitzen el suport a la inclusió dins de les aules, especialment per a l'alumnat

que troba barreres per a la participació i l'aprenentatge. El treball de camp s'ha realitzat en tretze escoles de Catalunya, tant concertades com públiques, cobrint des de l'educació Infantil fins a la Secundària. Mitjançant observacions dins de les aules, l'estudi se centra a comprendre com s'implementa el suport a la inclusió, posant especial atenció en l'atenció als alumnes amb risc d'exclusió. L'objectiu final és dur a terme una anàlisi i una valoració de les situacions observades per identificar i proposar millores, així com dissenyar pràctiques conjuntes que ajustin dinàmiques i estructures cooperatives i estratègies efectives de suport als equips docents.

7. Generalització i Consolidació

Dolors Coromina, Pilar García,
José Ramón Lago, Fàtima Prat

7.1. LES ETAPES DE CONSTRUCCIÓ DEL PROGRAMA CA/AC: SENSIBILITZACIÓ, INTRODUCCIÓ, GENERALITZACIÓ I CONSOLIDACIÓ

Els processos de desenvolupament de l'Aprenentatge Cooperatiu als centres (Lago, Pujolàs i Naranjo, 2013) i alguns resultats parcials de projectes de recerca (Lago, Naranjo et al., 2014) ens han permès elaborar l'estratègia col·laborativa de suport a la millora de l'Aprenentatge Cooperatiu que presenten Lago y Naranjo (2015). Es tracta d'un model de desenvolupament en constant evolució que en aquest moment es compon de 4 etapes, que excepte la primera que s'aplica en una o dues sessions, la resta s'implementen normalment al llarg d'un curs escolar, encara que és freqüent que els processos de generalització i sobretot el de consolidació, siguin més amplis i s'allarguin.

- La primera etapa de Sensibilització té per objectiu ajudar a connectar les necessitats d'introduir canvis i millores en els processos d'ensenyament- aprenentatge detectats pel professorat, amb l'Aprenentatge Cooperatiu i les propostes del Programa CA/AC i que el professorat de tot el centre valori la necessitat de desenvolupar un procés profund de canvi i d'innovació com el que proposa l'estratègia de formació per al programa CA/AC.
- La segona etapa, d'Introducció, es caracteritza pel coneixement i inicis de la implementació del programa CA/AC. Es tracta de planificar en equips docents, activitats de cohesió, alguna estructura cooperativa, una o dues seqüències didàctiques organitzades amb tres o quatre estructures cooperatives, i sobre elles, posar en marxa un Pla d'equip del qual ja hem parlat a l'apartat anterior.
- La tercera etapa de Generalització té com a finalitat convertir l'aprenentatge cooperatiu en un instrument que estructura l'activitat a l'aula i en un referent del projecte educatiu del centre. Dos instruments fonamentals d'aquesta etapa són els Equips de Suport entre Professorat per introduir l'aprenentatge cooperatiu i els Plans de Generalització. Cada docent desenvolupa un pla de generalització de l'Aprenentatge Cooperatiu amb un grup classe o en una assignatura, amb seqüències d'estructures cooperatives i plans d'equip al llarg d'un curs. Aquest pla de generalització serveix

alhora com a suport a altres companys i companyes que s'inicien a la introducció de l'Aprenentatge Cooperatiu. Aquest Pla de Generalització es va ampliant cada any a un nou curs i noves matèries, fins que l'Aprenentatge Cooperatiu es va generalitzant al centre.

- La quarta etapa de Consolidació té com a objectiu crear un model de formació i millora de l'Aprenentatge Cooperatiu permanent, en què cada docent, individualment i conjuntament amb la resta de professorat del centre, identifica quines millores caldria introduir a cadascun dels àmbits del programa CA/AC per ampliar i aprofundir en el seu ús. Dos instruments claus per al seu desenvolupament són la Comissió d'Aprenentatge Cooperatiu i els Plans de Millora. La Consolidació es prolonga durant diversos anys als centres i adquireix tot el sentit vinculant l'Aprenentatge Cooperatiu amb altres innovacions i amb la creació del Projecte d'Aprenentatge Cooperatiu de centre.

7.2. LA MILLORA DELS PLANS DE GENERALITZACIÓ I CONSOLIDACIÓ EN EN EL GAC-MEM

En aquest capítol exposem el que el grup de treball ha reflexionat, compartit i desenvolupat entorn de la Generalització i Consolidació de l'Aprenentatge Cooperatiu als centres. Aquest procés recull totes les decisions que es van prenent des dels centres respecte als tres àmbits del programa i en com es distribueixen en els diferents cicles i nivells. D'aquesta manera es van reflectint en els diversos documents tots els acords, actuacions i models que s'utilitzaran en l'aplicació del programa CA/AC.

El projecte de Generalització i Consolidació de l'Aprenentatge Cooperatiu al centre és un procés viu i dinàmic, ja que s'ha d'anar adaptant a les circumstàncies que viuen els centres en cada moment. Al llarg d'aquests deu anys aquest tema s'ha posat sobre la taula en diverses ocasions, entre les quals en destaquen les següents:

En el curs 2014-2015 es presenta com l'escola La Llàntia inicia el pla de generalització amb l'acompanyament de José Ramon Lago com a assessor.

Al llarg del curs 2015-2016 es fa una primera aproximació a la situació del Pla de Generalització d'alguns centres participants.

Durant els cursos 2016-2017 i 2018-19 s'exposa un model de procés i la cronologia per construir el Pla de Generalització per part de l'escola La Llàntia.

En el curs 2019-2020 s'elabora una rúbrica d'anàlisi de la situació del Pla de Generalització per tal que esdevingui una eina útil de reflexió i millora per cadascun dels centres participants.

En aquest capítol hem establert quatre blocs:

- Estratègies per a la Generalització i Consolidació de l'Aprenentatge Cooperatiu.
- Primera aproximació a la situació del Pla de Generalització d'algunes escoles del GAC-MEM.
- Pla de Generalització. Cronologia d'un centre. Escola La Llàntia.
- Anàlisi de la situació del Pla de Generalització en els centres participants.

7.3. ESTRATÈGIES PER A LA GENERALITZACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE L'APRENTATGE COOPERATIU

L'escola La Llàntia exposa com està implementant l'Aprenentatge Cooperatiu en el seu centre. El primer element que s'ha tractat ha estat la cronologia, des dels inicis de la implementació del programa fins al moment actual.

S'inicia el curs 2009/10 interessant-se per aquesta metodologia com a estratègia d'atenció a la diversitat i a partir d'aquí se segueix el procés de formació CA/AC de tres cursos de durada. Passats aquests tres primers anys es fa una "nova" consolidació per reforçar l'anterior. El curs 14/15 es realitza una formació interna en la qual participa tot el claustre i s'incorporen els acords d'A. Cooperatiu de centre en el PEC. A partir d'aquí es crea una estructura organitzativa, la comissió d'Aprenentatge Cooperatiu, que permet "mantenir la flama" i refermar aquesta línia de treball.

A continuació es presenten les indicacions bàsiques per entendre com s'aplica l'aprenentatge cooperatiu a l'escola, es tracta d'una mena de "manual per a principiants" que consta dels següents apartats:

- 1. El treball a l'aula. Creació dels equips base, es proposen els tipus d'activitats a desenvolupar: les dinàmiques, les estructures regulars, les unitats didàctiques i els plans d'equip.
- 2. Plans de generalització. Dins d'aquest apartat s'explica el tipus de coordinació existent (horitzontal i vertical) així com les decisions de cicle relatives als horaris i a les àrees on s'aplica l'A.C.
- 3. L'avaluació, que consta de diversos nivells. D'una banda, l'autoavaluació (tant dels plans d'equip com de les activitats) i, d'altra banda, l'avaluació del professorat en els informes (vessant metodològic i de continguts).
- 4. Recull d'activitats estandarditzat de manera que totes les activitats queden recollides en una fitxa model annex per tal de veure clarament com fer l'activitat. A continuació es tracta l'organització del treball, tant pel que fa als recursos humans

com a l'emmagatzematge i revisió de les diferents activitats que es van duent a terme. Aquestes es van revisant trimestralment.

- 5. Pla d'apadrinament, de suport i acompanyament entre el professorat, per tal de guiar els mestres nous durant la seva estada a l'escola. En aquest sentit, els mestres que arriben nous tenen assignat un "padri" que facilita els materials, explica i guia en aquest procés. "Padrins i fillols" es reuneixen periòdicament per plantejar dubtes, programar conjuntament i/o proposar millores.
- 6. Plans d'acció tutorial (PAT), documents on inclouen les dinàmiques de cohesió de grup. És a dir, els tutors compten amb una franja horària (tutoria) on poden encabir i treballar aquestes dinàmiques per tal de reforçar i assentar l'Aprenentatge Cooperatiu que realitzaran en diferents àrees.
- 7. Exemples de Plans de Generalització on es poden observar la seqüenciació i durabilitat dels plans d'equip, les dinàmiques que es duren a terme, les estructures regulars de les diferents àrees i les unitats didàctiques en les quals es treballa l'A.C.

Després de la presentació del procés de Generalització i consolidació d'aquest centre es parla de les etapes del procés de formació / assessorament per a la implantació de l'A.C. en un centre, que consta de dos vessants; una primera a nivell més individual i una altra a nivell més col·lectiu on es prenen decisions de cicle i claustre. Aquest procés s'introdueix a poc a poc i al llarg dels diferents moments sorgeixen algunes dificultats:

Una primera dificultat que es detecta és la del professorat que arriba nou al centre, que es troba amb una manera de treballar que potser no coneix i això pot generar certes reticències. Les solucions aportades en el Grup de Treball és que la resistència es pot vèncer amb un bon acompanyament i una línia d'escola ben definida.

Un segon focus de conflicte són els mestres que ja hi són, reticents amb la metodologia, sobretot perquè des d'un principi ja no hi creuen. Una proposta per anar-ho superant pot ser fer formació interna i acompanyament per ajudar a fer que ho coneguin millor i en vegin els beneficis.

Es fa la reflexió de la importància de deixar per escrit les decisions i el que es va fent durant el procés d'implementació de l'A.C. És a dir, en funció dels passos que fa el professorat del centre cal anar creant els documents per garantir una reflexió per escrit. Aquests documents són: la Carpeta d'aula on es recullen les activitats que s'implementen a cada nivell i/o àrea i els Plans de Millora, que són molt importants i útils per tal implementar millores en el procés.

Es concreten els diferents elements que ajuden al procés de consolidació de l'AC:

- La figura de l'assessor extern
- La Comissió d'Aprenentatge Cooperatiu - que vetlla per la coherència i l'impuls del Pla de millora per la continuïtat del programa.
- Els equips directius (E.D.) que en la PGA reflecteixen els aspectes organitzatius i pedagògics necessaris per a la implementació del programa.
- Coordinació amb altres centres que apliquen el programa CA/AC (Xarxa Khelidôn, Grup de treball del MEM, equips de zones...) per continuar reflexionant i aprofundint en l'AC.

7.4. PRIMERA APROXIMACIÓ A LA SITUACIÓ DEL PLA DE GENERALITZACIÓ D'ALGUNES ESCOLES DEL GRUP DE TREBALL

En el curs 2015-16 es dedica una sessió a parlar sobre els Plans de Generalització. Tres centres comparteixen la seva experiència de Consolidació.

Institut Miquel Biada:

El centre fa la formació CA/AC entre els cursos 2008-2009 i 2010-2011. Alguns docents utilitzen les dinàmiques i estructures en les seves matèries i s'organitzen els crèdits de síntesi d'ESO en Aprenentatge Cooperatiu. En aquest cas es treballa amb el Quadern de l'Equip i Diaris de Sessions.

En el curs 2015-16 es realitza una FIC (Formació Interna de Centre) i es fa un pas endavant en la Generalització del programa, amb propostes de cara al curs següent i es crea la Comissió d'Aprenentatge Cooperatiu.

Al curs 2016 -17 s'estructura l'Aprenentatge Cooperatiu a 1r d'ESO, amb l'objectiu d'anar pujant els nivells progressivament. El centre crea una Comissió d'Innovació, amb diferents subcomissions i una d'elles és la d'Aprenentatge Cooperatiu que actua com a grup impulsor. En la reunió de l'equip docent de 1r d'ESO es fa un recordatori del programa per al professorat i es facilita un dossier informatiu.

El treball amb el professorat nou s'assumeix des dels equips docents, més fàcil que des dels departaments. Es generalitzen les activitats d'àmbit A a les tutories. Els tutors i coordinadors es fan suport entre ells per conèixer les dinàmiques.

Hi ha determinades estructures fixes com ara jocs de matemàtiques que es fan a l'hora de desdoblament en equips cooperatius (1r i 2n d'ESO) i el diari de laboratori en equips base (de 1r a 3r ESO).

Es presenta el curs de Moodle on es recull el material necessari per al professorat, des de vídeos per engrescar l'alumnat, lectures interessants, el model del Quadern de l'Equip, fitxes amb exemples d'aplicació de les estructures, etc. L'objectiu és que el curs de Moodle esdevingui com la Carpeta d'Aula.

Per altra banda, la comissió elabora un butlletí mensual, tal com es mostra a la imatge, per anar fent difusió del Programa CA/AC a tot el centre.

Imatge 7.4.1. Miquel Biada. Carpeta Moodle. Generalització

Escola Camí del Mig:

Durant els cursos 2006-2008 es fa la formació d'aprenentatge cooperatiu. A partir d'aquí, quan es revisa i reelabora el Projecte Educatiu de Centre es fa la distribució dels diferents eixos clau i un d'ells és l'Aprenentatge Cooperatiu.

En el Departament d'Orientació i Suport (Comissió d'Atenció a la Diversitat) es planifica i es debat la implementació de l'Aprenentatge Cooperatiu a les aules.

A principi de curs es fan sessions d'explicació del marc teòric del programa als docents nous que s'incorporen al centre i es crea la figura dels padrins entre el professorat. És un suport

fonamental el fet que els mestres paral·lels actuen com a padrins dels mestres nous. Es tracta de transmetre els principis del programa i ensenyar-los com funcionen les dinàmiques, les estructures i els plans d'equip.

El material a les aules està organitzat en dues carpetes per als docents:

- A la carpeta marró hi ha el marc teòric de l'Aprenentatge Cooperatiu.
- A la carpeta blava hi ha un recull d'activitats (Dinàmiques, Estructures i Models de Plans d'Equip) i les seves valoracions.
- Al llarg del curs es dediquen 4 o 5 sessions de treball entre els docents en reunions de claustre i/o de cicles entorn de l'Aprenentatge Cooperatiu.
- La Comissió d'Aprenentatge Cooperatiu del centre fa propostes adreçades a tot el claustre, vinculades al Pla de Millora, com per exemple:
- Introduir noves dinàmiques i estructures. Després es farà la valoració pertinent per veure com han funcionat i donar-hi o no continuïtat.
- Programació d'una seqüència didàctica o situació d'aprenentatge amb tres estructures diferents i aplicades en moments diferents de la unitat.
- Concreció de dates d'inici i tancament dels plans de l'equip.

Escola La Llàntia:

La comissió d'A.C. es reuneix quinzenalment. Fins al curs passat eren els coordinadors de cicle i algú de l'equip directiu els que en formaven part. Actualment, hi participa un membre de cada cicle que s'ofereix per ser-hi i la coordinadora de la CA/AC.

La comissió d'aprenentatge cooperatiu fa seguiment de l'aplicació del programa en tots els passos: equips base, estructures, quaderns d'equip. Cada cert temps proposa feina als cicles.

S'ha demanat que s'introdueixin com a mínim 3 estructures cooperatives a cada unitat didàctica. Cal provar-les i afegir-les a la programació.

A mig curs s'ha fet un diagnòstic de què s'està aplicant per reconduir la resta de curs.

Els padrins per als mestres novells s'han fet constar a la PGA i es vetlla per tal que siguin actius.

Una proposta de millora és documentar de manera clara el procés de treball dels padrins i com fan l'acompanyament. En les següents imatges es mostra tot el procés de Generalització portat a terme.

Imatge 7.4.2. Procés de Generalització escola la Llàntia

Al llarg de la sessió, els membres del GAC-MEM exposen els següents aspectes a destacar:

Quadre 7.3.2. Elements clau en la Generalització

Aspectes a destacar sobre el Pla de Generalització:

- Importància que tot el claustre implementi el Programa CAAC.
- Necessitat d'establir la Comissió d'Aprenentatge Cooperatiu per consolidar l'aprenentatge cooperatiu al centre.
- Sistematitzar l'acollida del professorat nou al centre, la formació i l'acompanyament amb relació al Programa CAAC.
- Dedicació d'un espai periòdic de reflexió en cicles i claustre per anar mantenint, impulsant i desplegant la generalització del Programa CAAC.
- Les carpetes d'aula on es recull tot el material per la implementació del programa.
- Revisió i avaluació del desenvolupament del Programa en el tancament de curs i elaboració de nous objectius. (Pla de Millora)
- Incloure en els documents (PEC - PGA) la concreció del Programa CAAC en el centre.

7.5. PLA DE GENERALITZACIÓ. CRONOLOGIA D'UN CENTRE. ESCOLA LA LLÀNTIA

Al curs 2018-2019 es presenta un model de consolidació i millora del centre per analitzar en el GAC-MEM. Aplicant l'estructura de "L'àlbum de cromos", es formen equips cooperatius de 4 persones. Cada equip rep un set d'11 pictogrames i se'ls demana que vagin ordenant-los a mesura que les dinamitzadores expliquen com s'organitzen en el seu centre.

Imatge 7.5.1. Pictogrames "Àlbum de cromos" La Llàntia

Així comença el relat que es divideix en tres passos:

- **Organització** que es divideix en 4 moments: *l'espurna* que els fa iniciar el procés, els *tastets* del primer any de formació quan van experimentant cada apartat del programa CA/AC, *les decisions* en el segon any de formació que exigeix anar generalitzant coses i la *personalització* que posa en marxa la consolidació en el tercer any de formació.
- **Consolidació** que inclou els anys 4,5,6,7,8 i fins a l'infinit, segons comenten. Cada curs es van posant pedaços allà on cal: fer que a la comissió d'Aprenentatge Cooperatiu hi hagi mestres de tots els cicles; tenir padrins i fillols per acompanyar els mestres nous; tenir l'horari d'AC visible, fer un recull de "com treballem cooperativament", preparar dossiers i butlletins que ajudin a recordar que cal fer en cada moment, fer claustres cooperatius que permetin experimentar com es treballa en equip cooperatiu.

- **Pla de millora.** S'entén com un alçar la vista, veure que hem fet i fer propostes concretes de millora. En aquest sentit, parlen d'una enquesta a l'equador del curs per veure com estan anant les coses; decideixen participar en els grups de treball de la Xarxa Khelidôn i comencen a treballar en les unitats didàctiques per tal que incloguin activitats cooperatives.

Acabada l'explicació, cadascun dels equips comparteix com ha ordenat les icones i discuteixen les discrepàncies. Les dinamitzadores mostren en un ppt. amb l'ordre que elles han pensat i atenen els dubtes que es generen.

Finalment, cada membre de cada equip tria una icona i es construeix un relat d'equip. Cada equip ho explica a la resta i els altres hi fan aportacions.

Per tancar la sessió es demanen propostes de millora amb la formulació de la pregunta “Quina imatge ens falta a l'àlbum?” Els diversos equips suggereixen:

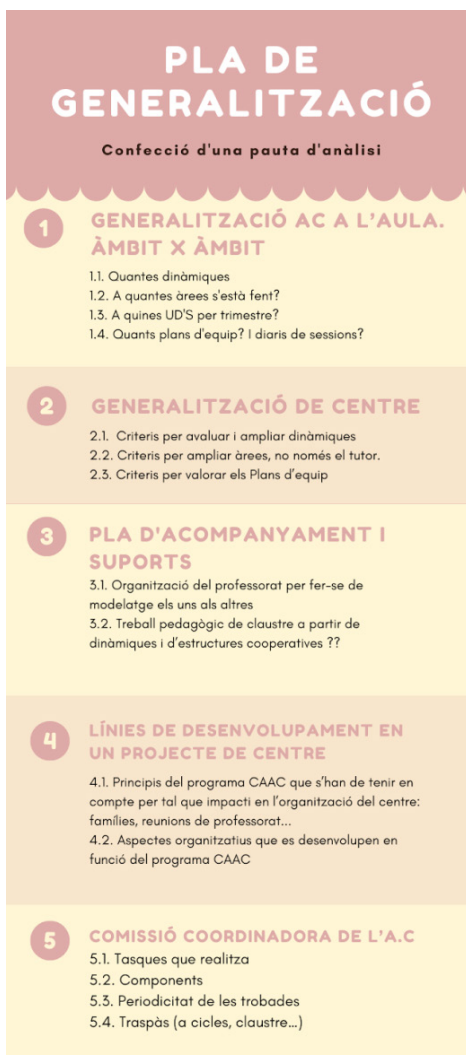
- Fer un traspàs a les famílies per explicar-los què fem i com ho fem. Es proposa fer dinàmiques a les reunions d'aula per al que experimentin. També se subratlla la importància de tenir els arguments preparats i coordinats per rebatre aquelles qüestions més freqüents que preocupen a les famílies.
- Fer equips de pares/mares i mestres per parlar de temes que els puguin interessar a tots, com per exemple “Com fer que els nens mengin més fruita”
- Veure com s'incorporen les activitats d'avaluació i definir bé quina és la funció dels mestres en l'AC: observació, interacció, suport, avaluació?
- Si féssim un pla de generalització d'àrees, això permetria concretar les unitats de cada àrea i alhora se suggereix fer un projecte d'aprenentatge cooperatiu que tenen començat tant en una carpeta física que hi ha a cada aula, com en el Drive on hi ha els documents compartits.

7.6. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ DEL PLA DE GENERALITZACIÓ EN ELS CENTRES PARTICIPANTS

El curs 2019-2020 es dediquen dues sessions a treballar el Pla de Generalització. Es tracta de dues sessions conjuntes entre el grup de Primària/Secundària i d'Educació Infantil. Les sessions de treball les preparen i coordinen les mestres de l'Escola Camí del Mig. La finalitat de les sessions és analitzar en quina situació es troben els diferents centres participants del GAC-MEM.

Procés de treball:

- 1r Es formen equips heterogenis, tenint present el centre de procedència i el nivell on el docent desenvolupa la seva tasca.
- 2n S'inicia amb una pluja d'idees amb l'eina del Mentimeter on cada equip introdueix una frase sobre què entén per Generalització. L'eina permet que tots els participants visualitzin les aportacions dels diferents equips.
- 3r A partir d'aquí, les coordinadores de l'activitat, fan una breu explicació del Pla de Generalització i presenten la infografia que serveix com a punt de partida.

Imatge 7.6.1. Pauta d'anàlisi Pla de Generalització. Camí del Mig

- 4t Un cop consensuats significats entorn al Pla de Generalització, cada equip treballa sobre un aspecte i fa propostes d'anàlisi que ens permeten elaborar una base d'orientació.
- 5e Partint de la base d'orientació s'elabora una rúbrica d'anàlisi. Cada equip treballa dos subapartats de cada aspecte de la infografia. L'equip coordinador de l'activitat planteja l'esquelet inicial de la rúbrica i seguint l'estructura de la conversa giratòria, cada equip posa en comú el que es fa en els centres respectius, entorn de subapartats que li toca analitzar. A partir de la posada en comú, es consensuen els nivells d'assoliment de cada criteri de la rúbrica. Cada equip comparteix amb la resta d'equips les seves aportacions a la rúbrica.
- 6e Per tant, el resultat és una eina que serveix als centres per avaluar periòdicament la implantació del projecte AC a través de la Comissió d'A. C.
- 7e Per a la següent sessió, cada centre es compromet a analitzar la seva situació utilitzant la rúbrica. La presentació i recollida de les diferents rúbriques permet extreure les següents conclusions.

Taula 7.6.1. Rúbrica d'avaluació dels Plans de Generalització als centres

	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4	OBSERVACIONS
1. Generalització AC a l'aula. Àmbit A Àmbit B Àmbit B Àmbit C	Ens estem INICIANT. Ho hem escoltat, però encara no ho hem acordat ni s'ha portat a terme	Ja hem COMENÇAT. Està acordat (comissió, claustre...) i ara ho començarem a portar a terme.	Està EN PROCÉS. Portem un temps fent-ho així i anem modificant acords en funció dels resultats.	Nivell 4 Està ACORDAT. Ja fa temps que vam decidir fer-ho així i continuem perquè és el que més ens funciona.)	
	1.1. Fem una o dues dinàmiques cada curs.	Fem una dinàmica cada trimestre.	Fem una dinàmica al mes.	Fem 1 dinàmica al mes tenint en compte les cinc tipologies.	
	1.1. Fem dinàmiques lliurement sense consensuar.	Tenim les dinàmiques recollides i pactades però hi falta la seqüenciació per cursos.	Seqüenciem les dinàmiques per cursos.	Seqüenciem les dinàmiques per cursos tenint en compte les cinc tipologies i, en cas de repetició, amb temàtiques específiques de cada nivell.	
	1.2. Apliquem estructures cooperatives a 1 àrea.	Apliquem estructures cooperatives a 2 àrees	Apliquem estructures cooperatives a 3 àrees (medi, mates i llengua)	Apliquem estructures cooperatives en la majoria d'àrees	
1.3. Apliquem estructures cooperatives esporàdicament	Apliquem 1 estructura cooperativa a cada UD (una a inici i una altra al final)	Apliquem 2 estructures cooperatives a cada UD (una a inici i una altra al final)	Apliquem més de 2 estructures cooperatives a cada UD (una a inici i una altra al final)		
1.4. Fem un pla de l'equip al llarg del curs.	Fem dos plans de l'equip al llarg del curs.	Fem un pla de l'equip per trimestre.	Fem quatre plans d'equip al llarg del curs.		
1.4. Fem un diari de sessions per trimestre (1 diari per avaluar el pla de l'equip).	Fem dos diaris de sessions per trimestre (2 diaris per avaluar el pla de l'equip).	Fem un diari de sessions al mes (3 diaris per avaluar el pla de l'equip).	Fem un diari de sessions al mes i els que es considerin necessaris pel funcionament dels equips.		

	<p>Nivell 1 Ens estem INICIANT. Ho hem escoltat, però encara no ho hem acordat ni s'ha portat a terme</p>	<p>Nivell 2 Ja hem COMENÇAT. Està acordat (comissió, claustre...) i ara ho començarem a portar a terme.</p>	<p>Nivell 3 Està EN PROCÉS. Portem un temps fent-ho així i anem modificant acords en funció dels resultats.</p>	<p>Nivell 4 Està ACORDAT. Ja fa temps que vam decidir fer-ho així i continuem perquè és el que més ens funciona.)</p>	OBSERVACIONS
<p>2. Generalització de centre</p>	<p>2.1. o dinàmiques o valoració alumnes o valoració mestres</p>	<p>Mínim 2 dinàmiques Mínim 1 valoració alumnes Mínim 1 valoració mestres</p>	<p>Mínim 5 dinàmiques Més de 2 valoracions alumnes Més de 2 valoracions mestres</p>	<p>Entre 7 i 10 mínim. A cada dinàmica es fa una valoració de mestres i alumnes</p>	
	<p>Es fan activitats cooperatives sistemàtiques en unes activitats concretes.</p>	<p>Es fan activitats cooperatives quan hi ha suport a l'aula.</p>	<p>Es fan activitats cooperatives a totes les àrees que fa el tutor.</p>	<p>Es programen activitats cooperatives dins les unitats didàctiques en les diferents àrees.</p>	
	<p>Només el tutor posa la qualificació de l'aprenentatge cooperatiu.</p>	<p>A les sessions d'avaluació el tutor i els especialistes comenten el funcionament de les sessions d'aprenentatge cooperatiu</p>	<p>A les sessions d'avaluació cada mestre/a ja sigui tutor o especialista aporta una qualificació d'aprenentatge cooperatiu.</p>	<p>Dins de la qualificació de cada àrea també hi ha la nota d'aprenentatge cooperatiu.</p>	
	<p>Avaluar el pla de l'equip i només rotar els càrrecs.</p>	<p>Es valoren els càrrecs però no els compromisos.</p>	<p>Es valoren els càrrecs, compromisos i objectius a partir d'una rúbrica.</p>	<p>Es valoren els càrrecs, compromisos i objectius a partir d'una rúbrica que els serveix per autoregular-se</p>	

	<p>Nivell 1 Ens estem INICIANT. Ho hem escoltat, però encara no ho hem acordat ni s'ha portat a terme</p>	<p>Nivell 2 Ja hem COMENÇAT. Està acordat (comissió, claustre...) i ara ho començarem a portar a terme.</p>	<p>Nivell 3 Està EN PROCÉS. Portem un temps fent-ho així i anem modificant acords en funció dels resultats.</p>	<p>Nivell 4 Està ACORDAT. Ja fa temps que vam decidir fer-ho així i continuem perquè és el que més ens funciona.)</p>	<p>OBSERVACIONS</p>
<p>3. Pla d'acompanyament i Suports Organització d'un horari lectiu planificat (Observar i ser observat) amb documents conjunts que siguin objecte de debat.</p>	<p>3.1. Es fa sense planificació, de manera esporàdica.</p>	<p>3.1.1 hora en algun dels àmbits d'observació.</p>	<p>3.1. Es dota d'hores d'observació i reflexió en un dels àmbits.</p>	<p>3.1.. Tenir una hora x cada àmbit per observar i ser observat i després una hora per compartir el que s'ha reflexionat. (Co docència)</p>	
<p>5. Incorporació de dinàmiques, estructures i plans d'equip a nivell de claustre per aprendre a treballar en equip.</p>	<p>3.2. De manera esporàdica es fa alguna dinàmica o s'aplica alguna estructura en el claustre de professorat.</p>	<p>3.2. Es fan clausures o tres o reunions de professorat a principi i a final de curs, de manera sistemàtica, aplicant dinàmiques i estructures.</p>	<p>3.2. Es fan clausures o reunions de professorat durant el curs, de manera sistemàtica, aplicant dinàmiques i estructures. que ha confocat l'equip directiu. De tant en tant s'activen equips</p>	<p>3.2. Els claustres i reunions de professorat es fan cooperatius. S'apliquen dinàmiques, estructures i plans d'equip. Hi ha equips de professorat heterogenis i estables al llarg del curs que els organitza l'equip directiu.</p>	
<p>4. Línies de desenvolupament en un projecte de centre.</p>	<p>4.1. S'anomena que es treballa l'aprenentatge cooperatiu a les reunions amb les famílies.</p>	<p>4.1. Explicació del que és l'aprenentatge cooperatiu a les reunions amb les famílies.</p>	<p>4.1. Realització d'una dinàmica i una estructura a cada cicle a les reunions amb les famílies.</p>	<p>4.1. Realització d'una dinàmica i una estructura a cada nivell a les reunions amb les famílies.</p>	
	<p>4.2. No existeix cap comissió d'aprenentatge cooperatiu.</p>	<p>4.2. Formació en aprenentatge cooperatiu.</p>	<p>4.2. Es forma una comissió que assisteix al grup de treball del MEM, a seminaris, a jornades a Catalunya i a simposis a nivell estatal.</p>	<p>4.2. El claustre s'organitza en equips base per realitzar diferents tasques de l'escola.</p>	

	<p>Nivell 1 Ens estem INICIANT. Ho hem escoltat, però encara no ho hem acordat ni s'ha portat a terme</p>	<p>Nivell 2 Ja hem COMENÇAT. Està acordat (comissió, claustr...) i ara ho començarem a portar a terme.</p>	<p>Nivell 3 Està EN PROCÉS. Portem un temps fent-ho així i anem modificant acords en funció dels resultats.</p>	<p>Nivell 4 Està ACORDAT. Ja fa temps que vam decidir fer-ho així i continuem perquè és el que més ens funciona.)</p>	<p>OBSERVACIONS</p>
	<p>5.1 Tasques que realitza: No existeix comissió coordinadora.</p>	<p>5.1 Tasques que realitza: Es crea la comissió, es realitzen algunes tasques però sense estar establertes.</p>	<p>5.1 Tasques que realitza: S'estableixen més tasques i es van ampliant i/o modificant.</p>	<p>5.1 Tasques que realitza: Coordinar, planificar, fer l'acompanyament dels docents nous, establir acords i fer-ne difusió. Recull informació del pla de generalització, en fa la valoració i fa la proposta de millores per establir el pla de millora.</p>	
<p>5. Comissió Coordinadora de l'A Cooperatiu</p>	<p>5.2: Components: No hi ha ningú</p>	<p>5.2: Components: Equip directiu i coordinació pedagògica.</p>	<p>Components: Equip directiu, coordinació pedagògica i algun representant d'algun cicle.</p>	<p>5.2 Components: Equip directiu, coordinació pedagògica, un docent de cada cicle i un representant de la CAD.</p>	
	<p>5.3 Periodicitat de les trobades: Es comenta en 1 claustr durant l'any.</p>	<p>5.3 Periodicitat de les trobades: trobades mensuals.</p>	<p>5.3 Periodicitat de les trobades: trobades quinzenals.</p>	<p>5.3 Periodicitat de les trobades: 1 cop per setmana.</p>	
	<p>5.4. Traspàs (a cicles, claustrs...): no es fa.</p>	<p>5.4. Traspàs (a cicles, claustrs...): es fa traspàs en els claustrs.</p>	<p>5.4. Traspàs (a cicles, claustrs...): el traspàs és en els claustrs i cicles.</p>	<p>5.4. Traspàs (a cicles, claustrs...): es fa traspàs per tres vies: claustrs, cicles i a nivell de famílies.</p>	

Després d'analitzar les rúbriques de generalització de 8 escoles (Llàntia, Sant Martí, E. Pia Granollers, Camí del Mig, Sant Jordi, Joan Maragall, Miquel Biada i Marta Mata), es fan les següents observacions:

1. Àmbit A. Un dels centres està a Nivell 2, tenen les dinàmiques recollides i pactades, però encara s'han seqüenciat per cursos i fan una dinàmica per trimestre.

La majoria dels centres es troben al Nivell 3, tenen les dinàmiques seqüenciades per cursos i fan una dinàmica cada mes.

Hi ha un centre que es troba a Nivell 4, que a més de tenir les dinàmiques seqüenciades per cursos i fer-ne una al mes, tenen en compte les cinc dimensions que estableix el programa. Potser això té relació amb la veterania i el procés de cadascun dels centres en l'aplicació del programa.

2. Àmbit B. La majoria d'escoles es troben en el nivell 3 i 4, que apliquen estructures cooperatives en 3 àrees: medi, matemàtiques i llengües o en la majoria de les àrees. La part més fluixa, comú a tots els centres, correspon a la incorporació de tres o quatre estructures en la programació de les unitats didàctiques.

3. Àmbit C. La majoria de les escoles se situen al Nivell 3 a l'hora d'aplicar els Plans d'Equip i dur a terme els Diaris de sessions, ja que fan un diari de sessions al mes i tres diaris de sessions per tancar el Pla d'Equip. El fet que no hi hagi cap centre a Nivell 4 potser és degut a la complexitat de l'àmbit, al temps d'experiència de les escoles amb l'Aprenentatge Cooperatiu i als recursos personals de què disposen.

Reflexió: Caldrà repensar: "Fem un pla d'equip per cada període d'avaluació". Hem de tenir en compte que és un instrument molt adequat per aprendre a treballar en equip i per l'autoregulació. També el nombre de Diaris de sessions té relació directa amb la quantitat d'activitats d'A Cooperatiu que es fan.

4. Línies de desenvolupament de cada centre. Hi ha dues escoles que no han respost aquest ítem. De les sis escoles que responen:

La meitat dels centres expliquen com es fa l'Aprenentatge Cooperatiu a les reunions amb les famílies. L'altra meitat realitza una dinàmica i una estructura a les reunions amb les famílies.

El 100% de les escoles tenen una Comissió d'Aprenentatge Cooperatiu i participen en el Grup de treball del MEM, Seminaris, Jornades de Catalunya i Simposis estatals de la Xarxa Khelidon.

5. Pla d'acompanyament i suports. La majoria d'escoles es troben en un punt inicial (5/8), això comporta que fan l'acompanyament i suport al professorat novell de manera esporàdica i sense planificar. Dues escoles en procés (2/8), ja que tenen hores d'observació entre el professorat i de reflexió de diferents àmbits. Cap centre està al nivell avançat.

6. Funcionament de la Comissió Coordinadora d'A.C. Respecte a les tasques de la Comissió, la majoria d'escoles es valoren en el nivell 4 (una escola comenta que encara els manca sistematització), en aquests centres la comissió coordina, planifica, fa l'acompanyament dels docents nous, estableix acords i en fa difusió, recull informació del pla de generalització, en fa la valoració i fa la proposta de per definir el pla de millora. Dues escoles es troben al nivell 3, que tenen establertes algunes tasques i les van ampliant i modificant a mesura que sorgeixen les necessitats. Hi ha un centre que encara no té definida la Comissió.

Podem concloure que, en relació amb els components, la majoria d'escoles es troben en el nivell 4, perquè la comissió està formada per: algun membre de l'Equip Directiu o coordinació pedagògica, un docent de cada cicle i un representant de la CAD. Una escola al nivell 3 on hi ha membres de l'E Directiu i un representant de cada cicle.

A propòsit de la Periodicitat de les trobades, la majoria de les escoles tenen establert una reunió setmanal, excepte dues que es troben mensualment.

La majoria dels centres fan el traspàs d'informació en claustres i cicles de manera periòdica, excepte dos centres que fan el traspàs trimestralment.

Davant d'aquests resultats, considerem que ens trobem en un nivell satisfactori, però sempre amb opció a millorar. Hi ha una escola que està començant, per tant, es troba al nivell 1. Les altres trobem que hi ha desnivells en els diferents punts valorats i, per tant, són aspectes que cadascun dels centres haurien de reforçar.

7.7. REPTES I PROPOSTES PER CONTINUAR APROFUNDIR EN LA GENERALITZACIÓ I LA CONSOLIDACIÓ

- Validar la rúbrica com a eina d'autoavaluació dels centres. L'avaluació del procés de treball ens indica que pot ser un instrument molt útil pel propi centre per identificar per on ha d'anar el Pla de millora del centre. Però seria important contrastant amb un grup més gran centres poder validar si són les dimensions i indicadors més pertinents.
- Fer-la extensiva als centres que formen part de la Xarxa Khelidôn. En línia amb l'anterior vam valorar que pot ser introduir un instrument d'aquesta mena en la Xarxa Khelidon ajudaria al intercanvi entre centres i a compartir el significat de les diferents dimensions.
- Recollir els resultats, analitzar-los i planificar una estratègia d'acompanyament als centres en aquells aspectes en que la majoria requereixin millora. Pot ser aquest procés ens ajudaria a identificar en quins àmbits o dimensions del CAAC estem progressant i en quin hi ha dificultats.

8. La participació en el grup de treball. Recorregut i impacte en els centres.

En aquest capítol recollim l'evolució de cada centre arran de la seva participació en el GAC-MEM i l'impacte que ha comportat al anar aprofundint en la implementació del programa CA/AC.

Hi ha centres que hi són des del començament, altres que s'ha incorporat més tard i algun centre que ha deixat el GAC-MEM, sobretot després de generalitzar les sessions en línia i en funció de les seves necessitats o la disponibilitat de les persones participants.

També hi ha mestres que hi participen a títol personal perquè han estat en contacte amb el programa per estudis realitzats a la UVIC o perquè han treballat en centres que feien Aprenentatge Cooperatiu a causa de canvis i trasllats, s'han vist obligats a anar a altres escoles que no en feien, però el seu interès les ha motivat a continuar en el grup.

El GAC-MEM està format per professorat que es fa preguntes, que busca respostes i les troben compartint reflexions i intercanviant pràctiques. La transmissió d'experiències, el compromís d'implementar activitats a les aules i la cooperació entre docents d'altres centres, tant per compartir la valoració del que s'ha fet com pel fet de preparar i col·laborar en el disseny d'algunes sessions, ajuda al creixement professional i a la consolidació del programa en els centres per tal d'avançar cada vegada més cap a la inclusió.

En aquest codi QR podeu consultar la descripció completa del relat de l'impacte que ha suposat per cadascun dels centres.

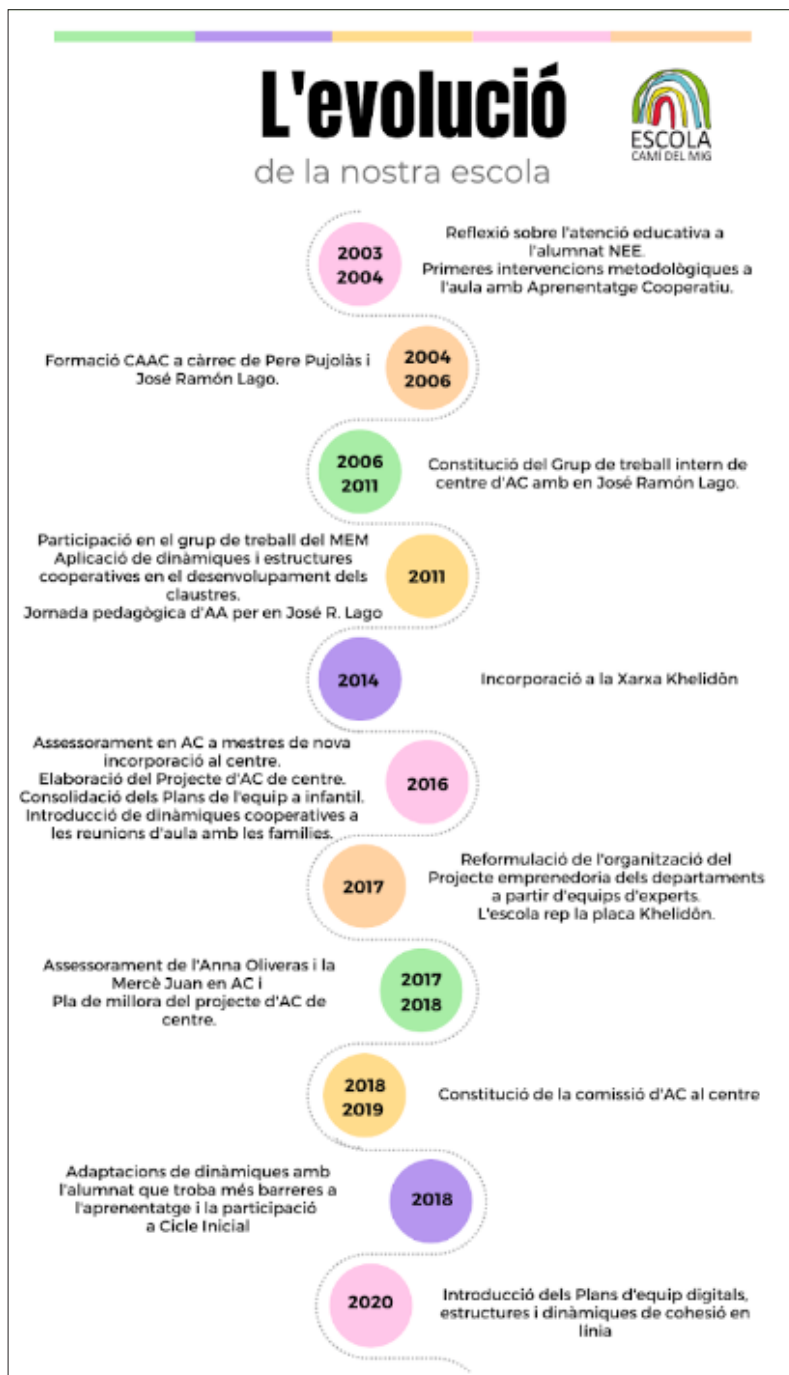
A continuació hi ha l'abstract que hem fet els coordinadors, amb la infografia que ha elaborat cada centre.

ESCOLA CAMÍ DEL MIG (MATARÓ)

Vam iniciar els primers passos per incorporar l'Aprenentatge Cooperatiu a la nostra escola el 2003, amb l'objectiu de millorar la resposta a la diversitat del nostre alumnat. Després de posar en marxa algunes activitats cooperatives a les nostres aules, vam considerar essencial aprofundir en aquesta metodologia i, per tant, vam organitzar una formació dirigida a tot el claustre per part d'en Pere Pujolàs entre els anys 2004 i 2006. Una vegada finalitzada la formació en CA/AC, vam establir un Grup de Treball intern, integrat per coordinadors de cicle i membres de l'equip directiu, amb l'assessorament d'en J.R. Lago de la UVIC. El propòsit d'aquest grup era impulsar, coordinar i consolidar l'Aprenentatge Cooperatiu a través de les reunions de cicle i els claustres pedagògics, una tasca que vam desenvolupar des del 2006 fins al 2011.

L'any 2011, la nostra escola va jugar un rol decisiu en la creació del GAC-MEM. El nombre de mestres participants en aquest grup ha variat al llarg dels anys, oscil·lant entre 5 i 10 persones. Des de l'any 2014, formem part de la Xarxa Khelidôn i, el maig del 2017, vam rebre la placa Khelidôn com a reconeixement a la nostra labor com a escola cooperativa. Participem activament en Jornades, Simposis i Grups de Treball de la Xarxa, així com col·laborant en revistes d'àmbit pedagògic per fer difusió del procés d'implementació de l'Aprenentatge Cooperatiu al nostre centre.

L'impacte que el GAC-MEM ha tingut al nostre centre és extremadament positiu: ens manté en contacte constant amb altres centres i professionals que comparteixen aquesta manera de fer. Molts de nosaltres hem interioritzat l'aprenentatge cooperatiu en el nostre dia a dia a tal punt que la frase "junts anem més lluny" encapsula tota la nostra història com a centre, docents i persones.

Imatge 8.1. Infografia Camí del Mig

ESCOLA GERMANS CORBELLA (CARDEDEU)

Els cursos 2010-12 vam realitzar la formació en CA/AC amb en Pere Pujolàs. Des de llavors, treballem l'AC de manera sistematitzada i gradual des d'I3 fins a 6è. Participem en les Jornades i simposis organitzats per la Xarxa Khelidôn. L'any 2018, ens vam animar a participar en el Grup de Treball i al d'Educació Infantil que es va iniciar.

En el GAC-MEM d'Infantil, hem compartit dinàmiques, estructures senzilles, els plans d'equip, diaris de sessions i activitats en línia. Moltes de les propostes elaborades al MEM, després les aplicàvem amb els infants. D'altres, com els plans d'equip i diaris de sessions, els portàvem elaborats des de les nostres escoles i els presentàvem i compartíem, recollint les diferents opinions o perspectives.

En el GAC-MEM de Primària, hem compartit dinàmiques i estructures tant de format presencial com en línia. També ens hem centrat en el suport a l'alumnat que troba barreres per a l'aprenentatge i la participació, compartint com els diferents centres treballem en equips cooperatius amb alumnat amb trastorns de conducta, TEA, etc.

Moltes dinàmiques les hem pogut aplicar i ens han funcionat molt bé, i les hem acabat instaurant en el nostre dia a dia. Pel que fa a les estructures, ens han ajudat a reflexionar i a tenir en compte el modelatge per part de la mestra i a perfeccionar la manera de presentar les activitats. Pel que fa als plans d'equip i diaris de sessions, ens han ajudat a la comissió de CA/AC del centre a fer un repàs dels documents que teníem i a millorar-los.

HISTÒRIA DE VIDA

ESCOLA GERMANS CORBELLA

APRENTATGE COOPERATIU

El curs 2010-11 i curs 2011-12 vam acabar de fer la formació CA/AC amb en Pere Pujolàs. Des de llavors a la nostra escola treballem l'aprenentatge cooperatiu de manera sistematitzada i gradual d'13 a 6è. Sempre hem participat de les Jornades i simposiums organitzades per la Uvic i la Xarxa Khelidón.

TREBALL INTERN DE CENTRE

CURS 12-13

Sistematitzem i documentem el programa CA/AC a les aules.

CURS 13-14

Avancem amb les activitats d'aprenentatge cooperatiu a l'àrea de llengua i consensem els plans d'equip.

CURS 14-15

Compartim bones pràctiques d'Aprenentatge Cooperatiu amb centres d'altres comunitats autònomes a través del projecte "Juntos, alcanzando un sueño" (subvencionat pel MECD).

CURS 15 FINS 19

Diversifiquem activitats d'aprenentatge cooperatiu des de totes les àrees. Compartim bones pràctiques amb altres escoles de la Zona (Cardedeu i Mataró).

CURS 19 AL 22

Creem la comissió d'AC i actualitzem de tota la documentació (plans d'equip, diaris de sessions i documents consensuats d'AC).

GRUP DE TREBALL DEL MEM

CURS 18-19
PARTICIPA: IMANE EL IDRISSE

CURS 19-20
PARTICIPEN: CLARA CANALETA, SÒNIA ESTRADA, IMANE EL IDRISSE, JENNIFER SANTANO I JÈSSICA VILREALES

CURS 20-21
PARTICIPEN: SÒNIA ESTRADA, IMANE EL IDRISSE, JENNIFER SANTANO I JÈSSICA VILREALES

CURS 21-22
PARTICIPEN: SÒNIA ESTRADA, IMANE EL IDRISSE I NÚRIA RODRIGO

Imatge 8.2. Infografia Germans Corbella

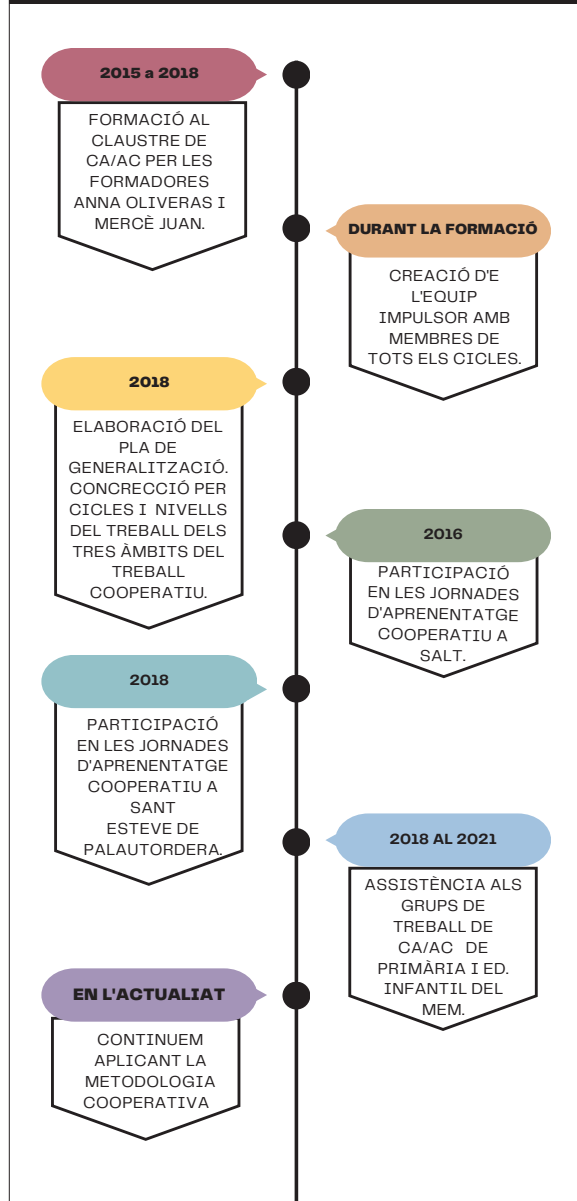
ESCOLA JOAN MARAGALL (ARENYS DE MAR)

L'equip directiu del centre fa la demanda de formació sobre programa CA/AC, (2015-2018) per part de M. Juan i l'A. Oliveras. Progressivament, es va implantant a primària i a infantil. La posada en pràctica es veu beneficiada per la intervenció i modelatge presencial de les dues formadores, tot fent acompanyament al mestre dins l'aula. Finalitzada la formació, el claustre elabora i aprova el seu projecte d'AC. Després d'assistir a unes jornades de la Xarxa Khelidôn, en sortiran amb entusiasme i ens motivem per participar en el GAC-MEM.

El curs 2018-19, quatre mestres de l'escola ens incorporem al GAC-MEM d'E.Infantil i Primària que ajuden a anar consolidant aspectes del projecte de centre amb l'elaboració i adaptació de materials, plans d'equip, diaris de sessions.

Diversifiquem activitats i ens enriqueim amb la reflexió, el treball continuat veient i compartint altres maneres de fer ens dels centres. Compartir dubtes, veure la trajectòria d'altres escoles amb la seva experiència i plans de millora dona seguretat i empenta. Actualment hi ha interès per part d'uns quants mestres de l'equip per donar continuïtat, implicar els nous mestres, recuperant i consolidant el treball fet.

ESCOLA JOAN MARAGALL D'ARENYS DE MAR

Imatge 8.3. Infografia Joan Maragall

ESCOLA LA LLÀNTIA (MATARÓ)

La història amb l'A.C. comença el curs 2009-2010 en què fem un tast d'activitats des de l'aula d'educació especial amb les mestres guiades pel professional de l'EAP. Una d'aquestes mestres s'incorpora també al **GAC-MEM** per familiaritzar-se amb el programa.

Els tres següents cursos entre el 2010 i 2013 tot el claustre segueix la formació del programa CA/AC i anem implementant l'aprenentatge cooperatiu. El 2013-2014 fem una FIC (formació interna de centre) per tal de consolidar el programa al centre.

El curs 2015-2016 incloem l'AC al PEC i a altres documents de l'escola per deixar establert que aquesta és una línia pedagògica del centre. És en aquest mateix curs que comencem a dissenyar el pla de padrins i fillol per acompanyar els mestres nous del centre

El 2017-2018 comencem els claustres cooperatius en que els mestres fan activitats de claustre en equips base estables i del 2018 al 2021 participem en el seminari sobre alumnat que troba barreres de la UVic en què compartim les experiències d'aprenentatge cooperatiu per incloure aquest alumnat en triangulació de tres escoles.

Des de 2014 hem participat tant a les Jornades de Catalunya com als Simposis i ens hem adherit a la Xaxa Khelidôn.

La nostra participació en el **GAC-MEM** ha estat ininterrompuda des del 2020. Ens ha servit per compartir experiències i documents de l'escola i dinamitzar algunes sessions. També ens serveix per aportar idees a la Comissió de CA/AC de l'escola i d'aquí a la pràctica docent.

Imatge 8.4. Infografia La Llàntia

ESCOLA MARTA MATA (MATARÓ)

Iniciem el curs 2012-2013 introduint l'AC amb en J.R. Lago com a formador. Les experiències les escoles "la Llàntia" i "Camí del Mig" ens encomanen les ganes d'introduir-nos i sistematitzar del Programa CA/AC per a tota l'escola.

Participem en les "III Jornades d'A. C.", que ens engresquen i ens encoratgen a seguir avançant. El curs 2016-2017 continuem en format de Taller Intern, amb assessoraments puntuals de J.R. Lago i s'incorporen al GAC-MEM quatre mestres, compartint el treball al Claustre. Es fa un treball de recull, prioritització i ordenació del material recollit de cada cicle.

Durant el curs 2020-2021 fem una F.I.C.on es revisen els acords, es comparteix el treball i desenvolupament en cadascun dels cursos per acordar i actualitzar el Document-Guia de l'AC.

Durant tots aquests cursos s'ha fet una gran tasca, el fet de poder compartir les experiències entre centres de diversos perfils, amb diferents enfocaments i amb variades maneres de treballar, ens ha obert la mirada i hem pogut ampliar la perspectiva de treball.

El marc d'actuació del treball a la nostra Escola, s'ha enriquit i ha provocat que hagi sigut un tema de valoració i propostes de millora contínues, és important reconèixer el valor de fer aquest mateix aprenentatge amb companys i companyes mestres d'altres escoles.

L'aprenentatge mai s'acaba i sempre es pot enriquir!!!!

INSTITUT MIQUEL BIADA (MATARÓ)

Ens iniciem en l'A.C. de la mà d'en P.Pujolàs i en J.R. Lago els cursos 2008-2011. Un grup de docents de diferents àrees comencen a desplegar estructures, quaderns d'equip i diaris de sessions. Un parell de cursos més tard tots els crèdits de síntesi de l'ESO s'estructuren seguint l'AC. Al curs 2015-2016, s'organitza una FIC (formació interna de centre) que permet a un nou grup de professorat conèixer el programa CA/AC.

Aquesta formació dona un nou impuls a la implementació de l' A.C., que s'incorpora al PEC com a línia de centre i es crea la comissió d'AC que s'encarrega d'impulsar, organitzar i consolidar l'AC i així s'avança en els tres àmbits del programa, també en els projectes i sobretot de la mà de la codocència puntal important del nostre PEC.

Paral·lelament, el centre decideix formar part del GAC-MEM des dels seus inicis, així com iniciem la participació en les Jornades i Simposiums, que suposa un punt àlgid en el nostre camí, ja que veiem que hi ha molts centres amb els mateixos neguits que nosaltres i ens encoratgem a formar part activa de la Xarxa Khelidôn. El moment més especial de la nostra trajectòria va ser el reconeixement de la nostra feina per part de la Xarxa el maig del 2017, amb la placa que ens acredita com a membres i que lluïm amb molt d'orgull a l'entrada del nostre centre. Des d'aquell moment participem activament a la coordinadora Khelidôn de Catalunya i contribuïm a la difusió i creixement del programa.

HISTÒRIA DE VIDA INS MIQUEL BIADA

2008-2011 FORMACIÓ CAAC

Primer amb Pere Fujolàs i després amb José Ramon Lago.

TREBALL EN XARXA

Participació en el grup de treball del MEM des dels inicis.
Adhesió xarxa Khelidon maig 2017

PARTICIPACIÓ EN JORNADES I CONGRESSOS

2017 Simposium Palma Mallorca
2018 Jornades Sant Esteve Palautordera
2019 Simposium Saragossa
2020 Jornades On line
2021 Simposium On line

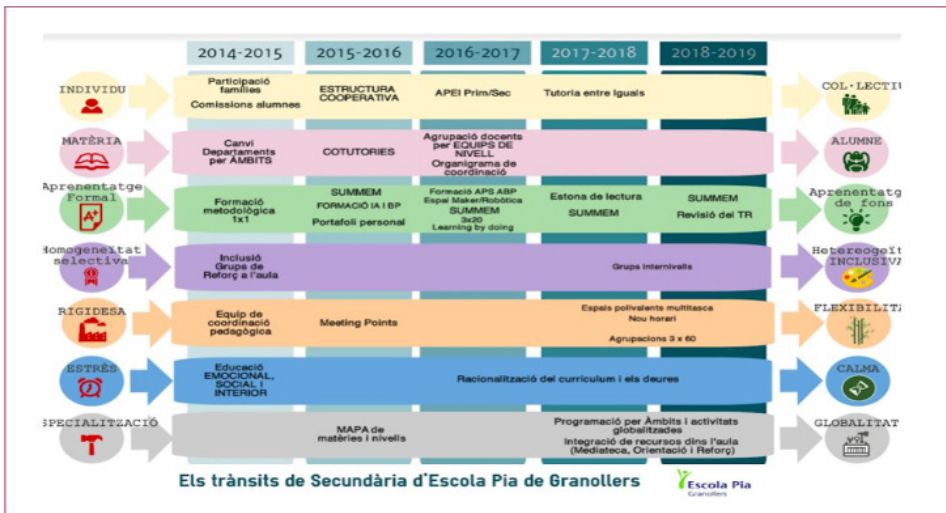
Imatge 8.5. Infografia Miquel Biada

ESCOLA PIA (GRANOLLERS)

El punt de partida el trobem l'abril del 2015 quan Escola Pia Catalunya aprova el projecte interdisciplinari fonamentat en l'Aprenentatge Cooperatiu (AC) i l'Aprenentatge basat en Bones Preguntes (ABP), SUMMEM i es comença el programa formatiu CA/AC de la UViC (2015-18). El novembre de 2017 s'organitza la 1a Jornada SUMMEM per compartir itineraris d'aprenentatge i en aquest esdeveniment que en José Ramón Lago em va proposar de participar en el GAC-MEM.

En aquest sentit, a la Secundària d'Escola Pia Granollers el desplegament de l'AC ha tingut un fort impacte des de l'inici del procés. Malgrat que la COVID ho va paraitzar bastant tot, aquests canvis o evolució lògica encara continuen presents, ja que actualment s'ha engegat el darrer pas de transformació escolar amb el projecte de codocència i l'avaluació qualitativa.

El GAC-MEM per mi sempre ha estat inspirador. El fet d'anar compartint experiències i discutir sobre el sentit i l'essència de les coses m'ajuda a entendre els conceptes i em dona seguretat tant a l'hora de portar-los a terme en el meu dia a dia a l'escola com a l'hora de compartir-los amb el meu equip educatiu i en la comissió d'aprenentatge cooperatiu de la que formo part. També ens ajuda a construir instruments cada cop més eficients en aquest camí de transformació de les aules en entorns d'aprenentatge cada cop més col·laboratius i convivencials.

Imatge 8.6. Infografia Escola Pia Granollers

ESCOLA PIA SANTA ANNA (MATARÓ)

Ens vam incorporar al GAC-MEM d'E Infantil per compartir dubtes, experiències, materials mirades, preguntes... sobre l'A. Cooperatiu.

Les reflexions que sorgeixen davant les situacions en l'etapa fan que sigui encoratjador i dona significat a l'A.C. Aplicar-lo genera dubtes i compartir-los tranquil·litza.

Quan a l'escola PIA s'inicia la formació amb en J.R.Lago i l' equip de la Uvic, comencem un camí cooperatiu que ens plantegem compartir amb altres centres externs a l'escola pia, com una manera d'obrir la mirada, veure noves pràctiques i aprendre també cooperativament del cooperatiu. Ara estem més segures, amb alguna llacuna a causa del confinament covid, que ens ha alentit aquesta implementació.

La presència de l' aprenentatge cooperatiu dins les aules en equip ha canviat diferents maneres de fer dins el nostre centre. Moltes de les tasques o responsabilitats que anteriorment es realitzen en grup, per parelles o individualment han passat a ser més cooperatives. Potser anteriorment al treball cooperatiu les tasques es podien fer en grup, però NO cooperativament i aquest ha estat el canvi de mirada, cap a la cooperació com a Eix.

ESCOLA SANT JORDI (ST. VICENÇ DE MONTALT)

Des del 2011, a l'escola Sant Jordi de Sant Vicenç de Montalt, es feia el projecte interdisciplinari, "El cinema" a 6è de primària, en la plataforma ATTA, una eina global de Gamificació on l'alumnat per equips, resolva les diferents missions del projecte.

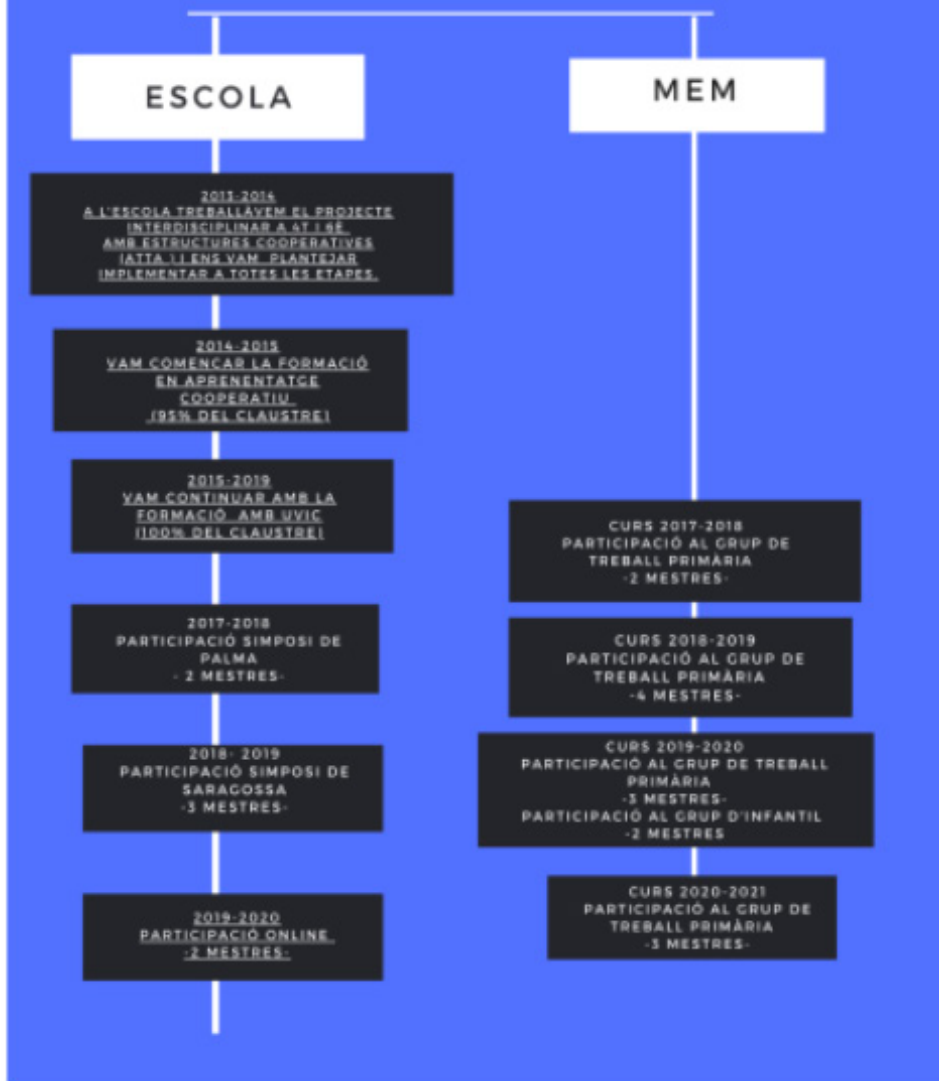
El curs 2013-2014, coincidint amb el canvi de Direcció, se'ns proposa formar part d'un projecte de recerca sobre aprenentatge cooperatiu i ús de les noves tecnologies de la UVic, com a escola que ha iniciat l'aprenentatge cooperatiu des del vessant digital i com el pot implementar en les altres àrees dels diferents cursos. També, acordem començar la formació del programa CA/AC, al curs 2014-2015.

Per tal de dotar d'estructures cooperatives als projectes interdisciplinaris, rebem assessorament del grup de treball de recerca GRAD, de la Universitat de Vic. El projecte interdisciplinari de 6è (ATTA) es dota de més estructures cooperatives. I el projecte interdisciplinari de 4t de primària, "Un viatge per les cultures" es realitza des de la plataforma ATTA. Durant tot el curs, es van adaptant les diferents missions amb les estructures corresponents.

Des del 2017 fins a l'actualitat hem format part del GAC-MEM de primària i infantil.

APRENTATGE COOPERATIU ESCOLA SANT JORDI

Imatge 8.7. Infografia Sant Jordi

ESCOLA SANT PAU (ST POL)

L'escola ha volgut promoure activitats en equip entre l'alumnat per potenciar un treball significatiu i ric en valors. Amb el canvi de Direcció es va presentar el programa CA/AC al claustre, que va donar suport a la decisió de formar-nos. Des del curs 2017 fins al 2020 el claustre participa en la formació d'AC amb l'assessorament de l'A. Oliveras. El juliol del 2019 quatre mestres vam participar del V Simposi d'AC a Saragossa on vam aportar reflexions i/o experiències i també vam rebre idees que ens van ajudar a avançar en l'AC.

Durant el curs 2019-20 vam formar part del GAC-MEM, tant en el grup d'E.I. com en el de Primària. D'aquesta manera, vam compartir dubtes, neguits i pràctiques que ens han permès traspasar als nostres companys/es de l'escola per continuar fomentant l'AC.

El 2021 vam participar en el VI Simposi d'AC en línia, on vam poder enriquir-nos i estar en contacte amb altres centres educatius que promouen aquesta manera de concebre l'aprenentatge.

L'aprenentatge cooperatiu ens aporta una manera de treballar amb els infants, el duem a terme en diferents moments de la vida escolar: en les trobades en claustre, les celebracions a l'escola, les reunions amb les famílies ...

Formar part d'un grup de treball, participar en jornades i rebre un acompanyament ens ha permès tenir un contacte permanent amb l'AC i integrar la cooperació com un tret d'identitat del centre.

Imatge 8.8. Infografia Sant Pau

EXPERIÈNCIA PERSONAL D'HELENA GIL

L'any 2009 començo el Grau d'Educació Primària a la Universitat de Vic. Durant la formació vaig aprendre els pilars del Programa CA/AC i en algunes matèries teníem l'oportunitat d'aprendre i de treballar en equip. En el meu últim any de carrera, en J.R.Lago em va tutoritzar el TFG "La inclusió a l'aula a través de l'aprenentatge cooperatiu. Anàlisi de la incidència de les estructures cooperatives d'aprenentatge a partir de dos anàlisis de casos" i tinc l'oportunitat de portar-ho a la pràctica a l'escola Camí del Mig. En aquesta escola vaig portar a la pràctica estructures cooperatives i conèixer de primera mà el funcionament d'equips base amb els quaderns i els plans d'equips.

El 2013 entro a formar part del GAG-MEM. Les sessions em resulten de gran utilitat per reflexionar, agafar bones pràctiques que duen a terme altres docents i millorar les meves propostes didàctiques a l'aula.

L'any 2014 participo en les II Jornades d'A.C. i educació inclusiva de Catalunya, i presento una seqüència d'activitats didàctiques amb diferents estructures cooperatives. Des d'aquell any 2014 començo a treballar en diversos centres, però en cap d'ells es desenvolupa l'A. C.; així i tot, en la mesura del possible, he anat proposant i implementant activitats cooperatives que també he pogut compartir dins del grup de treball. Seguir dins d'aquest grup és un enriquiment que permet continuar avançant, continuar aprenent i continuar millorant.

HISTÒRIA DE VIDA

APRENTATGE COOPERATIU

HELENA GIL

2009-2013

GRAU D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA A LA UVIC: coneix el programa CA/AC, rebo formació amb aquest i dos d'hores l'aprenentatge cooperatiu alhora sempre present a l'hora de planificar i desenvolupar la tasca educativa a l'aula.

TFG tutoritzat per Jose Ramon Logo "La inclusió a l'aula a través de l'aprenentatge cooperatiu. Anàlisi de la incidència de les estructures cooperatives d'aprenentatge a partir de dos anàlisis de casos".

Pràctiques a l'escola Camí del Mig de Mataró: em permeten posar a la pràctica projectes amb estructures cooperatives per tal de desenvolupar el TFG i observar el funcionament d'equips base desenvolupant el quadern i els plans d'equip.

2013

Entro a formar part del **grup de treball d'aprenentatge cooperatiu del MEM**.

Al llarg d'aquests anys, les sessions amb el grup de treball em serveixen per reflexionar, valorar el que es fa, agafar idees, resoldre dubtes i revisar i modificar les propostes cooperatives que duu a terme.

2014

Participació en les II JORNADES D'APRENTATGE COOPERATIU I EDUCACIÓ INCLUSIVA DE CATALUNYA: COMPARTIM L'EXPERIÈNCIA. Mataró.

2014-2022

He format part de diferents centres educatius. Tot i que mai he estat en una escola on es treballi amb el programa CA/AC, he pogut portar a terme activitats organitzades amb estructures simples i complexes.

Totes les experiències relacionades amb l'aprenentatge cooperatiu són enriquidores i em permeten seguir creixent, aprenent i millorant.

Imatge 8.9 Infografia Helena Gil

EXPERIÈNCIA DE JUDIT BIEL

Escolàpies Sant Martí va començar l'assessorament amb la UVIC dins el Programa CA/AC el curs 2016-2017 amb el C. Rodrigo i, més endavant, amb la V. Jiménez. El primer any vam provar les primeres dinàmiques de cohesió i estructures, amb el procés de generalització els debats i reflexions ens van fer avançar. La fase de consolidació va ser el moment per assentar tot el camí fet i cap on volíem seguir. Hem participat de les jornades i simpòsiums organitzats per la UVIC i la Xarxa Khelidôn compartint-hi pràctiques fetes a l'aula en les diferents etapes i enriquint-nos de les propostes d'altres centres.

El juliol del 2019, durant el Simpòsium celebrat a Saragossa, l'A. Oliveras em va engrescar a formar part del GAC-MEM d'E.Infantil. La il·lusió per aprendre, les reflexions i el bon ambient caracteritzen el grup fan que les sessions siguin enriquidores i plenes de motivació. L'oportunitat d'intercanvi d'experiències i el fet de continuar millorant la pràctica educativa han estat sempre el motiu principal de la nostra participació. Hem compartit dinàmiques, estructures adequades a l'edat dels més menuts, els plans d'equip i els diaris de sessió, així com el tast d'AC en línia iniciat amb el confinament per la COVID i que hem continuat fomentant l'ús de les tecnologies digitals com a eina per aprendre en equip. Sens dubte, la incorporació al grup de treball ha afavorit la millora de l'AC a la nostra escola.

Imatge 8. 10. Infografia Judit Bie

EXPERIÈNCIA PERSONAL DE JOAN CÓRDOBA

L'any 2009 va ser el meu últim any de la llicenciatura de psicopedagogia i cursava una assignatura amb el professor Pere Pujolàs a la UVic. Un dia, parlant amb ell li vaig demanar què li semblaria que provés d'aplicar A.C. amb el meu grup classe. La seva resposta va ser afirmativa, calmada i engrescadora. A partir d'aquell moment vaig comprovar que la teoria que de Cooperar per Aprendre i Aprendre a Cooperar (CA/AC) funcionava a l'aula. En aquest curs vaig fer les meves pràctiques a l'EAP de Vic, sota la tutorització del professor J.R.Lago.

A les escoles que arribava fent propostes noves, sentia "aquí sempre ho hem fet així" o també "el curs passat ja ho vam fer així i ens va anar bé". Passats uns anys, en una conversa em poso en contacte amb en J.R. Lago, per explicar-li les meves inquietuds i m'ofereix participar en el GAC-MEM.

Amb la participació en el grup, el docent que porto dins meu ha revifat amb una gran motivació i autoestima professional, tot i estar sense trobar cap escola que apostés per l'A.C.

Amb la participació en el GAC-MEM, he pogut aplicar estructures cooperatives i he involucrat a l'alumnat amb aquesta manera d'aprendre i de relacionar-se tan necessària actualment. En el curs 2020-21 per logística familiar, no he continuat en el GAC-MEM, un grup de professionals de la docència preocupats i motivats per l'educació de qualitat a la societat del segle XXI.

Bibliografía

- Juan, M.; Lago, J. R.; Soldevila, J. (2020). Construir el apoyo a la inclusión dentro del aula con equipos de aprendizaje cooperativo. *Ámbitos de Psicopedagogía y Orientación*. No 53 (3a. época) noviembre 2020 p. 22-33
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. Holubec, E.J. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires:Paidós.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. (1999). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning* (5th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Lago, J. R., Maset, P. P., & Riera, G. (2015). El aprendizaje cooperativo como estrategia para la inclusión, la equidad y la cohesión social de todo el alumnado. In *El aprendizaje cooperativo* (pp. 49-84). Editorial UOC.
- Lago, J.R.; Pujolàs, P.; Naranjo, M. (2011). Aprender cooperando para enseñar a cooperar: procesos de formación/asesoramiento para el desarrollo del Programa CA/AC. *Aula. Revista de Pedagogía de la Universidad de Salamanca*, 17, 89-10.
- Lago, J.R.; Naranjo, M. (2015) Asesoramiento para el apoyo al desarrollo del aprendizaje cooperativo en los centros. En R. M. Mayordomo y J. Onrubia(coords.), *El aprendizaje cooperativo* (pp. 265-303). Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Pujolàs, P. (2004). *Aprender juntos alumnos diferentes. Los equipos de aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Eumo-Octaedro.
- Pujolàs, P. (2008). *9 ideas clave. Aprendizaje cooperativo*. Barcelona: Graó.
- Pujolàs, P. y Lago, J.R. *El Programa CA/Ac (Cooperar per aprendre/Aprender a cooperar) per ensenyar a aprendre en equipo*. Última revisió: setembre de 2011. https://cife-ei-caac.com/wp-content/uploads/2015/06/EL__APRENDIZAJE__COOPERATIVO.pdf
- Pujolàs Maset, P., & Lago, J. R. (2018). *Aprender en equipos de aprendizaje cooperativos*. Octaedro.
- Pujolàs, P., Lago, J. R. & Naranjo, M. (2013). *Aprendizaje cooperativo y apoyo a la mejora de las prácticas inclusivas*. *Revista de Investigación en Educación*, 11 (3), 207-218.

Riera, G. (2010). Cooperar per aprendre/Aprendre a cooperar (Programa CA/AC). Avaluació d'un programa didàctic per ensenyar a aprendre de manera cooperativa. Tesis doctoral. Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, Vic, Espanya.

Sharan, Y. & Sharan, S. (1992). Group investigation: Expanding cooperative learning.

Nueva York: Teacher's College Press.

Aquest llibre és el relat del procés del Grup de Treball d'Aprenentatge Cooperatiu del Moviment Educatiu del Maresme, un treball conjunt que tracta de mostrar com la innovació i la millora de les pràctiques educatives passa per un procés de col·laboració entre professionals, reflexionant sobre la pràctica que fan i la que volen fer i que acaba generant la transferència a l'aula del coneixement que s'ha anat construint entre tots. Aquest procés es pot explicar, es pot debatre, es pot estudiar, però només es pot comprendre en profunditat quan s'hi ha participat, s'ha viscut, s'ha patit i s'ha gaudit.

En realitat podem dir que el Grup de Treball AC-MEM és l'experiència d'una xarxa de centres que es recolzen per avançar en la millora i en la innovació de l'aprenentatge cooperatiu, orientats per l'estratègia del programa Cooperar per Aprendre / Aprendre a Cooperar de la UVIC-UCC.